

Studenci

LIST ŽUPE SVETOG ILIJE PROROKA - STUDENCI

GOD. 40. | BOŽIĆ, 2025. | BR 1. (64.)

UVODNA RIJEČ

UREDNIŠTVO LISTA *STUDENCI*
SVIM ČITATELJIMA ŽELI
SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ
I BERIČETNU NOVU GODINU!

Draga braćo i sestre u Kristu! Dragi vjernici Župe sv. Ilije Proroka u Studencima!

Na svojoj sjednici, održanoj u Splitu od 22. travnja do 24. travnja 2025., Uprava Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja na čelu s novoizabranim provincijalom fra Sinišom Balajićem, njegovim zamjenikom fra Ivicom Udovičićem i defnitorima odredila je mene, fra Antu Buljana, za župnika Župe sv. Ilije Proroka u Studencima i Župe Sv. Duha u Lovreću čiju je odluku potvrdio i naš nadbiskup mons. Zdenko Križić svojim dopisom od 1. srpnja ove godine, br. 842/2025. Zahvalan Bogu i upravi provincije i našem nadbiskupu, prihvatio sam te službe koje su do sada obavljala dvojica svećenika fra Tomislav Brekalo – Studenci i fra Dinko Bošnjak – Lovreć. Njima dvojici zahvaljujem na dosadašnjem vodstvu tih župa. Budući da je ovo prvi put da spomenute župe zbog nedostatka svećenika više nemaju svaka svoga župnika, nadam se da ću ih uz Božju i vašu pomoć voditi uz male promjene i usklađenosti u pastoralnom radu putem koji će mi Bog pokazati. Svećenik sam već 30 godina i vjerujem da imam dovoljno iskustva i znanja za službu koju su mi nadbiskup i Uprava provincije povjerili.

Službu na Studencima prihvatio sam 11. kolovoza 2025. Ovom prilikom želim zahvaliti svim Studenčanima na lijepoj dobrodošlici i prihvatanju mene kao svoga župnika. Pred nama je vrijeme Božića u kojem nas Bog svake godine poziva na proslavu rođenja njegova Sina, Gospodina našega Isusa Krista. To je vrijeme u kojem nam je Bog iskazao

neizmjernu ljubav u malom djetetu Isusu koji se rodio u Betlehemske štali, a mi taj temeljni dio kršćanske vjere svake godine obilježavamo pravljenjem jaslica u našim crkvama, pjevanjem božićnih pjesama i raznim običajima koji nas pozivaju na zajedništvo i ljubav da se prepoznamo u Svetoj obitelji Isusa, Marije i Josipa. Stoga vam svima skupa, draga braćo i sestre u

Kristu, dragi moji Studenčani ma gdje se nalazili, želim SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ i SRETNO LJUBAVLJU, MIROM i ZDRAVLJEM ispunjeno MLADO LITO.

Draga braćo i sestre, kao što sam već najavio, pred nama je mnogo posla na duhovnom i materijalnom polju. I ovom prilikom pozivam sve, i one koji su vjerni da ostanu kao i one koji su se možda malo udaljili, da se vrate na put Božji, da se vratimo korijenima iz kojih smo poniknuli. Svaki Studenčanin, ma gdje bio, zna što za njega znači vjera u Boga, ljubav prema obitelji i svojoj Domovini i svojim Studencima. Zna da bez svete mise, sakramenata, molitve, obilaska ognjišta i grobova svojih najdražih i najmilijih nema ljubavi prema Bogu ni prema bližnjemu.

Pred nama je i obnova naše župne crkve jer nas, hvala Bogu, dogodne čeka i mlada misa, ako Bog da, našega župljanina fra Mate Šakića. Zato je potrebno zasukati rukave i svi zajedno prionuti obnovi

krovišta kao i unutrašnjosti crkve. Nadam se da ćemo uz Božju pomoć i pomoć dobrih ljudi uspjeti u tome i da će naša crkva zasjati u novom sjaju svjetla, ali i duhovnom sjaju u koji smo svi zajedno uključeni.

Također želim da u ovom našem listu **STUDENCI** svi VI, **DRAGI STUDENČANI**, pronađete dio sebe i nešto za sebe što će vas podsjetiti tko ste, odakle potječete i gdje se uvijek možete vratiti, i vratiti. Kao vaš župnik želim vam obilje Božjeg blagoslova u nadolazećim blagdanima Božića i Nove godine. Bog vas BLAGOSLOVIO i MIROM i DOBROM obdario, kako to reče naš sveti otac Franjo Asiški, čiju ćemo 800-tu obljetnicu smrti dogodne proslaviti.

Vaš župnik - fra Ante Buljan

Obljetnice vjere i naroda

1700 GODINA OD PRVOG EKUMENSKOG SABORA

Crkva se tijekom cijele svoje povijesti suočava s vanjskim i unutarnjim neprihvatanjem nauka i vjere u Isusa Krista. Vanjski je razumljiv zbog nevjerovanja u Isusa Krista i želje da se ospori njegovo božanstvo. No vanjsko neprihvatanje nije toliko opasno za Crkvu jer u samom neprihvatanju Crkva može promptno zauzeti svoj stav prema onima koji je ne prihvaćaju. Veća opasnost za Crkvu vrebala iz unutarnjeg neprihvatanja pojedinih apostolata vjere. Pojedinci i grupe koje ne prihvaćaju sav nauk Crkve, mogu brzo proširiti svoj nauk i steći veći broj sljedbenika dok Crkva dade svoj pravovremeni stav. Mnogi vjernici, upravo što po njihovu mišljenju Crkva reagira sporo, smatraju Crkvom sporom institucijom, a zaboravljaju da ponekad treba pojedine situacije sagledati iz više kutova kako bi se donio pravi sud. Kad je riječ o velikim situacijama (krizama), Crkva na njih odgovara saborima¹. Crkveni sabori služe i predstavljaju ključnu instituciju pomoću kojih je kršćanska Crkva, od svojih ranih stoljeća, artikulirala vjerska uvjerenja, crkvenu disciplinu i strukturu.

NICEJSKI SABOR

Nicejski sabor u crkvenoj povijesti zauzima posebno mjesto jer je on Prvi ekumenski sabor. Sabor je sazvaio car

Konstantin Veliki² u svibnju 325. u gradu Niceji. Na saboru je bilo prisutno oko 300 biskupa, iako ih je u to vrijeme bilo oko 1800, a većina njih bila je s istoka. Sabor je sazvan zbog kristološkog razloga i trajao je od 20. svibnja do 25. srpnja 325. godine. Međutim, na njemu se raspravljalo i o datumu proslave Uskrsa, položaju heretika, krštenju heretika itd... Kad je riječ o kristološkom pitanju, središnju ulogu prijedora imao je svećenik Arije Aleksandrije koji je naučavao da je Sin, premda savršen, nije istobitan s Ocem, nego je tek stvorenje Očevu. Zbog takvoga nauka došao je u sukob sa svojim biskupom Aleksandrom.³

Zaključke Nicejskoga sabora mogli bismo razvrstati u tri grupe: 1. dogmatsko-vjersku, 2. liturgijsko-disciplinarnu i 3. institucionalno-organizacijsku.

¹ U Crkvi imamo više vrsta sabora, a oni su: opći ili ekumenski, generalni, plenarni, eksteritorijalni, papinski, nacionalni, kraljevski, mješoviti, patrijaršijski i provincijalni. Ekumenski koncil je koncil u kojem prisustvuju biskupi, kardinali, patrijarsi, primasi, nadbiskupi i poglavari redova, provincijalni opati i drugi prelati cjelokupne Crkve. *Ekumenski koncil* saziva se u izvanrednim prilikama, a zaključci su mu obvezatni za cijelu Crkvu. Usp. <https://enciklopedija.hr/clanak/koncil>

² Povod sazivanja sabora možemo gledati i s političkoga stajališta. Nakon što je učvrstio svjetovnu vlast, car je htio uspostaviti i vjerski mir, pa zaziva sabor. Usp. <https://informator.hr/strucni-clanci-vremeplov/vremeplov-prvi-nicejski-sabor-20-svibnja-325>

³ Usp. PRIJE 1700 GODINA Nicejski sabor postavio je temelj ispovijedanja vjere | HKM

1. Najvažnija odluka sabora je dogmatsko-vjerska. Ovom se odlukom osudilo arijanstvo te je prihvaćen izraz homoousios - istobitan kojim se potvrđuje da je Sin iste biti kao Otac. Pojam je ušao i u vjerovanje, tzv. Nicejski simbol vjerovanja, koji glasi: „Vjerujemo... i u jednoga Gospodina Isusa Krista... rođena od Oca, jedinorođenog ... istobitna s Ocem...“⁴
2. U liturgijskom-disciplinarnom aspektu sabor je donio 20 kanona. Sadržajno ih možemo podijeliti u tri kategorije: na crkvene strukture, život klera i pokorničku disciplinu.

U crkvenoj strukturi inzistira se na mjesnoj hijerarhiji i na važnosti biskupske uloge, posebno metropolita, te se čvrsto obvezuje biskupe, prezbitere i đakone uz mjesnu crkvu.

O životu klera kanoni određuju kako kler treba sačuvati dostojanstvo i tko ne smije biti ređen, da svećenici ne smiju živjeti sa ženama osim ako nisu bliski rod te se ne smiju baviti lihvarstvom.

Pokornička disciplina govori o praksi pomirenja pokajnika, a na poseban način onih koji su zaničevali vjeru za vrijeme progona.⁵

Na ovom saboru je također određeno kad se slavi Uskrs – u nedjelju nakon prvoga proljetnoga uštapa, tj. u nedjelju koja slijedi iza židovske Pashe. Odredba koja je donesena na ovom saboru, vrijedi i danas.

3. U institucionalno-organizacijskom smislu Nicejski sabor je predstavio model u kojem car (svjetovna vlast) i Crkva sudjeluju u odlukama. Car Konstantin Veliki i Crkva s Nicejskim saborom su postavili dinamiku odnosa Crkve i države u kršćanskom svijetu.

Crkvena povijest i svjetovna povijest Zapada ne mogu se odvojiti jer su duboko protkani. Naime, Nicejskim saborom pokrenuta je ova protkanost jer je sam car odigrao ulogu pokretača sabora i svojom političkom moći bdio da se saborske odluke, koje su bile obvezne za sve, provode. Zaključci i odluke ovoga sabora i danas imaju značajan utjecaj počevši od simbola vjere i kanona Crkve pa sve do paradigme susreta crkvene i svjetovne vlasti.

Unatoč pozitivnom odjeku sabora i njegova kratkoročnog uspjeha, on nije ostvario težnje jer nije uspio riješiti problem zbog kojeg je i sazvan, a to je pitanje arijanaca⁶ i melecijevaca⁷.

Ljudevit Cikojević

⁴ Cijeli tekst Vjerovanja glasi: Vjerujemo u jednoga Boga: Oca svemogućega, stvoritelja svega vidljivoga i nevidljivoga. I u jednoga Gospodina našega Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega, rođena od Oca, to jest od Očeve biti, Boga od Boga, svjetlo od svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga. Rođena, nestvorena, iste biti s Otcem (što se grčki kaže homoousion), po kojem je stvoreno sve na nebu i na zemlji. Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao i utjelovio se, i postao čovjekom. I trpio je, i uskrsnuo je treći dan, i uzašao na nebesa. Doći će suditi žive i mrtve. I u Duha Svetoga. One pak koji kažu: „Bijaše vrijeme kada Njega nije bilo“, i „Prije nego je rođen, On ne bijaše“, i da je stvoren iz nepostojećega, ili koji kažu da je nastao iz neke druge biti ili bivstva ili da je stvoren ili da je Bog preobraziv ili promjenjiv, njih Katolička Crkva kažnjava anatemom. <https://www.facebook.com/100064423406727/posts/nicejsko-vjerovanje-325-godina-vjerujemo-u-jednoga-bogaotca-svemogu%C4%87ega-stvoritelja/1207059064784862>

⁵ Opširnije o ovome možete pročitati na: https://www.franjevcisplit.hr/izdavastvo/kacic/Ka%C4%8Di%C4%87_52-53.pdf (str.32-35).

⁶ Arijanizam (arijanstvo), kršćanska hereza (IV.-VI. st.), proizašla iz nauka o Trojstvu aleksandrijskoga svećenika Arija (oko 260.-336.), nastala u Kršćanskoj crkvi za cara Konstantina Velikog. Arijanizam se širio unatoč osudi i ubrzo uz njega pristaje i sam car Konstantin, koji se 326. sastao s Arijem u Sirmiumu (Srijemska Mitrovica) i pomilovao ga. Nakon Konstantinove smrti (337.) i podjele Rimskoga Carstva arijanizam nov zamah doživljava za vrijeme njegovih nasljednika. Opširnije na mrežnoj stranici: arijanizam - Hrvatska enciklopedija

⁷ Melecije, sv. (Melecije iz Antiohije; Melitena, Mala Armenija, oko 310. - Carigrad, 381.), antiohijski patrijarh od 360; protivnik arijanaca, zbog čega je triput poslan na progonstvo. Predsjedao je sinodi u Antiohiji (379.) i Prvom carigradskom koncilu (381.). Prema mrežnoj stranici: Melecije, sv. - Hrvatska enciklopedija

KAKO SMO DOČEKALI 1100 GODINA HRVATSKOG KRALJEVSTVA?

U 2025. godini, ako smo makar i površno pratili društvenu tektoniku, mogli smo primijetiti da se stvaraju novi obrasci promišljanja. Generacije koje stasaju u mlade intelektualce, mahom su ljudi koji su rođeni i odrasli okruženi internetom i uređajima koji im omogućuju u roku od nekoliko sekundi provjeru informacija. Tu svakako leži opasnost gubljenja u moru podataka, ali bolje je to nego da nas nekakve političke partije ograniče na njihovu močvaru dezinformacija. U takvim močvarama uspjeli su formirati određeni povijesni narativ koji je dugi niz godina plasiran, a nažalost i dalje se plasira hrvatskom narodu, a htjeli su taj narativ začahuriti. Međutim, historiografija je znanost koja ne trpi močvaru i ustajalost. Ona stalno nastoji dati nove uvide i odgovore na čovjekovu prošlost. Ovdje dolazimo do pojma od kojeg partijska piskarala, kvazihistoriografi i demagozi na hrvatskoj političkoj sceni strepe, a riječ je o revizionizmu. Toliko su zagadili ovaj pojam da je potpuno negativno obojan. A revizionizam općenito, pa tako i u historiografiji, nije ništa drugo nego ponovno ocjenjivanje ljudske prošlosti u svjetlu novih saznanja. Jasno je zbog čega je prisutan strah od revizionizma, barem kod nekih. Kad se ideologije i sustavi grade na lažima, onda nema ništa strašnije od revizionizma koji će to sve srušiti. No čemu ovakav uvod u članak koji bi se trebao baviti 1100. obljetnicom hrvatskog kraljevstva?

Hrvatska historiografija 19. stoljeća pristupila je interpretiranju hrvatske povijesti prilično romantičarski. Bilo je to vrijeme formiranja nacija i trebalo

je hrvatsku naciju postaviti u europski nacionalni mozaik. Neosporivo je da hrvatski narod zauzima bitno mjesto na europskoj kulturnoj, političkoj, nacionalnoj i povijesnoj karti, no možemo reći da je tada u historiografskoj „modi” bilo idealiziranje određenih aspekata nacionalne povijesti. Tako su se oko povijesnih istina zabilježenih u povijesnim vrelima gradile idealne pretpostavke koje bi popunile praznine o kojima povijesna vrela šute. Ranosrednjovjekovna povijest obiluje takvim prazninama jer, jednostavno, ne postoje izvori koji bi nam davali više informacija. No pretpostavke naših historiografa u 19. stoljeću nisu nipošto mitomanske, nego, shvatljivo, doseg tadašnje historiografije. Primjerice, hrvatski historiografi poput Ivana Kukuljevića Sakcinskog, a kasnije Tadije Smičiklase i Vjekoslava Klaića, smjestili su krunjenje kralja Tomislava na Duvanjskom polju tumačeći podatak iz *Ljetopisa popa Dukljanina* u kojem se navodi da se Svetopelek okrunio za kralja u „ravnici Dalme”. Ovdje je spomenuti Svetopelek izjednačen s kraljem Tomislavom, a „ravnica Dalme” smještena je u Duvanjsko polje. U današnjoj je historiografiji Duvanjsko polje kao mjesto održavanja sabora na kojemu je kralj Tomislav okrunjen odbačeno, što bi bio primjer povijesnog revizionizma. Međutim, Duvanjsko je polje u hrvatskom narodu ipak ostalo kao legendarno „mjesto sjećanja” na krunjenje prvog hrvatskog kralja.

Postoje također takve revizionističke tendencije da se u potpunosti odbaci kralja Tomislava kao prvog hrvatskog

kralja, upravo zbog navedenog manjka povijesnih izvora iz toga doba. Argumenti za odbacivanje Tomislava kao kralja nisu slabi jer zbilja ne postoji puno dokaza o njegovom kraljevanju. Nemamo niti jedan kameni natpis o njemu, niti imamo sačuvanu ijednu ispravu izdanu od njegova dvora (poput darovnice ili ugovora), dakle, ništa konkretno što bi se moglo vezati za njegovu osobu. Ovakav manjak dokaza za ranosrednjovjekovne vladare nije neuobičajeno, ali ipak možemo reći da je pomalo čudno s obzirom na važnost koja se pridaje Tomislavu. Ipak, ona vrela koja govore o kralju Tomislavu nikako se ne smiju odbaciti. Ponajprije se ovdje misli na papinska pisma i akte splitskih crkvenih sabora iz 925. i 928. godine sačuvanih u rukopisu poznatim pod nazivom *Historia*

Salonitana Maior. U pismima pape Ivana X. koja je poslao povodom održavanja crkvenih sabora u Splitu čija je glavna tema bila pitanje crkvene jurisdikcije na istočnoj obali Jadrana, kao i pitanje širenja slavenskog bogoslužja (Metodovog nauka) na istom području, papa naslovljava Tomislava kao kralja. U uvodnom predtekstu pisma iz 925. godine na sljedeći se način navodi kralj Tomislav: *Consulatu peragente in provincia Chroatorum et Dalmatarum finibus Tamislao rege*, odnosno na hrvatskom bi to glasilo: *Za vrijeme obnašanja konzulata /vladanja/ kralja Tomislava u pokrajini Hrvata i u krajevima Dalmacijâ*. U drugom pismu papa Ivan X. kralja Tomislava naziva ljubljenim sinom i naslovljava ga *kraljem Hrvata - dilecto filio Tamisclao, regi Crouatorum*. Ova dva pisma najsnažniji su, ali praktično jedini sačuvani

vjerodostojni izvori koji bi nam svjedočili o Tomislavu kao prvom hrvatskom kralju. Ni oni nisu sačuvani u izvorniku, nego kako je gore napisano, u rukopisu *Historia Salonitana Maior*. Usporedbom s ostalim pismima koja su proizašla iz kancelarije pape Ivana X., može se sa sigurnošću tvrditi da su ova dva pisma vjerodostojna i da služe kao nepobitan dokaz o Tomislavu kao kralju. Ukratko, unatoč stajalištima nekih znanstvenika koji dovode u pitanje Tomislavovu titulu kralja, povijesni izvori svjedoče o njegovoj važnosti kao hrvatskog vladara, također ga potvrđujući kao prvog hrvatskog kralja.

Činjenica o Tomislavu kao prvom hrvatskom kralju duboko je usađena u srž hrvatskog naroda, i vidimo s pravom. Da je ova činjenica lažna i izmišljena, već

bi se bila raspršila. Ali nije. Stoga je kralj Tomislav savršen primjer simbioze prošlosti i sadašnjosti, ali i perspektiva budućnosti. Utemeljen u rijetkim, ali čvrstim povijesnim vrelima, Tomislav je dokaz da se jedino na istini može graditi bilo što što je vrijedno spomena. Božja je providnost da u ovo doba možemo slaviti 1100. godina hrvatskog kraljevstva, ostaje jedino pitanje hoćemo li znati iskoristiti milosti koje nam se pružaju. Zato je važno postaviti princip istinitosti kao jedini mogući temelj svakog našeg rada i napora da se ne zapetljamo u pilatovsku zbunjenost i preplašenost kako ne bismo od jednostavnog pitanja: „Što je istina?“ dospjeli do smrtne presude naše hrvatske domovine.

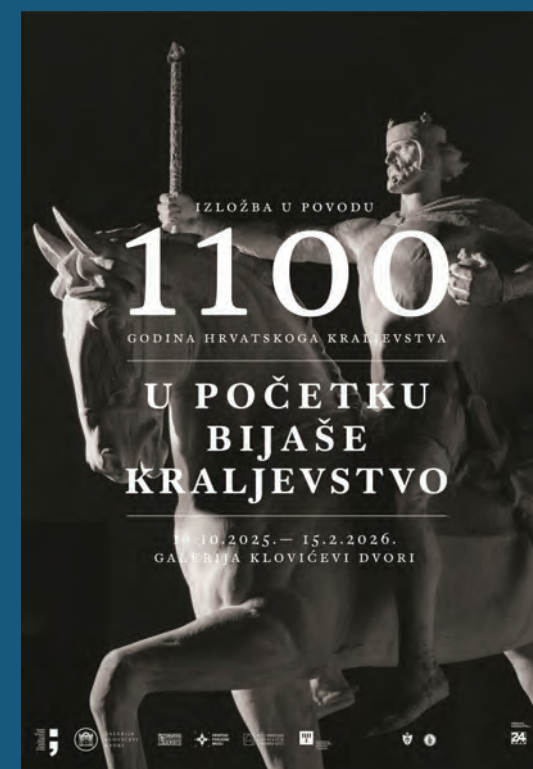
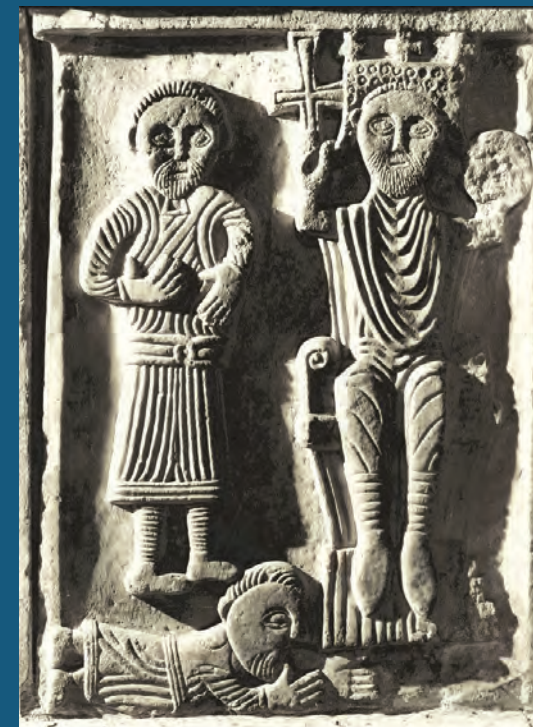
Marko Udovičić

„U POČETKU BIJAŠE KRALJEVSTVO“

IZLOŽBA POVODOM OBILJEŽAVANJA
1100. GODIŠNJICE HRVATSKOGA
KRALJEVSTVA

Dana 16. listopada 2025. godine u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu svečano je, povodom obilježavanja 1100. godišnjice Hrvatskoga Kraljevstva, otvorena izložba „U početku bijaše kraljevstvo“. Suradnjom autora izložbe – sveučilišnih profesora Dine Milinovića, Tomislava Galovića i Trpimira Vedriša te niza stručnih djelatnika vodećih državnih institucija na ukupno tri etaže pružen je pregled najznačajnijih artefakata hrvatske povijesti. Pritom su na prvome katu obrađena srednjovjekovna, a na drugome katu novovjekovna zbivanja, dok je u prizemlju galerije ponuđen historiografski i likovni osvrt na kralja Tomislava te na prvu jubilarnu izložbu održanu 1925. godine. Eventualnim posjetiteljima bit će zanimljivo naznačiti da je ovom prigodom prvi put okupljen popriličan broj hrvatskih kulturnih spomenika koji na upečatljiv i sugestivan način svjedoče konstituiranju Hrvatskoga Kraljevstva kroz povijest. U skladu s time valja dodati da je Hrvatsko Kraljevstvo egzistiralo kao međunarodni politički faktor od 10. stoljeća, pri čemu je sve do 1918. godine zadržalo vlastitu samobitnost, kako u formalno-pravnom, tako donekle i u realnom političkom pogledu. Krajnji doseg ovih višestoljetnih previranja ostvaren je priznanjem političke posebnosti unutar Austro-Ugarske Monarhije, odnosno formiranjem Trojedne Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 1868. godine. Nadajući se da će i ovaj događaj poslužiti daljnjem populariziranju i problematiziranju bogatih i raznolikih aspekata hrvatske povijesti, preostaje nam istaknuti da izložba ostaje otvorena do 15. veljače 2026. godine.

dr. sc. Ivan Kokeza

PJESMA STVORENJA (PJESMA BRATA SUNCA)

Ove godine obilježava se 800. obljetnica nastanka Pjesme stvaranja, poznate i kao Pjesma brata Sunca, koju je napisao sv. Franjo Asiški, utemeljitelj Reda manje braće (franjevaca). Pjesma nije nastala u jednom trenutku; ona je odraz cijeloga Franjinog života, slika njegovog odnosa prema Bogu i svemu stvorenju, a rodila se iz dubine njegove duhovne proživljenosti.

Kronološki gledano, najveći dio pjesme nastaje ujesen 1225. godine, u prostorima crkve i samostana sv. Damjana. U srpnju 1226. Franjo dodaje stihove o praštanju i konačno, krajem te iste godine, pred sam kraj života, pjeva o sestrici smrti.

Iako Pjesma brata Sunca odiše vedrinom, svjetlom, slavljenjem, nastaje u trenucima Franjinih najvećih patnji, iz tamne noći. Franjo tada još nije navršio 45 godina, zdravlje mu je bilo teško narušeno zbog života prepunog odricanja te zbog brige za bratstvo koje je naraslo iznad njegovih očekivanja.

Nedugo prije toga vratio se s La Verne, planine na kojoj je tih dana primio znakove muke našeg Gospodina. Rane nisu bile samo znak, one su uzrokovala i veliku tjelesnu bol. Trpeći velike boli, Franjo se uputio u Asiz. Na tom putovanju propovijedao je i time svoje tijelo još više izložio naporima i iscrpljivanju. Po dolasku u Porciunkulu zaputio se u samostan sv. Damjana posjetiti sv. Klaru i njezine sestre. Posjet se, zbog pogoršanja njegovog zdravlja, produljio na nekoliko mjeseci. Imao je tešku upalu očiju koje su neprestano suzile tako da je gotovo izgubio vid. Pateći od jakih glavobolja, nije mogao podnijeti ni najmanje svjetlo, pa je više od pedeset dana boravio u zamračenoj

sobici. Ovim tjelesnim patnjama pridružuju se nagomilane brige za sve veće bratstvo.

Upravo je u crkvi sv. Damjana Franjo 25 godina ranije čuo Kristov glas:

„Franjo, idi, popravi moju kuću koja se ruši.“

U svojoj jednostavnosti shvatio je ove riječi doslovno i dao se u obnovu ruševne crkve sv. Damjana, a nakon toga i ostalih crkava u okolici Asiza. No, slušajući evanđelje o Isusovu poslanju učenika: „Idite... propovijedajte kraljevstvo nebesko... ne nosite sa sobom ni torbe...“ – doživljava prosvjetljenje. Obnavljanje Crkve Božje ne znači popravljati zidove, nego propovijedati evanđelje.

On se ponovno gorljivo stavio u novu službu: iz samoće je krenuo u svijet propovijedati, a Gospodin mu je pridružio suputnike, dao mu braću. Bratstvo je raslo, a s njime i poteškoće.

Dvadeset i pet godina kasnije, u trenucima boli i briga, Franji se činilo malenim sve što je učinio, gotovo uzaludnim. Kako su dani prolazili, imao je dojam da sve što je od njega ostalo nestaje u noći. Pitao se: „Zar je to obnavljanje Crkve?“ Na granici snaga, jedne besane noći, molio je Gospodina da mu se smiluje. Tada je čuo glas: „Franjo, raduj se kao da si već u mom kraljevstvu!“

Obuzelo ga je unutarnje svjetlo, svjetlo Kraljevstva koje je blizu. To mu je svjetlo pokazalo sve obnovljeno, poput uskrsnog jutra; cijelo stvaranje činilo se preobraženim slavam Božjom. Nije više bilo mjesta samosažaljenju, plaču, gledanju unatrag, došao je trenutak slavlja i radosnog pjevanja, jer je Gospodin to očekivao od njega. Raduj se s čitavim stvaranjem! I to znači popravljati Crkvu Božju.

I Franjo zove braću i počinje pjevati:

*Svevišnji, svemožni, Gospodine dobri,
tvoja je hvala i slava i čast i blagoslov svaki.*

*Tebi to jedinom pripada, Svevišnji,
dok čovjek nijedan dostojan nije ni da ti
sveto spomene ime.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj, sa svim
stvorenjima svojim,
napose s bratom gospodinom Suncem.
Od njega nam dolazi dan i svojim nas
zrakama grije.*

*Ono je lijepo i sjajne je svjetlosti puno:
slika je, Svevišnji, tvoga božanskoga sjaja.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Mjesecu i sestrama
Zvijezdama.
Njih si sjajne i drage i lijepe po nebu prosuo
svojem.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu
našemu Vjetru,
po Zraku, Oblaku, po jasnoj Vedrini,
i po svakom vremenu tvojem
kojim uzdržavaš stvorove svoje.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri Vodi.
Ona je korisna, ponizna, draga i čista.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu našem
Ognju
koji nam tamnu rasvjetljuje noć.
On je lijep, ugodan, silan i jak.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri i majci
nam Zemlji.
Ona nas hrani i nosi,
slatke nam plodove, cvijeće šareno i bilje
donosi.*

Kasnije je, 1226. godine, nadodao ove stihove pred asiškim biskupom i gradskom vlasti, s ciljem da se izmire:

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje
i podnose rado bijedu života.
Blaženi koji sve podnose s mirom,
jer ćeš ih vječnom okruniti krunom.*

I na kraju, kad je znao da se primiće kraj ovozemaljskog života, uskliknuo je:

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri našoj tjelesnoj Smrti,

kojoj nijedan smrtnik umaći neće.

Ja o onima koji u smrtnom umiru grijeahu.

A blaženi koje ti nađeš po volji presvetoj svojoj,

jer druga im smrt nauditi neće.

Pjesma koja je nastala, odraz je cijeloga Franjinog života i njegovog odnosa prema Stvoritelju i svim stvorenjima. Ona ocrta njegov pogled na Boga i svijet, na stvorenja i ljudska bića, na samog sebe i na Svevišnjeg. Ona je sinteza Franjinog viđenja stvarnosti i odraz njegove ljubavi prema Stvoritelju.

U njegovo vrijeme postojali su duhovni pokreti koji su smatrali da je materijalni svijet djelo zlog boga te da se duša mora osloboditi materije. Franjo, naprotiv, vidi u svakom stvoru djelo Božje i odraz Stvoriteljeve ljepote. Sve što je Bog stvorio – dobro je. On poziva sva stvorenja da slave Stvoritelja.

Pisana narodnim jezikom – talijanskim na umbrijskom dijalektu te se smatra početkom talijanske književnosti – a ne latinskim, pokazuje njegovu želju da dopre do svakog čovjeka bez društvenih ili kulturoloških prepreka. Pjesma je poziv na slavljenje Stvoritelja, poziv na obraćenje i promjenu kroz iskustvo Boga u stvorenjima.

U pjesmi je prisutna dvostruka dinamika: u prvom trenutku pogled je upravljen prema dolje kako bi se prepoznala božanska prisutnost u svakom stvorenju, a zatim prema gore, u kojem sve što postoji daruje se iznova i slavi svoga Stvoritelja. Franjo je glas onoga koji je oslobođen svega, jer prepoznaje da dobro nije u posjedovanju, nego u daru koji se prima i dijeli. Pjesma je izraz Franjine vjere,

ocrta duboki unutarnji mir. Franjo je pomiren sa samim sobom, s drugima, sa stvorenjima i s otajstvom smrti. Iako je nastala u trenucima velike patnje i boli, pjesma se otvara uskrsnom iskustvu: u tami slijepac pjeva svjetlu, u bolesti bolesnik slavi ljepotu zemlje te umirući – naviješta vječno blaženstvo: Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri našoj tjelesnoj Smrti.

Franjo u pjesmi otkriva viziju u kojoj su početak i kraj stvaranja isprepleteni u istom slavlju i predokus su punine Božjeg kraljevstva. Ona je čisti pogled onoga koji je naučio promatrati svijet očima vjere – svijeta u kojem je sve stvoreno dobro i sve ide prema konačnom ispunjenju Božjeg nauma, kad će se sve stvorenje, preobraženo milošću, konačno ujediniti u Bogu. Njegova pohvala nije samo priznanje ljepote stvorenog nego svjedočanstvo vjere u Onoga koji je dobar svima i čija dobrota dopire do svakog stvorenja te ga vodi do njegove punine.

fra Ivan Udovičić

OD BOŽICA DO BOŽICA

VJENČANJE IVE I ANTE UDOVIČIĆ

26. listopada 2024. u crkvi Bezgrešnog srca Marijina u Slavonskom Brodu vjenčali su se Iva Marijić i Ante Udovičić. Uz iskrene čestitke mladencima želimo obilježiti Božjeg blagoslova!

Uredništvo

PROSLAVA BOŽICA

Ovogodišnje slavlje Božica u našoj župi bilo je posebno svečano i ispunjeno duhovnim bogatstvom. Vjernici su se u velikom broju okupili kako bi zajedno proslavili rođenje Spasitelja i u svojim srcima osjetili radost božićne poruke ljubavi, mira i nade.

Pripreme za Božić započele su već tijekom došašća. Poseban ugođaj stvorili su i ukrasi u crkvi – jaslje smještene pokraj oltara, adventski vijenac te božićno drveće

koje su s ljubavlju okitili članovi Obiteljske molitvene zajednice uz pomoć ostalih župljana, a ovom se prigodom posebno zahvaljujemo Ljubi Udiljak „Šandajićevoj“ koja je izradila nebo za jaslje i Nedi Bilić Nosić koja je pomogla u prikupljanju materijala za jaslje. Naši su župljani još jednom pokazali zajedništvo u ljubavi za Gospodina.

Na Badnjak večernju misu pohodio je veliki broj vjernika, a vrhunac proslave bila je polnoćka. Uz predivne božićne pjesme koje je izveo župni zbor, zajednička molitva ispunila je crkvu toplinom i zajedništvom. Župnik je u svojoj propovijedi naglasio značaj skromnosti i ljubavi, koje nam Isusovo rođenje donosi, pozvavši sve da te vrijednosti žive u svojim obiteljima i zajednici. Na sam Božić župna crkva bila je ispunjena radošću. Posebno dirljivo bilo je u večernjim satima kada su djeca osnovnoškolskog uzrasta, pod vodstvom

učiteljice Josipe Udovičić, prvi put u našoj župi uprizarili žive jaslje.

Nakon uprizorenja vjernici su se zadržali u župnoj dvorani na zajedničkom druženju gdje su uz domaću spizu razmjenjivali božićne čestitke i zajednički uživali u blagdanskom ugođaju.

Uoči Božica Obiteljska molitvena zajednica (ZOE sv. Leopolda Bogdana Mandića) prikupila je i darovala božićne pakete potrebitim starijim župljanima te obiteljima s više djece. Proslava Božica u našoj župi i ove je godine bila prilika da se svi zajedno ujedinito u vjeri i zahvalnosti. Rođenje Isusa Krista podsjetilo nas je na važnost mira, ljubavi i zajedništva, vrijednosti koje trebamo nositi sa sobom tijekom cijele godine.

Z. Babić

UPRIZORENJE ŽIVIH JASLICA U NAŠOJ ŽUPI

Na blagdan Božica u večernjim satima, na radost svih vjernika, djeca osnovnoškolskog uzrasta iz naše župe pripremili su i prvi put izvela predivno uprizorenje živih jaslja.

Ovaj posebni događaj okupio je brojne župljane koji su u ozračju crkve doživjeli jedinstveno svjedočanstvo božićne priče. Zbog snježnog nevremena uprizorenje nije bilo moguće izvesti u crkvenom dvorištu.

S velikom ljubavlju i trudom djeca su igrom i glumom oživjela prizor Isusovog rođenja. Od pastira (Petar Udovičić, Mislav Bilić, Antonio Rafael Šakić i Ivan Šakić), anđela (Ivan Bilić Antičević), trojice mudraca (Ante Šakić, Grgo Šakić i Mihael Cikojević), Heroda (Branimir Udiljak) i njegova čuvara (Luka Babić), svete Elizabete (Ella Radeljić) do iznajmljivača (Ana Paola Šakić, Ela Udiljak, Ivano Udiljak, Andrija Bilić Antičević, Stipe Cikojević) svaki je detalj bio pomno osmišljen. Poseban je trenutak bio kad se pred okupljenima pojavila Sveta obitelj – Josip (Srećko Cikojević), Marija (Josipa Vuković) i maleni dječak (Dominik Šakić iz obitelji s četvero djece) koji je „utjelovio“ dijete Isusa. Njegova nevinost i osmijeh ispunili su srca svih prisutnih toplinom i radošću.

Scenografija štale izrađena je od prirodnih materijala, a svjetlost svijetla i blagi zvuci božićnih pjesama koje su pjevali

članovi Mješovitog župnog zbora dodatno su doprinikli autentičnosti doživljaja. Djeca su s puno entuzijazma i ozbiljnosti preuzela svoje uloge donoseći pred publiku jednostavnost i ljepotu božićne poruke. Program i predstavljanje maestralno je vodila Mihaela Bilić Antičević.

Nakon izvedbe „Sveta obitelj“ udijelila je nazočnoj djeci prigodne darove, a gledatelji su toplim pljeskom oduševljenja zahvalili djeci, vrijednoj voditeljici Josipi Udovičić i svima koji su sudjelovali u pripremi ovoga događaja, a posebno Kati Šakić, Matei Bilić Nosić i Marku Udovičiću koji su pomogli u pripremanju izvedbe. Uprizorenje živih jaslca nam je posvijestilo važnost zajedništva i uključivanje najmlađih u život župe naglasivši kako njihova iskrena radost i vjera donose blagoslov cijeloj zajednici.

Okupljeni nakon uprizorenja, nastavili su druženje u župnoj dvorani, gdje su uz tople napitke i domaću spizu razmjenjivali dojmove i božićne čestitke. Uprizorenje živih jaslca ostavilo je snažan dojam na sve

prisutne podsjećajući na prave vrijednosti Božića – ljubav, mir i zajedništvo.

Videosnimka uprizorenja bit će objavljena na YouTube kanalu Župe sv. Ilije proroka Studenci.

I. Babić

PUČKI PIVAČI STUDENACA PREDSTAVILI KORIZMENU BAŠTINU U AUSTRIJI

U nedjelju, 16. ožujka 2025., Pučki pivači iz naše župe zajedno s pjevačkim skupinama iz Zagvozda, Župe Biokovske, Podbablja, Zmijavaca, Runovića, Poljica, Gorice – Sovića i pjevačkog zbora iz Imotskog u crkvi Hrvatske misije u austrijskom gradu Željeznom (Eisenstadt) održali su koncert pasionske baštine u sklopu programa „Sine Božji budi faljen“. Ovaj događaj organizira Pučko otvoreno učilište Imotski a njime se predstavlja bogata korizmena baština stare Imote. U prikazu su sudjelovali i glumci, koji su izveli ulomke iz dramskog prikaza „Muka

Gospodina našega Isusa Krista“, dočaravši posljednje trenutke Kristova života. Ovom prigodom hvala svima koji su pomogli u organizaciji putovanja te domaćinima fra Božidaru Blaževiću, koji je Studenčanima ostao u srcu još od bogoslovnih dana, i fra Zoranu Tadiću zajedno s njihovim župljanima na srdačnom dočeku i gostoprimstvu.

I. Udiljak

PREDSTAVLJANJE KORIZMENE BAŠTINE U USKOPLJU

U nedjelju, 6. travnja 2025., Uskoplje je bilo domaćin jedinstvenog kulturnog događaja koji je okupio veliki broj pjevača, glumaca i vjernika iz različitih župa drevne Imote. Projekt pod nazivom „Sine Božji budu faljen“ u kojem su sudjelovali i Pučki pivači Studenaca, na čelu s Mariom Cikojevićem, ima zadaću očuvanja korizmene baštine, posebice tradicije kantanja i izvođenja korizmenih napjeva te na jedan

upečatljiv način približiti Muku Gospodina našega Isusa Krista.

U crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, nakon večernje svete mise, priređen je poseban koncert i scenski prikaz u kojem je sudjelovalo oko 80 izvođača. Korizmena baština bila je predložena emotivnim i živopisnim izvedbama, čime je oduševljena publika mogla doživjeti ne samo glazbeni nego i dramski prikaz najvažnijih trenutaka Kristove Muke.

U nastupu su, osim Pučkih pivača iz naše župe, sudjelovali i kantači iz brojnih župa: Zagvozda, Župe Biokovske, Podbablja, Slivna, Zmijavaca, Runovića i Poljica, Crkveni pjevački zbor Gospe od Anđela te glumci koji su uprizorili Muku Gospodina našega Isusa Krista. Na događaju je također nastupila i Klapa Bratovština Gorica – Sovići. Ovaj događaj ne bi bio moguć bez velikodušne gostoljubivosti domaćih svećenika. Njihova podrška, ljubaznost i otvorenost učinili su ovaj događaj još posebnijim, a vjernicima i izvođačima

omogućili su da se osjećaju dobrodošlo i povezano u zajedničkoj molitvi i pjesmi.

Koncertu je nazočio i predsjednik Općinskog vijeća općine Gornji Vakuf Uskoplje, Zdravko Goran Batinić, čija obitelj vuče korijene sa Studenaca. Nakon nastupa Ante Babić je u ime Pučkih pivača Studenaca župniku darovao sliku „Hrvatska kalvarija“ autora fra Ante Udovičića, dok je prigodan dar uručen i gospodinu Zdravku Goranu Batiniću.

Nakon duhovnog dijela uslijedilo je ugodno druženje izvođača i domaćina u Uskopljskim dvorima gdje su svi prisutni razmjenjivali dojmove i ojačali međusobne veze.

Ova manifestacija bila je izuzetna prilika promicanja korizmene baštine te jačanja zajedništva u zajednicama Uskoplja i okolnih župa. Hvala svim sudionicima, izvođačima te posebno svećenicima fra Josipu Mihaelu Matijaniću, fra Mati Topiću i fra Zvonimiru Batisti koji su svojim gostoprimstvom omogućili održavanje ovog nezaboravnog događaja.

Svi oni koji su prisustvovali ovom kulturnom događaju, mogli su osjetiti

duboku duhovnost i bogatstvo tradicije koju naši predci čuvaju i prenose na nas, a ovakvi događaji svakako pridonose očuvanju kulturnog identiteta i vjerske baštine.

LJ. Cikojević

POBOŽNOST KRIŽNOG PUTA: HODOČASNIČKI PUT VJERE I ZAJEDNIŠTVA OD STUDENACA DO IMOTSKOG

Uoči Cvjetnice, 12. travnja 2025., u organizaciji Župne zajednice sv. Leopolda Mandića iz Studenaca te uz Božju providnost iznimno lijepog vremena održan je prvi Križni put na relaciji Studenci – Ričice – Imotski. Put dug 25 kilometara bio je ispunjen molitvom, šutnjom i osobnim razmatranjem, ali i snažnim osjećajem zajedništva u vjeri i nadi. Ova pobožnost, održana prvi put, pokrenuta je na inicijativu Josipe Udovičić, članice župne zajednice, s iskrenom željom da preraste u tradiciju koja će iz godine u godinu sve više povezivati vjernike Imotskog dekanata.

Križni put nije bio samo fizičko hodočašće već i duhovni hod, prinos žrtve i molitve

Gospodinu, posebno u nakani za cijelu župu Studenci te da se Bog proslavi u ovim izazovnim vremenima.

Putem su se molile postaje križnog puta koje su simbolično izradila djeca – učenici studenačke Osnovne škole. Poseban trud su iskazali Petar Udovičić, Srećko Cikojević i Luka Babić. Svaka od 14 postaja nosila je poseban pečat dječje kreativnosti, ali i duboke poruke vjere i nade.

Veliku potporu ovom događaju dali su i ostali članovi župne zajednice, vjernici iz susjednih župa Lokvičića i Lovreća te Imotskog i Zmijavaca koji su se radosno priključili hodu i zajedničkoj molitvi. Posebno srdačan doček pripremili su župljani Ričica, Zavičajna EKO Udruga „Ričice“ koji su sve sudionike ugostili s kršćanskom otvorenosti i toplinom, na čemu im svi od srca zahvaljuju.

Zadnja postaja bila je ispred crkve sv. Franje u Imotskom, jedne od crkava u kojima vjernici mogu zadobiti potpuni oprost u Jubilarnoj godini 2025., proglašenoj bulom Spes non confundit pape Franje. Nakon molitve 14. postaje vjernici su imali mogućnost pristupiti

sakramentu pomirenja, a u 19 sati sudjelovali su na svetoj misi. Gvardijan i župnik fra Zoran Kutleša pozdravio je župljane Studenaca i sve hodočasnike te izrazio nadu da ovaj križni put postane nova, lijepa i snažna tradicija u Imotskom dekanatu.

Po završetku misnog slavlja druženje je nastavljeno u duhu kršćanskog zajedništva uz okrepu koju je velikodušno priredio fra Tomislav Brekalo, župnik Studenaca.

Ova pobožnost nije bila samo događaj već svjedočanstvo žive vjere i povezanosti među župama, svjedočanstvo koje nosi poruku Kristove ljubavi, nade i uskrsnuća. Neka ovaj hod bude početak mnogih drugih na slavu Božju, duhovnu obnovu naše župe i cijelog naroda.

M. Udovičić

PROSLAVA VELIKOG ČETVRTKA I MISE VEČERE GOSPODNE U NAŠOJ ŽUPI

Na Veliki četvrtak, 17. travnja, u našoj župi svečano je proslavljena misa večere Gospodnje kojom započinje vazmeno

trodnevje – središnje vrijeme liturgijske godine. Svetu misu predvodio je župnik fra Tomislav Brekalo u zajedništvu s brojnim vjernicima koji su ispunili župnu crkvu.

Misa večere Gospodnje osobito nas podsjeća na ustanovu euharistije i svećeničkog reda, kao i na zapovijed ljubavi koju je Isus ostavio svojim učenicima. U znaku te ljubavi župnik je u obredu pranja nogu opraio noge dvanaestorici muškaraca – simboličnim "apostolima" iz naše župne zajednice: Josipu Šakiću Miljkovu, Mirku Udiljku, Jakovu Babiću, Ivanu Šakiću Miljkovu, Mati Biliću Pavlinoviću, Nedi Šakiću, Nikoli Biliću Antičeviću, Željku Udiljku, Anti Biliću Nosiću, Tadiji Šakiću, Jozi Šakiću i Josipu Biliću Pavlinoviću.

Liturgijsko je slavlje bilo obogaćeno sudjelovanjem ministranata koji su dostojanstveno i sabrano služili oko oltara, kao i čitača koji su iznijeli misna čitanja s pažnjom i predanjem. Mješoviti župni zbor svojim pjevanjem uvećao je ovu svečanost i doprinio molitvenom ozračju cijele zajednice.

Nakon mise, u skladu s običajem župe, fra Tomislav je priredio večeru u duhu zajedništva i zahvalnosti na služenju. Večera je protekla u radosnom druženju, a prisutni su mogli osjetiti duh prve večere Gospodnje – jednostavnost, ljubav i zajedništvo.

Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u pripremi i slavlju ovog svetog dana te doprinijeli njegovoj ljepoti i dubokom značenju za našu župnu zajednicu.

Lj. Cikojević

VELIKI PETAK U NAŠOJ ŽUPI U ZNAKU POBOŽNOSTI, PREDAJE I ZAJEDNIŠTVA

Veliki petak, dan spomena muke, smrti i raspeća Isusa Krista, u našoj je župi i ove godine obilježen duboko proživljenom

pobožnošću i u duhu bogate tradicije. U velikom zajedništvu, brojni vjernici svih uzrasta okupili su se u molitvi, šutnji i sabranosti, svjesni svetosti ovog dana koji nas poziva na razmatranje najveće žrtve ljubavi Kristove smrti na križu.

Večernjoj liturgiji prethodila je tradicionalna pobožnost Križnog puta koja je započela u 15 sati kod kapelice sv. Roka. Putem do župne crkve, uz molitvu i pjevanje Gospinog plača i Muke Gospodinove, prošlo se 14 postaja, simbolično prateći Isusa na njegovu Kalvariju. Uz svaku postaju, koja je bila označena i pripravljena uz trud članova župne zajednice, vjernici su u tišini i pobožnosti zastajali meditirajući o Kristovoj patnji.

Posebnost ovog križnog puta jest i tradicija križonoša koji za svaku postaju izvlače brojeve te nose križ u ime cijele zajednice. I ove godine, uz prisutnost brojnih vjernika, križ su na svojim ramenima ponijeli Jakov Babić, Ivan Šakić Miljkov, Ivan Udovičić Perkanov, Mate Bilić Pavlinović, Nede Šakić, Nikola Bilić Antičević, Željko Udiljak, Ante Šakić Jožin, Ante Bilić Nosić, Petar Bilić, Jozo Šakić, Duje Babić, Grgo Babić i Josip Bilić Pavlinović u znak zahvalnosti, poniznosti i nasljedovanja Kristova primjera.

Po dolasku u župnu crkvu, uz ispunjene klupe i molitvenu tišinu, započeli su svećani obredi Velikog petka. Središnji trenutak bila je Muka po Ivanu koju je, na posebno dojmljiv i emotivan način, otpjevao Mario Cikojević, dok su uloge u Muci preuzeli članovi župnog zbora. Dirljivi tradicionalni napjevi „Puče moj“, „Ispovidite se“ i drugi korizmeni napjevi u izvedbi Mješovitog župnog zbora dodatno su produbili molitveno ozračje liturgije.

Obredi su završeni klanjanjem križu – središnjem simbolu naše vjere – tijekom kojeg su vjernici u tišini pristupali križu iskazujući svoje štovanje i zahvalnost Spasitelju.

Kao i svake godine vjernici su mogli dati svoj milodar za kršćane u Svetoj zemlji – znak solidarnosti i potpore onima koji čuvaju mjesta povezana s Kristovom mukom, smrću i uskrsnućem. I ovom je gestom naša župna zajednica pokazala osjetljivost za potrebe Crkve u svijetu i vrijednost djelatne ljubavi.

I. Babić

VAZMENO BDIJENJE SLAVLJE SVJETLA, ŽIVOTA I KRISTOVA USKRSNUĆA

Na Veliku subotu, 19. travnja, u 20 sati u našoj župi svečano je započelo vazmeno bdijenje – središnje i najvažnije slavlje liturgijske godine koje uvodi vjernike u radost Kristova uskrsnuća.

Bdijenje je započelo ispred crkve obredom blagoslova ognja koji simbolizira novo svjetlo i život koji nam je darovan uskrsnućem Gospodinovim. Župnik je zatim upalio uskrsnu svijeću – simbol uskrsloga Krista, Svjetla Svijeta – te je ona u procesiji unesena u crkvu, koja je u tom trenutku bila u potpunom mraku. Ulaskom uskrsne svijeće i prenošenjem plamena među okupljenim vjernicima prostor crkve ispunio je plamen svjetla, vjere i nade.

Poseban trenutak bdijenja bio je svečani hvalospjev uskrsnoj svijeći – Exsultet, koji je izveo Mario Cikojević na iznimno dojmljiv i osjećajan način. Njegova izvedba unijela je duboku molitvenu dimenziju i podsjetila sve prisutne na veličinu otajstva koje se slavi – pobjedu svjetla nad tamom, života nad smrću.

Nakon hvalospjeva uslijedila je služba riječi. Svako čitanje popraćeno je pripadajućim psalmima i molitvama, a bogoslužje je bilo prožeto pjesmom i sabranošću cijele zajednice.

U sklopu liturgije upriličen je i blagoslov uskrsnih jela, koja su vjernici donijeli u znak zahvalnosti i pripreve za uskrsni dan. Taj čin, duboko ukorijenjen u našoj tradiciji, podsjeća na obilje Božjih darova i zajedništvo oko uskrsnog stola.

Vazmeno bdijenje kulminiralo je euharistijskim slavljem – radosnom proslavom Kristove pobjede nad smrću i pozivom da i mi budemo dionici njegova uskrsnuća.

U radosti uskrsne noći naša je župna zajednica slavila vjeru u Uskrsloga, obnovljena nadom i ujedinjena u molitvi. Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u pripremi i izvođenju ovog svetog slavlja, posebno pjevačima, čitačima, ministrantima te svima koji su svojim prisustvom učinili ovu noć istinskim vrhuncem liturgijske godine.

Krist uskrsnu – doista uskrsnu! Aleluja!

M. Babić

PROSLAVA USKRSA U NAŠOJ ŽUPI

Na blagdan Uskrsa središnje slavlje započelo je u 10:30 svečanom svetom misom koju je predvodio naš župnik fra Tomislav Brekalo. Na početku mise održan je blagoslov, uz pjevanje uskrsnog napjeva *Vidjeh vodu*, čime smo na poseban način ušli u otajstvo Kristova uskrsnuća.

U liturgiji su sudjelovali čitači, ministranti i pjevački zbor koji su svojim angažmanom doprinijeli dostojanstvenom i svečanom ozračju mise. Župnik je na kraju zahvalio svima koji su sudjelovali u organizaciji i animaciji slavlja istaknuvši važnost zajedništva u proslavi najvećeg kršćanskog blagdana.

Također je najavio duhovnu obnovu koja će se u našoj župi održati od 25. do 27. travnja. Program obnove predvodit će don Mladen Parlov, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu. Nakon mise ministranti su okupljenim vjernicima podijelili letke s informacijama o duhovnoj obnovi uz prigodnu molitvu za Jubilej 2025.

Vrijedi spomenuti da su uoči mise crkvena zvona oglasila tužnu vijest o smrti pape Franje, te je slavlje, iako prožeto radošću Uskrsa, bilo ispunjeno i molitvom za dušu Svetog Oca.

A. Babić

PAPA FRANJO VRATIO SE U OČEV DOM

U 9:45 na Uskrsni ponedjeljak kardinal Kevin Farrell, komornik Apostolske komore, izgovorio je ove riječi u Casa Santa Marta: „Draga braćo i sestre, s dubokom tugom moram objaviti smrt našeg Svetog Oca Franje. Jutros u 7:35 rimski biskup Franjo vratio se u kuću Očevu. Cijeli svoj život posvetio je služenju Gospodu i Njegovoj Crkvi. Učio nas je živjeti vrijednosti Evanđelja svjernošću, hrabrošću i univerzalnom ljubavlju, posebno u korist najsiriromašnijih i najmarginaliziranijih. S neizmjernom zahvalnošću za njegov primjer kao pravog učenika Gospoda Isusa, preporučamo dušu pape Franje beskrajnoj milosrdnoj ljubavi Jednoga i Trojedinog Boga.”

Izvor: Vatican News

IZABRANA NOVA UPRAVA FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETO OTKUPITELJA

U Samostanu o. fra Ante Antića u Splitu u srijedu 23. travnja 2025. u popodnevnom radnom dijelu Provincijskog kapitula pod predsjedanjem fra Ivana Sesara, generalnog vizitatora i predsjednika Kapitula, izabrana je nova uprava Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Za novog provincijala izabran je fra Siniša Balajić, za vikara Provincije fra Ivan Udovičić, a za definitora: fra Ante Akrap, fra Ivan Čikara, fra Filip Čogelja, fra Tomislav Dukić i fra Domagoj Volarević.

Novoizabranom provincijalu fra Siniši Balajiću i svim članovima provincijske uprave izražavamo čestitke i zazivamo Božji blagoslov.

M. Šakić

DUHOVNA OBNOVA U NAŠOJ ŽUPI

Od 25. do 27. travnja u našoj je župi održana duhovna obnova koju je predvodio don Mladen Parlov, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Bila su to tri dana intenzivne duhovne pripreve, sabranosti i susreta s Božjom riječju, sakramentima i zajedništvom u vjeri.

Obnova je svaki dan započinjala molitvom svete krunice, a vjernicima je prije misa bila dostupna prilika za svetu ispovijed. Don Mladen je u svojim propovijedima, utemeljenima na evanđelju svakoga dana, tumačio duboke poruke uskrslog Krista potičući vjernike na osobno obraćenje i obnovu vjere.

U petak se propovijed temeljila na evanđeoskom odlomku iz Ivanova Evanđelja (Iv 21,1-14), koji opisuje treće ukazanje uskrslog Isusa učenicima na obali Tiberijadskog mora. Don Mladen je istaknuo kako Isus dolazi u svakodnevicu učenika – u njihovu nemoć, razočaranje i osamljenost – te ih ponovno poziva u poslanje. Posebno je naglašena važnost prepoznavanja Gospodina u životnim okolnostima te povjerenja u njegovu riječ, koja preobražava i prazne mreže ispunja obiljem.

Subotnje Evanđelje (Mk 16,9-15) donijelo je Isusov poziv učenicima: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju.“ Propovijed je bila usmjerena na poslanje svakog krštenika da bude svjedok uskrsloga Krista, unatoč osobnim slabostima i sumnjama. Don Mladen je posebno progovorio o potrebi hrabrog svjedočenja vjere u današnjem svijetu te o važnosti naviještanja Radosne vijesti u obiteljima, na radnim mjestima i u društvu.

U nedjelju, na blagdan Božjeg milosrđa, Evanđelje (Iv 20,19-31) donosi susret uskrslog Isusa s učenicima i s nevjernim Tomom. Propovijed je bila prožeta porukom mira, praštanja i vjere. Don Mladen je istaknuo kako Gospodin dolazi

usred zatvorenosti i straha unoseći mir i dar Duha Svetoga te kako svatko od nas, poput Tome, treba osobni susret s Uskrslim da bi mogao izreći vjeru: „Gospodin moj i Bog moj!“

Prvoga dana nakon svete mise održano je predavanje o zajedništvu muža i žene u kojem je don Mladen govorio o ljepoti kršćanskog braka kao sakramenta, o ulozi muža i žene u međusobnom posvećenju i o snazi bračne vjernosti utemeljene na Božjoj ljubavi.

Drugoga dana, u subotu, nakon mise uslijedilo je svečano euharistijsko klanjanje koje je animirao don Mladen, uz pjevanje članova Mješovitog župnog zbora. Klanjanje je bilo snažan trenutak molitve, pjesme i osobnog predanja Gospodinu.

Na završetku duhovne obnove, u nedjelju, župnik je uputio iskrenu zahvalnost don Mladenu Parlovu za duhovno vodstvo kao i svim sudionicima, pjevačima, suradnicima i vjernicima koji su svojim trudom i prisutnošću obogatili ovo milosno vrijeme.

Neka plodovi ove obnove nastave živjeti u našim srcima i obiteljima te budu nadahnuće za svakodnevno življenje vjere i svjedočenje uskrsloga Krista.

LJ. Cikojević

ROBERT FRANCIS PREVOST NOVI JE POGLAVAR KATOLIČKE CRKVE

Robert Francis Prevost novi je poglavar Katoličke Crkve, izabran u četvrtom krugu glasanja u četvrtak 8. svibnja, a uzeo je ime Lav XIV.

Konklava je izabrala američkog kardinala Roberta Francisa Prevosta za 267. rimskog biskupa. Novog papu okupljenom mnoštvu objavio je kardinal iz reda đakona Dominique Mamberti oko 19:13 kada se pojavio na loži vatikanske bazilike te objavio na latinskom: „Annuntio vobis gaudium magnum! Habemus Papam! („Objavljujem vam veliku radost! Imamo papu!“).

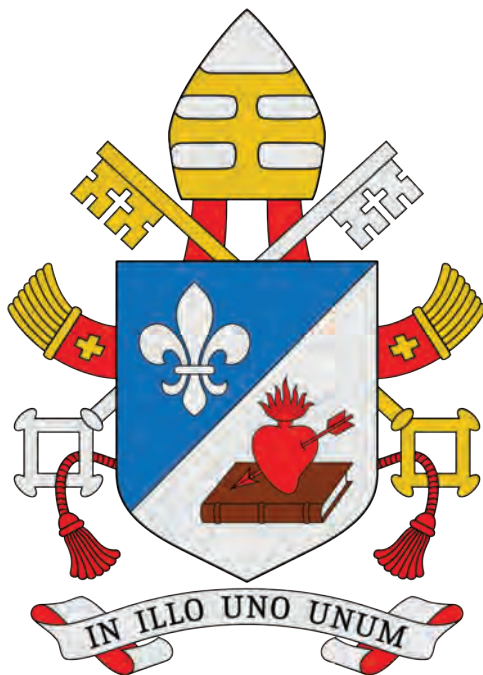
Papa je izabran drugoga dana konklave, u ukupno četvrtom glasanju.

Kardinal Robert Francis Prevost, koji je izborom za papu 8. svibnja 2025. uzeo ime Lav XIV., 69-godišnji je redovnik augustinac iz Sjedinjenih Američkih Država, dosadašnji prefekt Dikasterija za biskupe i biskup u miru biskupije Chiclayo u Peruu.

Robert Francis Prevost rođen je 14. rujna 1955. u Chicagu, a dugo vremena djelovao je kao misionar, a zatim i kao biskup u Latinskoj Americi. Služio je kao biskup Chiclaya u Peruu, a bio je i drugi dopredsjednik Biskupske konferencije Perua. Papa Franjo imenovao ga je članom Kongregacije za kler 2019. godine, a 2020. članom Kongregacije za biskupe. Papa ga je 15. travnja 2020. imenovao apostolskim upraviteljem dijeceze Callao.

Papa Franjo imenovao ga je 30. siječnja 2023. prefektom Dikasterija za biskupe i predsjednikom Papinske komisije za Latinsku Ameriku. Kardinalom je imenovan 30. rujna 2023. godine.

Uredništvo

Grb novog Pape

PRVO OBRAĆANJE PAPE LAVA XIV.

Mir sa svima vama.

Draga braćo i sestre,

ovo je prvi pozdrav uskrsloga Krista, Dobrog Pastira, koji je dao svoj život za Božje stado. I ja bih želio da ovaj pozdrav mira uđe u vaša srca, da dosegne vaše obitelji. Svim ljudima, gdje god bili, svim narodima, cijelome svijetu: mir s vama.

To je mir uskrsloga Krista – razoružani i razoružavajući mir, ponizan i ustrajan. Dolazi od Boga. Boga koji nas voli sve – bezuvjetno.

Još uvijek u ušima čuvamo onaj tihi, ali uvijek hrabri glas pape Franje koji je blagoslivljao Rim. Papa koji je blagoslivljao Rim, davao je svoj blagoslov svijetu, cijelome svijetu, toga uskrsnog jutra. Dopustite mi da nastavim s tim istim

blagoslovom. Bog nas voli, Bog vas sve ljubi i zlo neće prevladati. Svi smo u Božjim rukama.

Zato, bez straha, ujedinjeni, ruku pod ruku s Bogom i međusobno, idemo naprijed. Mi smo Kristovi učenici. Krist ide ispred nas. Svijet treba njegovu svjetlost. Čovječanstvo ga treba kao most da bi bilo dosegnuto od Boga i njegove ljubavi.

Pomozite nam i vi, a onda i jedni drugima, da gradimo mostove – dijalogom, susretima – ujedinjujući se svi kako bismo bili jedan narod, uvijek u miru.

Hvala papi Franji.

Želim zahvaliti i svoj subraći kardinalima koji su me izabrali da budem nasljednik Petra i da zajedno s vama hodim, kao ujedinjena Crkva, uvijek tražeći mir, pravdu, uvijek nastojeći raditi kao vjerni muškarci i žene Isusa Krista, bez straha, kako bismo naviještali evanđelje i bili misionari.

Sin sam svetog Augustina, augustinac, koji je rekao: „S vama sam kršćanin, a za vas biskup.“ U tom smislu svi možemo zajedno hoditi prema onoj domovini koju nam je Bog pripremio.

Poseban pozdrav upućujem Crkvi u Rimu. Zajedno moramo tražiti kako biti misionarska Crkva, Crkva koja gradi mostove, koja gradi dijalog, uvijek otvorena da primi – poput ovog trga s raširenim rukama – sve, sve one koji trebaju našu ljubav, našu prisutnost, dijalog, ljubav.

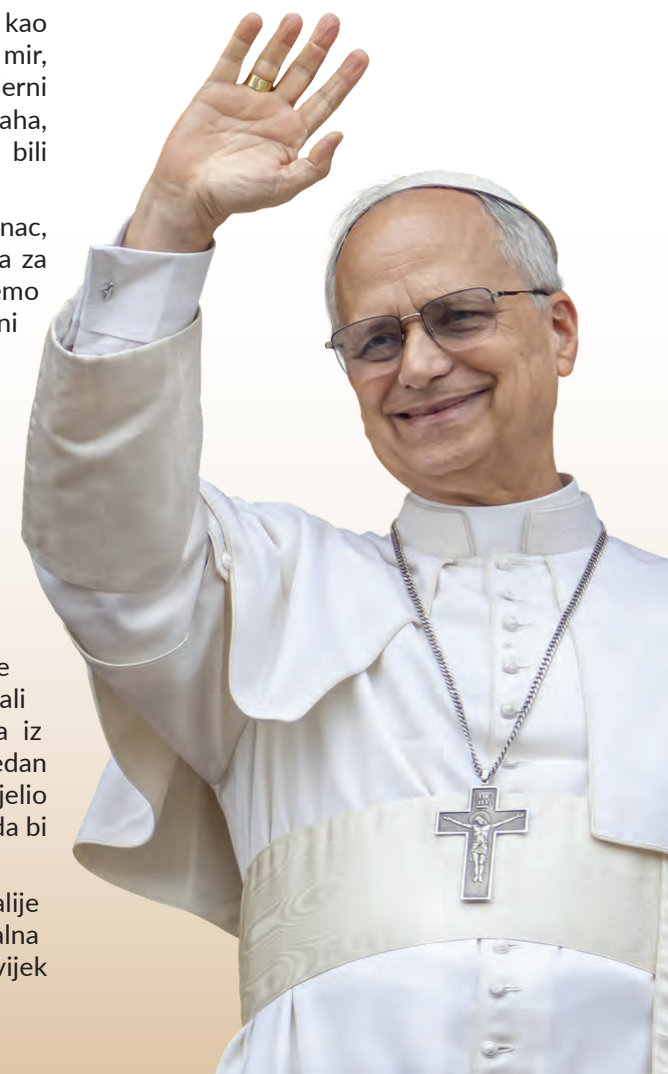
(na španjolskom) I ako mi dopustite još jednu riječ – pozdrav svima, ali na poseban način mojim prijateljima iz biskupije Chiclayo, u Peruu, gdje je jedan vjerni narod bio uz svoga biskupa, dijelio svoju vjeru i dao mnogo, jako mnogo da bi ostali Crkva vjerna Isusu Kristu.

Svima vama, braćo i sestre iz Rima, Italije i cijeloga svijeta, želimo biti sinodalna Crkva – Crkva koja hodi, Crkva koja uvijek

traži mir, koja uvijek traži ljubav, koja nastoji biti blizu posebno onima koji trpe.

Danas je dan molitve Blaženoj Djevici Mariji od Pompeja. Naša majka Marija uvijek želi hoditi s nama, biti nam blizu, pomoći nam svojim zagovorom i svojom ljubavlju. Zato želim moliti zajedno s vama. Molimo zajedno za ovo novo poslanje, ali i za cijelu Crkvu, za mir u svijetu, i zazovimo ovaj poseban Marijin dar milosti – naše Majke.

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom. Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike, sada i na času smrti naše. Amen.

U PRIGODI IZBORA PAPE LAVA XIV.

Kardinalov osmijeh

„Vi ćete se žalostiti, ali žalost će se vaša okrenuti u radost.“ Iv, 16, 20

Današnje doba, kao i svako, ima svoje posebnosti: Iako se čovjek uvjerava da uporno napreduje u svakom smislu, no činjenica je da što smo materijalno bogatiji, duhovno smo siromašniji. Što imamo više sredstava za komunikaciju, sve manje pričamo. Nikada se u povijesti nije tiskalo toliko knjiga, a ljudi sve manje čitaju. Tako se i u filmskoj industriji snima na stotine filmova i serija, a za malo koji bi se moglo reći da je vrijedan uopće da ga se pogleda, a kamoli nekome preporučiti. Zbog toga, kad tražimo što bismo mogli pogledati, obično pribjegavamo mišljenju kritike, ocjeni onih koji su pogledali i preporučiti prijatelja. Počesto se dogodi da neki film osim svoje komercijalne i umjetničke svrhe

ima i ideološku pozadinu. U modernom dobu često se Katolička Crkva prikazuje isključivo u negativnom kontekstu: pedofilija, financijska mešetarenja, utjecaj moći... Često se pojedinačni slučajevi podižu na razinu opće odgovornosti i ne dopušta se istaknuti bilo što pozitivno.

Film „Konklava“, i prije nego je snimljen, izazvao je veliku pozornost javnosti. Ljude jako zanima proces izbora novog pape u Katoličkoj Crkvi jer se već stoljećima odvija iza zatvorenih vrata, a jedina informacija je crni ili bijeli dim iz dimnjaka na krovu Sikstinske kapele. Kao i u svakom razgovoru koji ne čujemo ili se odvija iza zatvorenih vrata, ovisno o ljudskom srcu, stvaramo svoju sliku o tome što se događa.

Tako su nam scenarist i redatelj podastri sliku izbora novog pape onako kako je oni vide. Smješten je u kategoriju političkog trilera. I doista, film je prepun političkih igara: spletkarenja, podmetanja, zavisti i ambicioznosti. Više nalikuje filmu o izboru

za predsjednika države ili neke stranke. Zato u njemu ima pomiješanih scena koje bi mogle biti realne s potpuno nerealnim i nemogućim prizorima. Naravno, i ovdje se zaziva progresivizam, liberalizam u kontekstu prava LGBT osoba, stoga je i sam izbor pape doveden do apsurd. Današnja filmska industrija pokušava stvoriti svijet po svojoj mjeri iskrivljujući povijest, utječući na sadašnjost da bi se formirala budućnost po njihovim zamislima.

Ključni likovi u filmu su stalno zabrinuti i mrzovoljni, svi kardinali koji su kandidati za papu, imaju neke mrlje iz prošlosti, a glavni dekan kardinalskog zbora se bavi detektivskim poslom. Bogu se mole malo ili nimalo. Poruka filma bi bila: Katolička Crkva je jedna mafijaška organizacija i najbolje je da niste u njoj.

Smrću pape Franje ovaj film je opet postao aktualan, pa se počeo prikazivati na svim filmskim platformama i kanalima. I valjda su očekivali i takav izbor, po njihovom scenariju.

No u pripremi stvarne konklave jedan vremešni nadbiskup u miru iz Sarajeva, kardinal Vinko Puljić, pripremao se na put u Rim, na svoju posljednju konklavu. Bio je, poslije ćemo doznati, najstariji kardinal među kardinalima izbornicima koji biraju novog papu. Iako je zbog bolesti odbijao taj put, liječnik mu je preporučio da ode uz osobnu pratnju. Hvala Bogu i otišao je i ušao u Sikstinsku kapelu zajedno sa svim ostalim kardinalima.

Kad se napokon pojavio bijeli dim iz dimnjaka na krovu Sikstinske kapele, znali smo da je izabran novi papa. U iščekivanju oči cijelog svijeta bile su uprte na balkon bazilike svetog Petra u Vatikanu. Nakon sat-dva na susjednim balkonima počeli su se pojavljivati kardinali izbornici, a nakon toga su se vrata središnjeg balkona počela otvarati. Mnoštvo je iščekivalo. Izišao je procesijski križ i par kardinala. Jedan koji oglašava ime novog pape, državni tajnik

i naš kardinal Vinko Puljić. Kad je izišao novi papa Lav IV., osim općeg oduševljenja pozornost svijeta izazvao je i kardinal Puljić kojem osmijeh nije silazio s lica. Iskreni osmijeh pun radosti i duševnog mira. Njegov osmijeh je ustvari odbacio sve bezvezne priče o spletkama, urotama i sličnim glupostima svijeta koji je izvan crkve, ali bi htio crkvu nadvladati.

Osmijeh kardinala Vinka Puljića je osmijeh crkve Kristove, zadovoljne jer je izabran novi „Servus servorum Dei“ - „Sluga slugu Božjih“, što naš novi papa i jest.

Frano Bilić - Prčić

DUHOVNA DRAMA „BIO SAM TAMO“

U subotu 3. svibnja u organizaciji Župne zajednice sv. Leopolda Mandića iz naše župe, u suradnji s Općinom Lovreć i Osnovnom školom Studenci, održana je dramska predstava „Bio sam tamo“, koju je izveo glumac Pere Vitez Eranović. Predstava je upriličena u 20 sati, večer uoči velikog župnog slavlja – prve svete pričesti.

Zahvaljujemo od srca načelniku Petru Petričeviću i ravnatelju Anti Češljaru koji su svojim angažmanom omogućili ovu snažnu i poticajnu večer kojom smo duhovno obogatili župnu zajednicu i sve prisutne.

Glumac Pere Eranović, koji nam je i po rodbinskoj vezi blizak kao studenački zet, na pozornici je izveo monodramu koja nikoga nije ostavila ravnodušnim. Riječ je o snažnoj ispovijesti rimskog centuriona Marcela Galija koji, zadužen za smaknuće Isusa Nazarećanina, prolazi unutarnju preobrazbu od trenutka suđenja preko Križnog puta pa sve do Kalvarije. Iako lik Galija naizgled ostaje hladan vojnik, publika zajedno s njim prolazi put spoznaje i unutarnjeg nemira. Posebno simbolično mjesto u njegovu preispitivanju zauzima Isusova tunika koju Galije dobiva kockanjem i koja mu donosi

slutnju da u svemu tome ipak ima nešto dublje – nešto što nadilazi razum i vojničku stegu.

Predstava, iako nije interaktivna u klasičnom smislu, uspostavlja snažan i slojevit odnos s publikom koja, kako predstava odmiče, sve jasnije uviđa vlastitu ulogu i poziv na razmišljanje o Velikom petku, vjeri i osobnom obraćenju.

Nakon snažne izvedbe uslijedilo je druženje uz srdačne razgovore i zahvalnost svima koji su ovu večer učinili posebnom.

I. Babić

PROSLAVA PRVE SVETE PRIČESTI U NAŠOJ ŽUPI

U nedjelju 4. svibnja naša je župa bila ispunjena radošću i posebnim duhovnim ozračjem povodom svečanog slavlja prve svete pričesti. Sedmero prvopričesnika – Bruno Bilić, Emanuel Cikojević, Bartul Šakić, Mate Jurčević, Barbara Bilić

Antičević, Lea Šakić i Ela Udiljak prvi su put pristupili stolu Gospodnjem i primili Isusa u hostiji – u srcima punim vjere, uzbuđenja i djetinje radosti.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je naš župnik fra Tomislav koji je u svojoj propovijedi potaknuo i djecu i okupljene vjernike na razmišljanje o važnosti euharistije kao središta našeg kršćanskog života. Istaknuo je kako je ovo tek početak jednog važnog duhovnog puta za naše prvopričesnike, ali i poziv svima nama da se sjetimo vrijednosti redovitog primanja svete pričesti.

Liturgiju su svečano animirali sami prvopričesnici, njihovi roditelji, ministranti, čitači te župni zbor koji je pjesmom dodatno obogatio slavlje. Djeca su sudjelovala i u molitvi vjernika te prinosu darova.

Veliku ulogu u pripremi djece za ovaj važan sakrament imali su vjeroučitelji i roditelji koji su uz podršku župne zajednice pratili mališane tijekom priprave. U

tjednima koji su prethodili pričesti, djeca su redovito sudjelovala na katehezama, ispitima savjesti, svetoj ispovijedi i misnim slavljinama.

Nakon mise slavlje se nastavilo u krugu obitelji, prijatelja i župljana, uz čestitke, osmijehe i zajedništvo koje je dodatno osnažilo duhovnu povezanost naše zajednice.

Neka Gospodin prati sve naše prvopričesnike i njihove obitelji na njihovu daljnjem životnom i vjerskom putu!

A. Babić

PROSLAVA KRIZME U NAŠOJ ŽUPI

U nedjelju, 18. svibnja 2025., na osobit način obilježili smo važno slavlje u našoj župi – sakrament svete potvrde, koji su primili naši mladi vjernici. Ovo svečano misno slavlje predvodio je krizmatelj don Ivo Bezina, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

Krizmanici Ivan Babić, Mihael Šakić, Luka Trogrlić, Anica Trogrlić, Tina Šakić i Iva Udiljak aktivno su sudjelovali u slavlju: čitali su misna čitanja, molitvu vjernika te prinosili darove. Posebno je dirljiv bio pozdrav krizmanice Ive Udiljak, koja se u ime svojih vršnjaka obratila krizmatelju s riječima zahvalnosti. Na kraju mise krizmanici su don Ivu uručili prigodan dar, dok su svome župniku predali pisanu zahvalnicu izražavajući zahvalnost za svu pažnju, trud i molitvu u vrijeme njihove pripreme za ovaj važan sakrament.

U liturgiji su sudjelovali i župni zbor, koji je svojim skladnim pjevanjem pridonio molitvenom ozračju, te ministranti, koji su svojim služenjem pridonijeli dostojanstvu slavlja.

Don Ivo Bezina je u svojoj homiliji, nadahnut čitanjem iz knjige Otkrivenje, krizmanicima uputio snažnu poruku nade i ohrabrenja. Govoreći o viziji novog neba i nove zemlje te Božjem obećanju: „Otrt će im Bog svaku suzu s očiju“, istaknuo je da krizma nije kraj puta, nego novi početak.

„Kada primete Duha Svetoga, Bog vam daje snagu da iznova započnete, da iz tame izađete na svjetlo, da unatoč svemu budete nositelji nade, mira i radosti. On vas poziva da budete dio onoga 'novoga' što On stvara u ovom svijetu – u vašim obiteljima, školama, društvu“, poručio je don Ivo.

Posebno je naglasio da je krizma trenutak u kojem mladi vjernici postaju zreliji članovi Crkve, spremni ne samo primiti vjeru već je i živjeti i svjedočiti u svakodnevicu. „Budite hrabri. Svijet vam možda neće ponuditi mir, ali Bog vam nudi svoj mir. I On je taj koji briše suze, koji liječi, koji obnavlja. Duh Sveti neka vas vodi da budete graditelji toga novog svijeta.“

Ova je svečanost ostavila dubok dojam na krizmanike, njihove obitelji i cijelu župnu zajednicu. Bila je to radosna i duhovno bogata proslava koja nas je sve podsjetila da nas Bog neprestano poziva na novost života, na povjerenje u Njega i na hrabrost u vjeri.

LJ. Cikojević

ŽUPNI ZBOR STUDENACA ANIMIRAO MISNO SLAVLJE U MIRLOVIĆ ZAGORI POVODOM DANA DRŽAVNOSTI

U petak, 30. svibnja, u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Mirlović Zagori svečano je proslavljen Dan državnosti Republike Hrvatske. Središnje misno slavlje započelo je u 11 sati, a predvodio ga je fra Jakov Begonja, bivši župnik Studenaca, u zajedništvu s brojnim vjernicima i gostima.

Misno slavlje glazbeno je animirao dio članova župnog zbora iz Studenaca unijevši u proslavu molitvenu dubinu i svečanost. Tijekom mise posebno se molilo za sve hrvatske branitelje, a fra Jakov je u svojoj propovijedi naglasio važnost očuvanja uspomene na njihovu žrtvu i ljubav prema Domovini.

Nakon mise uslijedila je molitva i održavanje kod spomenika 13 poginulih branitelja iz Mirlović Zagore gdje su okupljeni u molitvi i tišini iskazali zahvalnost i poštovanje.

Druženje je nastavljeno uz zajednički ručak za članove zbora i sve župne suradnike u ozračju zajedništva, zahvalnosti i radosti.

Cijela proslava protekla je u izrazito svečanom i dostojanstvenom duhu slaveći slobodu, žrtvu i vjeru – temelje na kojima počiva naša Domovina.

Z. Babić

IZLOŽBA SAKRALNIH SLIKA NAŠIH ŽUPLJANKI U IMOTSKOM

U organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Imotskom, u subotu 31. svibnja, u prostoru Gradske knjižnice „Don Mihovil Pavlinović“ svečano je otvorena izložba slika sakralnih motiva autorica Ivane Bilić Antičević i Josipe Udovičić. Slikarice su se predstavile s dvadesetak radova različitih formata i tehnika. Program je vodila i moderirala prof. Monika Pavlović Grabovac, koja je u uvodnom obraćanju publici istaknula:

„Večeras svjedočimo posebnom susretu – susretu slike i tišine, boje i molitve, stvarateljica i stvorenoga. Pred nama je izložba sakralnih slika dviju umjetnica koje ne svjedoče samo svojim rukama, već i svojim životom – ljepotu vjere i jednostavnost svjetla. Ova izložba, osim što nam pruža duhovno i estetsko iskustvo, podsjeća nas na neugaslu snagu likovnog izraza u slavljenju svetoga, unutarnjega i vječnoga.“

U ime Ogranka Matice hrvatske nazočnima se obratio predsjednik Ogranka, Dragutin Stjepan Koštro, koji je istaknuo važnost Matice hrvatske kao najstarije i najdosljednije institucije u očuvanju nacionalnog identiteta i kulture, osobito projektima koji promiču domaće autore. Posebnu je zahvalu uputio ravnateljici knjižnice Mariji Jović, ujedno i članici Ogranka, na ustupljenim prostorima te pomoći u organizaciji i otvorenju izložbe.

Nadahnutim se riječima okupljenima obratio i fra Ivo Rastočić, župni vikar u Imotskom. U svom govoru naglasio je

važnost slike kao izraza odnosa između čovjeka i Stvoritelja:

„Čovjek, vođen Duhom, postaje sposoban iskusiti svoju ulogu i put ostvarenja u onome što mu je Bog namijenio. Po uzoru na Ivanu i Josipu ne posustajmo u kreativnosti ni u dijalogu sa Svetim – dopustimo Bogu da nas dotakne svojim milosrđem.“

O radu slikarica govorila je i spisateljica, slikarica i humanitarka Vesna Ujević. Istaknula je kako vjera može biti izražena na različite načine, a umjetnički Ivanin i Josipin rad svjedoči radost života i evanđeosku poruku.

„Slike su obogaćene koloritom u kojem dominiraju plava i narančasta boja – komplementarne i snažno simbolične. Razigranost tih tonova ne oslikava samo djela već i unutarnji svijet slikarica i radosnu vijest koju njihovo stvaralaštvo prenosi“, rekla je Ujević. Završnu riječ održao je Josip Bosnić, profesor likovne umjetnosti s bogatim iskustvom u obrazovanju i kiparskoj praksi. Od 1995. godine djelovao je kao nastavnik u IV. gimnaziji

Marka Marulića u Splitu, a surađivao je i s Umjetničkom akademijom te Filozofskim fakultetom u Splitu. Tijekom svoje karijere izradio je brojna sakralna djela: 14 oltarnih menza, isto toliko ambona, 7 krstionica, više od 200 vitraja i desetke kiparskih kompozicija.

Bosnić je u svom govoru istaknuo:

„Kao što je umjetnost oduvijek bila ogledalo vremena, tako je i danas. Djela ovih dviju autorica donose suvremeni likovni izraz, no jasno i trezveno artikuliran. Njihova snaga leži u čistoći duhovne poruke i u slavljenju čovjeka kao slike Božje.“

Za Ivanu Bilić Antičević rekao je:

„Kompozicije su utemeljene na boji i svjetlu, s naglaskom na dramatsku dinamiku. Široki potezi kista oblikuju likove i pozadine u stalnom međudjelovanju. Predanost autorice i duboka vjera jasno su očite u svakom radu.“

O Josipi Udovičić dodao je:

„Njezine slike, osobito one s više likova, ostvarene su slobodnim, ekspresivnim

potezima kista. Često djeluju kao raznobojni plameni jezici koji zrače toplinom i označuju središnje sakralne figure kao svjetionike nade i spasenja.“

Ivana Bilić Antičević rođena je 1988. u Bjelovaru. Nakon završene opće gimnazije, 2013. godine diplomirala je likovnu kulturu i umjetnost na Umjetničkoj akademiji u Splitu. Izlagala je samostalno i skupno, a njezina djela nalaze se u brojnim sakralnim prostorima: Karmel Alojzija Stepinca u Mariji Bistrici, Centar pomirenja u Prozorju, Crkva Gospe u Siti u Podstrani itd. Također je grafički oblikovala nekoliko knjiga uključujući „Viktor, kardinalova pobjeda“ i „Na vijeđama djevojčice“. Članica je Hrvatske udruge likovnih umjetnika i kritičara od 2018. godine.

Josipa Udovičić rođena je 1999. u Splitu. Osnovnu školu i gimnaziju završila je u Imotskom, a 2023. godine diplomirala je grafiku i likovnu kulturu na Akademiji likovnih umjetnosti u Širokom Brijegu. Sudjelovala je na dvjema skupnim izložbama te ilustrirala naslovnice i sadržaj

„Vinjanskog molitvenika i pjesmarice“ i knjižice Križnog puta.

Na kraju programa slikarice su zahvalile svojim obiteljima, Ogranku Matice hrvatske u Imotskom na podršci i prilici da izlože svoja djela, kao i publici koja ih je došla podržati.

Svečano otvorenje obogatila je muška klapa „Sv. Mihovil“ iz Prološća izvedbama duhovnih pjesama, a nakon službenog dijela posjetitelji su nastavili druženje u ugodnoj i opuštenoj atmosferi.

I. Babić

KRŠTENJE ZRINKE VERONIKE UDOVIČIĆ

1. lipnja 2025., na sedmu vazmenu nedjelju, u kapeli sv. Roka fra Ivo Rastočić, župni vikar Imotskog, krstio je Zrinku Veroniku Udovičić, kćer Lukinu i Ivaninu. Zrinka Veronika drugo je dijete u obitelji Luke i Ivane. Iskrene čestitke i obilje Božjega blagoslova!

Uredništvo

OBILJEŽENA 81. GODIŠNJICA MARKOVIĆA JAME

Osamdeset i prva godišnjica ubojstva hrvatskih vojnika i civila koji su bačeni u Markovića jamu obilježena je u subotu 31. svibnja u Podima pokraj Trilja u Župi svetog Ivana Krstitelja.

Na livadi pred samom jamom okupilo se oko dvjesto vjernika, članova obitelji stradalih, iz Cetinske i Imotske krajine i Hercegovine. Došli su dati hvalu Bogu, odati počast i zahvalu palima za Hrvatsku te moliti za progonitelje našeg naroda.

Misu je predvodio župnik Župe Porodenja Blažene Djevice Marije u Srinjinama, don Tomislav Čubelić, a suslavili su fra Božo Gulić, don Josip Dukić te svećenici iz župa Cetinskog dekanata.

U propovijedi pred jamom don Tomislav je istaknuo: „Ljudi čija krv je davno probila tlo na kojem stojimo je čista i svjež. Bačeni samo zato što su voljeli svoj narod i svoju zemlju i svoj dom i točka. Ništa nisu tražili za sebe. Njihova žrtva traje, kao Kristova na Kalvariji. I svjedoči. Svjedoči krvlju i

opominje nas da to poštujemo, cijenimo i po istini oblikujemo život. Ako to iznevjerimo, poprskat će nas njihova pravedna krv. Oni su svjedoci istine o svom narodu. Bačeni u jamu. Prestrašno. Prejaka patnja i prevelika žrtva. Cijena previsoka. Mučiti ove ljude, izmišljati metode da patnja bude bolnija i bacat ih u jamu i uvesti šutnju da nitko ne bi progovorio. No istina je neumoljiva. Ona je kao voda - zatvorite je na jednom mjestu, ona prodre na drugom. Istina izvire iz Krista Isusa i ne da se ušutkati.“

Pred kraj propovijedi don Tomislav se osvrnuo na današnju situaciju u domovini. „A mi? Dok je više mrtvih nego rođenih – narod i država nemaju budućnosti. Danas kruhoboraca puno, idealista malo. Opasno smo se izložili budućnosti nacije bez ljudi“, rekao je te citirao blaženog kardinala Stepinca: „Mnogo se, istina, govori o ljubavi prema narodu. Ali nerijetko govore o njoj već zato što koristi njihovu džepu. Drugi opet da pokriju razne prljavštine. Treći zato što su željni slave. No za uvjerenog čovjeka i katolika ljubav prema domovini nije predmet trgovine ni za novac ni za slavu, nego je ljubav prema domovini moralna i etička dužnost“ (29. ožujka 1938.).

Liturgijsko pjevanje predvodio je zbor Župe sv. Ivana Krstitelja iz Graba i čitači.

Nakon mise, nad otvorom Markovića jame, molitvu za duše stradalih hrvatskih vojnika i civila izmolio je fra Božo Gulić. Vijence su položila izaslanstva Hrvatskog sabora, Splitsko-dalmatinske županije, grada Trilja, Imotskog i Ljubuškog, Počasnog bleiburškog voda te mnogih braniteljskih udruga proisteklih iz Domovinskog rata.

U jamu su bačena 102 hrvatska mladića, aktivni pripadnici HOS-a. Još 37 mladića ubijeno je u okolini Aržana tih dana i pokopano na raznim lokacijama; većina njih bila je mobilizirana u HOS nekoliko dana prije, tako da nisu svi stigli niti zadužiti oružje. Zločin nad hrvatskim domobranima provela je X. dalmatinska (Cetinska

brigada). Potpisnik naloga za likvidaciju bio je politički komesar brigade Mate Bilobrk, koji je kasnije postao general JNA i jedan od onih koji su dali suglasnost za likvidaciju Brune Bušića.

Žrtve su ekshumirane 1993. godine, a njihove kosti danas počivaju u spomen-kosturnici na groblju svetog Ivana Krstitelja na Dobranjama Imotskim.

M. Šakić

MINISTRANTI IZ ŽUPE SV. ILIJE PROROKA STUDENCI NA PROVINCIJSKOM SUSRETU U SINJU

U subotu, 7. lipnja 2025. godine, devetero ministranata iz naše župe sv. Ilije proroka iz Studenaca, pod vodstvom pastoralnog suradnika – voditelja ministranata Marka Udovičića, sudjelovalo je na provincijskom susretu ministranata u Sinju. Na ovom radosnom i duhovno bogatom događaju okupilo se oko 250 ministranata iz župa koje poslužuju franjevci Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Susret je započeo okupljanjem u oboru ispred samostana Čudotvorne Gospe Sinjske, a središnji trenutak dana bilo je svečano misno slavlje koje je predvodio provincijal fra Siniša Balajić uz koncelebraciju više franjevačkih svećenika. Nakon mise uslijedilo je predstavljanje ministrantskih skupina iz brojnih župa i njihovih filijala uključujući i našu župu iz Studenaca.

Program se nastavio kvizom znanja u kojem su ministranti pokazali zavidnu razinu poznavanja vjere i crkvene liturgije. Nakon zajedničkog ručka i snimanja grupne fotografije održano je i sportsko natjecanje u malom nogometu u dvorani i na igralištima Osnovne škole Marka Marulića pod budnim okom framaša u ulozi sudaca.

Iako se naši ministranti nisu plasirali među najuspješnije nogometne ekipe, dostojno su predstavili našu župu i pokazali zajedništvo, radost i primjer istinske službe oko oltara. Dan je protekao u ozračju molitve, igre i zajedništva, te vjerujemo da će ostati u lijepom sjećanju svim sudionicima.

Zahvaljujemo voditelju Marku Udovičiću na predanosti i organizaciji, kao i našim ministrantima Anti Šakiću, Ivanu Biliću Antičeviću, Luki Babiću, Antoniju Rafaelu Šakiću, Grgi Šakiću, Mati Šakiću, Branimiru Udiljku, Srećku Cikojeviću i Mihaelu Cikojeviću na uzornom ponašanju i sudjelovanju. Posebna zahvala ide i

franjevcima koji su pripremili i vodili susret te domaćinima iz sinjskog samostana na gostoprimstvu.

Neka ovaj susret bude poticaj našim ministrantima da s još većom revnošću i radošću nastave služiti Gospodinu oko oltara!

Z. Babić

PROSLAVA SV. ANTE U NAŠOJ ŽUPI

U petak, 13. lipnja – na blagdan svetog Antuna Padovanskog i posljednji dan nastave u osnovnim školama – naša je župna zajednica svečano proslavila ovog omiljenog sveca.

Svečano misno slavlje započelo je u 18 sati, a predvodio ga je naš župnik fra Tomislav Brekalo. Liturgijsku su svečanost obogatili župni zbor, ministranti i čitači, koji su svojom prisutnošću i služenjem doprinijeli molitvenom i radosnom ozračju.

U propovijedi župnik je govorio o svetom Anti kao osobi velikog duha i nesebične

vjere, koji je, iako je potjecao iz bogate obitelji, sve ostavio kako bi slijedio Krista. Istaknuo je važnost da i mi, u današnjem vremenu, znamo staviti Boga i bližnje na prvo mjesto.

Poseban trenutak dogodio se nakon mise kada je velik broj djece pristupio blagoslovu s ljljanima – simbolom čistoće, predanosti i zagovora svetog Ante. Bilo je dirljivo gledati kako najmlađi vjernici, sa svojim roditeljima, u tišini i pouzdanju dolaze pred oltar tražeći zagovor i Božji blagoslov.

Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u proslavi te pridonijeli da blagdan svetog Ante i ove godine bude dostojanstveno i radosno obilježen. Neka nas njegov zagovor prati tijekom ljetnih mjeseci – osobito djecu i mlade na odmoru.

Lj. Cikojević

SVEČANO PROSLAVLJENA SVETKOVINA TIJELOVA

U četvrtak, 19. lipnja, u našoj je župi svečano proslavljena svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove – Tijelovo. Svetu misu, koja je započela u 10.30, predvodio je župnik fra Tomislav u zajedništvu s vjernim pukom koji se u velikom broju

okupio oko euharistijskog stola. Liturgijsko slavlje animirali su ministranti, čitači i župni zbor, čime je čitava zajednica sudjelovala u ljepoti i punini ove svetkovine. Čitanja su navijestila temeljnu istinu vjere: Krist je uistinu prisutan u Presvetom oltarskom sakramentu – ne simbolično, već stvarno, po svojim tijelom i svojom krvlju.

U svojoj propovijedi župnik je posebno naglasio važnost euharistije u životu svakog kršćanina:

„Tijelovo je svetkovina u kojoj ne slavimo samo uspomenu, već živu prisutnost Isusa Krista među nama. U svakoj svetoj misi Isus se daruje, postaje kruh života. Mi ne dolazimo k oltaru da gledamo, nego da blagujemo – da Krista primimo u srce, u svoj život, i s Njim idemo kroz sve izazove koje nosi svakodnevnica. Procesija koju ćemo danas učiniti, nije samo pobožan čin nego naše javno svjedočanstvo vjere. Gospodin ne želi ostati zatvoren u crkvi, On želi izaći s nama, proći našim ulicama, našim životima, našim brigama i nadama.“

Nakon mise uslijedila je svečana euharistijska procesija s Presvetim oltarskim sakramentom oko župne crkve. Procesija je bila zaustavljena na četirima postajama gdje je župnik podijelio blagoslov, a vjernici su molili i pjevali izražavajući svoju vjeru i zahvalnost Gospodinu.

Djeca su, po tradiciji, posipala cvijeće i latice pred Presvetim stvarajući tako radosnu i svečanu atmosferu dostojnu ovog otajstva. Župni zbor je tijekom procesije pjevao pučki napjev „Zdravo tilo Isusovo“, što je posebno dirnulo srca svih prisutnih.

Z. Babić

POSVETA PRESVETOM SRCU ISUSOVU

Na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova, u petak 27. lipnja 2025., u 19 sati i naša župa pridružila se velikom crkveno-nacionalnom činu – posveti hrvatskog naroda Presvetom Srcu Isusovu, koju je u sklopu Jubilejske godine 2025. obnovila Hrvatska biskupska konferencija zajedno s biskupima Bosne i Hercegovine.

U svim crkvama i kapelama diljem Hrvatske i BiH, pa tako i u našoj župnoj crkvi, ovaj je svečani trenutak započeo petominutnom zvonjavom crkvenih zvona, pozivom na sabranost i molitvu. Svetu misu i čin posvete predvodio je župnik fra Tomislav Brekalo uz sudjelovanje čitača, ministranata i župnog zbora, koji su svojim služenjem i pjesmom doprinijeli dostojanstvenosti i ljepoti slavlja.

Ovim činom svi vjernici ujedinili su se u molitvenom predanju Srcu Isusovu stavljajući svoje osobne nakane, obitelji, narod i domovinu u ruke Onoga koji je iz ljubavi dao život za nas.

Posveta hrvatskog naroda Presvetom Srcu Isusovu duboko je ukorijenjena u našoj crkvenoj i nacionalnoj povijesti. Prvi veliki čin posvete dogodio se 1900. kada se, na blagdan Presvetoga Srca Isusova 11. lipnja, preko 160.000 hrvatskih mladića i djevojaka posvetilo Srcu Isusovu. Tu je inicijativu potaknuo austrijski isusovac Anton Puntigam uz potporu zagrebačkih svećenika, a sve je prethodilo Prvom hrvatskom katoličkom sastanku. Duhovni

značaj tog događaja prepoznale su sve tadašnje hrvatske biskupije, ali i Zemaljska vlada koja je dala svoju podršku. U znak tog povijesnog trenutka skladana je pjesma „Do nebesa nek se ori“, koja je postala trajni simbol pobožnosti prema Srcu Isusovu. Autor pjesme je isusovac Petar Perica, koji je kasnije postao mučenik, a njegova pjesma do danas ostaje jedna od najomiljenijih hrvatskih duhovnih pjesama.

Obnovom ovog čina posvete 2025. godine Crkva u Hrvatskoj i BiH još jednom svjedoči svoju vjernost Kristu i potrebu da se, u svim izazovima našeg vremena, oslonimo na Njegovo milosrđe i ljubav.

Presveto Srce Isusovo, smiluj nam se!

Lj. Cikojević

PRVI DAN TRODNEVNICE SV. ILIJI

„Čovječe, biraj Boga, a ne idole!“

U četvrtak, 18. srpnja, započela je trodnevica uoči proslave nebeskog zaštitnika naše župe – sv. Ilije proroka. Prvi dan trodnevne protekao je u znaku sabranosti, duhovne pripreve i dubokih poruka o smislu vjere i čovjekova odnosa s Bogom.

Prije svete mise vjernici su se okupili u zajedničkoj molitvi krunice, a bila je i prigoda za svetu ispovijed. Župnik fra Tomislav Brekalo predvodio je zazivne molitve sv. Iliji moleći njegov zagovor za cijelu župnu zajednicu. Liturgijsko slavlje obogatili su ministranti, čitači i Mješoviti župni zbor, koji su svojim služenjem i pjesmom doprinijeli svečanosti i molitvenom ozračju.

Svetu misu predvodio je fra Nedjeljko Čarapić u koncelebraciji sa župnikom fra Tomislavom. U nadahnutoj i snažnoj propovijedi fra Nedjeljko je govorio o

U tom duhu nastavljena je trodnevna duhovna priprava za blagdan sv. Ilije, proroka vjernosti, hrabrosti i istine.

I. Babić

DRUGI DAN TRODNEVNE PRIPRAVE ZA BLAGDAN SV. ILIJE

Molitvom do vjernosti Bogu Ilijin primjer

Drugoga dana trodnevnice u čast sv. Iliji proroku, nebeskom zaštitniku naše župe, misno slavlje je predvodio fra Nedjeljko Čarapić u suslavlju sa župnikom fra Tomislavom Brekalom. Prije svete mise vjernici su imali priliku za svetu ispovijed, a zajednička molitva krunice prethodila je posvetnim molitvama sv. Iliji koje je predmolio župnik.

Liturgijsko slavlje bilo je posebno svečano zahvaljujući župnim čitačima, ministrantima, zboru te bogoslovu fra Mati Šakiću, koji su doprinijeli molitvenom ozračju i ljepoti zajedništva. U propovijedi je fra Nedjeljko nastavio razmatranje o proroku Iliji započeto prvoga dana trodnevnice. Središnje pitanje koje je istaknuo bilo je: Kako sačuvati dobar odnos s Bogom u svijetu prepunom napasti i lažnih idola?

Molitva – temelj odnosa s Bogom

Naglasak propovijedi bio je na važnosti molitve u životu svakog vjernika. „Sveti Ilija je bio čovjek molitve. Molitva ga je povezivala s Bogom i davala mu snagu da ostane vjeran usred otpada od vjere svoga naroda“, istaknuo je fra Nedjeljko.

Drugi dan trodnevnice bio je snažan poziv na osobnu obnovu molitvenog života i dublji odnos s Bogom. Sveti Ilija nam pokazuje put vjernosti – ustrajnošću, šutnjom i povjerenjem u Božju blizinu. Neka nam njegov primjer bude nadahnuće

u svakodnevnom traženju Boga, usred buke i izazova suvremenog života.

Z. Babić

TREĆI DAN TRODNEVNICE

Pozvani smo biti svjedoci vjere

Treći dan duhovne priprave za proslavu svetkovine sv. Ilije, nebeskog zaštitnika naše župe, održan je u subotu 19. srpnja. Kao i prethodna dva dana, svečanu svetu misu predvodio je fra Nedjeljko Čarapić u suslavlju sa župnikom fra Tomislavom Brekalom i don Markom Trogrličem. Liturgijsko slavlje animirali su čitači, ministranti te župni pjevački zbor pod ravnanjem Marija Cikojevića.

Središnje misno slavlje trećeg dana trodnevnice nosilo je snažnu poruku: poziv na autentično i hrabro svjedočenje vjere. U propovijedi nas je fra Nedjeljko podsjetio kako smo prethodnih dana razmatrali o važnosti zadržavanja Boga u srcu i molitvi, a ovoga dana promišljali smo o navještaju vjere – o tome kako svojim životom drugima donosimo Krista.

„Vjera nije samo dolazak u crkvu niti nešto što zadržavamo za sebe. Pozvani smo biti svjedoci – oni koji svojim životom, riječima i djelima privlače druge Kristu“, istaknuo je propovjednik.

Na kraju propovijedi upućena je molitva po zagovoru sv. Ilije da nam Gospodin obnovi duh gorljivosti, milost da mu služimo iskreno i ponizno. Pozvani smo biti proroci ovog vremena, Božji glas u svijetu – baš kao sv. Ilija koji je dao cijeloga sebe.

„Budimo sol zemlje i svjetlo svijeta. Budimo svjedoci Isusa Krista – ne riječima, nego životom.“

Na završetku misnog slavlja župnik fra Tomislav Brekalo uputio je iskrene riječi zahvale fra Nedjeljku Čarapiću na predvođenju trodnevne duhovne obnove, don Marku Trogrliču na sudjelovanju u

slavlju, fra Dinku Bošnjaku na ispovijedanju vjernika te svim suradnicima koji su svojim služenjem doprinijeli dostojanstvenom obilježavanju trodnevnice.

Ujedno je najavio svečanu proslavu svetkovine sv. Ilije, zaštitnika naše župe, te pozvao sve vjernike na zajedničku proslavu i slavljenje Gospodina po primjeru vjernog i gorljivog proroka – sv. Ilije.

Lj. Cikojević

SVEČANO PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. ILIJE, ZAŠTITNIKA ŽUPE STUDENCI: ZAJEDNIŠTVO, VJERA I OČUVANJE TRADICIJE

U našoj je župi s velikim duhovnim žarom i radošću proslavljen blagdan sv. Ilije proroka, nebeskog zaštitnika. Blagdansko slavlje započelo je svetom misom za domaćice u 9 sati koju je predvodio don Marko Trogrlič. Misno slavlje animirali su ministranti, župni čitači te dio članova župnog zbora uz orguljašku pratnju Zrinke Babić. Misa je okupila velik broj vjernika, što svjedoči o snažnoj vjeri i privrženosti župljana svojem zaštitniku.

Središnjem misnom slavlju u 11 sati prethodila je tradicionalna procesija kroz centar mjesta, u kojoj su vjernici s kipom sv. Ilije, barjacima i zastavama molitvom i pjesmom izrazili svoju pobožnost. Svečanu svetu misu predvodio je fra Domagoj Volarević, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu, definitor Provincije te gvardijan klerikata na Trsteniku, u suslavlju sa župnikom fra Tomislavom Brekalom te svećenicima rodnom iz župe – fra Jakovom Udovičićem, župnim vikarom Vinjana, i fra Ivicom Udovičićem, vikarom Provincije Presvetog Otkupitelja. Za vrijeme mise vjernici i hodočasnici imali su priliku za svetu ispovijed, a na raspolaganju im je bio don Marko Trogrlič.

liku proroka Ilije i njegovoj aktualnosti u današnjem vremenu. Naglasio je da je prorok onaj kojeg Bog bira u točno određenom trenutku kako bi prenio Njegovu poruku – poruku istine, opomene i poziva na obraćenje.

Ilijino vrijeme bilo je obilježeno otpadanjem od prave vjere: narod i kralj Ahab, zajedno s kraljicom Izebelom, počeli su štovati poganskog boga Baala. Time su prekinuli savez s Bogom, a udaljenost od Njega počela se očitovati i u duhovnoj i moralnoj zapuštenosti. Fra Nedjeljko je tu biblijsku stvarnost usporedio sa suvremenim čovjekom koji, udaljavajući se od Boga, gubi unutarnju čistoću, svrhu i smisao.

Prvi dan trodnevnice tako nas je potaknuo na duboko osobno promišljanje: Što stoluje u mom srcu? Kakav je moj odnos s Bogom? Jesam li i ja stvorio idole koji zauzimaju mjesto Boga u mom životu?

Liturgiju su animirali čitači fra Mate Šakić, Ljudevit Cikojević i Marija Babić, ministranti te mješoviti župni zbor pod ravnanjem Marija Cikojevića, koji su svojom posvećenošću i skladnim pjevanjem pridonijeli dostojanstvu slavlja.

U propovijedi fra Domagoj Volarević je istaknuo kako je sv. Ilija bio prorok snažnog karaktera, nepokolebljive vjere i beskompromisne borbe za istinu. U vremenu kada se narod Izraela okrenuo poganstvu i lažnim bogovima, Ilija je svojim djelovanjem politički i vjerski povezao narod pozivajući ga natrag k pravome Bogu. Ime Ilija (Elijah) znači „Gospodin je pravi Bog“ – a upravo to Ilija svjedoči čitavim svojim životom, i narodu, i poganima.

Propovjednik je naglasio kako je Ilija primjer proročkog djelovanja i za današnje vrijeme jer prorok nije onaj koji proriče budućnost, nego onaj koji vidi i sluša Boga – vidjelac i glasnik. Proroci su prenosioči Božje riječi, a ta riječ – „Riječ Gospodnja“ koju čujemo nakon svakog čitanja – nije samo zapis u knjizi nego Božji govor upućen svakome od nas. „Bog nam i danas govori“, rekao je fra Domagoj, „a na nama je da otvorimo srce i poslušamo ga, da tu riječ ne zadržimo samo za sebe nego ju prenesemo drugima – djelima, riječima, životom.“

Posebno je istaknuo snagu molitve kao razgovora s Bogom naglasivši da taj dijalog uključuje dvoje: Boga koji govori i čovjeka koji sluša, ali i uzvraća. Molitva nije puko ponavljanje, nego otvaranje srca. „Bog nam je ogledalo, a molitva je ta koja nas oblikuje na njegovu sliku. Ljudi za koje kažemo da su dobri – razvili su se u sliku Božju.“

Govoreći o Ilijinoj revnosti, fra Domagoj je rekao da i sami trebamo biti revni i ustrajni – čak i kada osjećamo da naš trud nema ploda. Ilija je u jednom trenutku mislio da je uzaludno, ali Bog mu je pokazao drugačije. Revnost pred Gospodinom traži ustrajnost i oslanjanje na sakramentalni život, jer je i Gospodin prema nama neizmjerljivo strpljiv

i revan – ne odustaje, uvijek nudi milost. Propovijed je zaključio pozivom: „Budimo i mi proroci u našem vremenu!“

Na kraju misnog slavlja župnik fra Tomislav Brekalo uputio je iskrenu zahvalu fra Domagoju Volareviću na predvođenju euharistijskog slavlja te svim svećenicima koji su sudjelovali u proslavi. Zahvalio je i bogoslovu fra Mati Šakiću, mladima iz župe koji su dali svoj veliki doprinos u pripremi i tijeku proslave, Anti Biliću Nosiću, Nediljku Šakiću, Mirku Udiljku i Zdravku Šakiću – nositeljima kipa sv. Ilije, Domagoju Udiljku, Petru Šakiću, Nikoli Biliću Antičeviću, Franji Šakiću i Ivanu Šakiću – nositeljima barjaka i zastava, sakristanki, čitačima, ministrantima, pjevačima, orguljašima kao i svima koji su na bilo koji način pomogli da

trodnevnica i sam blagdan budu svečani i dostojanstveni.

Nakon duhovnog dijela uslijedio je nastavak proslave zabavnim i sportskim programom u sklopu 25. Studenačkog lita i tradicionalnog Ilinskog derneka, koji je dodatno učvrstio zajedništvo i radost okupljenih župljana i posjetitelja.

Z. Babić

TJEDAN RADOSTI S DON MARKOM TROGRLIĆEM U RODNOJ ŽUPI

U tjednu poslije Iline naša je župa bila ispunjena osobitom radošću – među nas je, na odmor, stigao don Marko Trogrić, svećenik čije je srce i dalje čvrsto vezano

za rodnu župu iako ga svakodnevne obveze vode drugim putevima.

Svake večeri u 19 sati slavio je svetu misu, a ona je iz dana u dan postajala sve posebnija jer se svakodnevno okupljalo sve više malenih župljana oko Kristova oltara. Iako su većinom bili dječaci između treće i šeste godine života, koji po dobi još ne mogu biti „pravi“ ministranti, oni su to već postali srcem i žarom. U njihovim očima gorjela je želja da budu blizu oltara – da nešto drže, nešto prenesu, da jednostavno budu tu: uz svećenika, uz Isusa.

Don Marko ih je s osmijehom prozvao ministranti juniori, a pravi ministranti – naši stariji,iskusni dečki – prihvatili su ih kao mlađu braću. Nije dugo trebalo da ih se iz dana u dan okuplja sve više – mali, ozbiljni, uredno odjeveni, puni ponosa i pažnje. Iako još ne poznaju sve pokrete i molitve, budno su pratili starije i spremno slijedili svaku uputu. U njihovoj jednostavnosti i dječjoj iskrenosti otkrivala se prava ljepota služenja.

Vrhunac ovog malenog liturgijskog čuda dogodio se danas, na svetkovinu svetih

Joakima i Ane – Isusovih djeda i bake. Crkva je odzvanjala molitvom, a oko oltara sjajila su lica malenih koji su, s oduševljenjem, nakon mise zamolili don Marka:

„Možemo li i sljedeći tjedan ministrirati?“

Njegov odgovor bio je topao i očinski:

„Dat ću sve od sebe da vam to omogućim.“

Ovaj tjedan bio je živi dokaz da ministriranje nije samo služba – ono je put ljubavi, zajedništva i rasta u vjeri. Čak i kad ruke još ne dosežu oltar, srce ga već dotiče.

Hvala don Marku što nas je podsjetio koliko je Crkva lijepa kad se oko Krista okupljaju oni najmlađi.

I hvala našim ministrantima juniorima – vi ste nam pokazali da svetost često počinje u malim koracima i velikom srcu.

I. Babić

KRŠTENJE MIJE BILIĆ CENTIĆ

Na sedamnaestu nedjelju kroz godinu, 27. srpnja 2025., u našoj župnoj zajednici s radošću smo proslavili sakrament svetoga krštenja. U zajedništvo Crkve

krštenjem je primljena Mia Bilić Centić, kći Zdeslavova i Klaudijina. Zahvalni Bogu na daru novoga života i duhovnoga rođenja u Kristu, molimo da Mia raste u mudrosti i milosti pred Bogom i ljudima. Neka njezini roditelji, kumovi i cijela obitelj budu trajni svjedoci vjere i ljubavi na njezinom putu odrastanja.

Čestitamo obitelji Bilić Centić na ovom radosnom danu i preporučujemo malu Miju u molitve svih župljana.

Uredništvo

ŠESTI DAN DEVETNICE GOSPI OD ANĐELA – HODOČASNIČKI DAN ŽUPE STUDENCI

U sklopu devetnice Gospi od Anđela, 29. srpnja, šesti dan bio je posebno svečan za našu župu jer je to tradicionalni hodočasnički dan Župe Studenci. Unatoč jakoj buri zbog koje se misa nije mogla slaviti na Topani, svečana euharistija održana je u crkvi sv. Franje u Imotskom. Svetu misu predvodio je naš župnik fra Tomislav Brekalo u suslavlju s fra Zoranom

Kutlešom, gvardijanom i župnikom Imotskog, te fra Nediljkom Šabićem.

Liturgijsko slavlje započelo je zajedničkom molitvom krunice i zazivnim molitvama Gospi od Anđela koje su vjernike uvele u molitveno ozračje i pripremile za svetu misu.

Misu su animirali bogoslovi i postulanti, a liturgijsko čitanje i molitvu vjernika čitale su Ivana i Mihaela Bilić Antičević. Poseban ugođaj misnome slavlju dali su članovi župnog zbora iz Studenaca, pod vodstvom Marija Cikojevića, koji su izveli pjesme koje je upravo on uglazbio. Ove pjesme, koje sve više odzvanjaju našim krajem, narod već s ljubavlju naziva „studenački napjevi“ – a pjevali su ih svi s osobitom srdačnošću i ponosom.

U propovijedi je fra Tomislav govorio o susretu Marte, Marije i Lazara s Isusom stavljajući naglasak na Martu kao sliku domaćice, služiteljice i žene vjere povezujući je s brojnim ženama koje u tišini, svakodnevno i predano, služe svojim obiteljima i zajednici. Nakon mise franjevci iz Imotskog velikodušno su ugostili

članove našeg zbora, na čemu im iskreno zahvaljujemo. Cijeli događaj zabilježio je naš bogoslov fra Mate Šakić, na čemu mu zahvaljujemo što je svojim okom uvijekovječio ovaj milosni trenutak za našu župu.

Zahvalni Gospi od Anđela za ovaj blagoslovljen dan, nastavljamo hod kroz deveticu u iščekivanju blagdana nebeske zaštitnice Imotskoga i Imotske krajine.

I. Udiljak

OPROŠTAJNA MISA ŽUPNIKA FRA TOMISLAVA BREKALA

Na devetnaestu nedjelju kroz godinu, 10. kolovoza 2025., u župnoj crkvi svečano je proslavljena sveta misa koja je ujedno bila oprostajna misa župnika fra Tomislava Brekala. Okupljen velik broj vjernika, ispunio je crkvu u molitvenom i zahvalnom ozračju. Mnogi su svojim dolaskom, molitvom i prisutnošću izrazili zahvalnost za višegodišnju fra Tomislavovu službu u župi.

Prije svete mise molila se krunica na istu nakanu – kao izraz zajedničke molitve i zahvale župljana svome župniku. Misno slavlje animirali su župni zbor, čitači i ministranti pridonoseći svečanosti i dostojanstvu euharistijskog slavlja.

U propovijedi fra Tomislav se oslonio na tekst iz Evanđelja po Luki u kojem Isus potiče učenike na budnost, povjerenje u Boga i odgovorno upravljanje povjerenim darovima. Poruka Evanđelja – „Gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti“ – bila je nit vodilja propovijedi, a ujedno i osobni poziv na duhovnu budnost i vjernost službi, što je i sam župnik prepoznavao kao središnju poruku svoga djelovanja.

Pri kraju mise župnik je obavijestio župljane kako će iduće nedjelje, 17. kolovoza 2025., na dvadesetu nedjelju kroz godinu, župu pohoditi hodočasnici Marijanskog zavjeta za Domovinu koji će donijeti moći blaženog Alojzija Stepinca te nazočiti svetoj misi.

Također, župnik je izvijestio kako je večer prije, 9. kolovoza, održana sjednica Župnog pastoralnog i ekonomskog vijeća na kojoj je predstavio financijsko izvješće o stanju župe, kao i informacije o svečanoj primopredaji župe koja će se održati u ponedjeljak, 11. kolovoza, u župnoj kući Podgredom, kada službu župnika preuzima fra Ante Buljan. Fra Tomislav je, u znak zahvale, svim članovima Župnog pastoralnog i ekonomskog vijeća uručio prigodne darove.

Financijsko izvješće župljanima je nakon mise pročitao Zvonko Babić, član Župnog ekonomskog vijeća.

U ime župljana od župnika se oprostila i zahvalila mu Marina Bilić, članica Župnog pastoralnog vijeća, darovavši mu umjetničku sliku pod nazivom „Milost“, djelo slikarice Josipe Udovičić. Cvijeće kao znak zahvalnosti darovala je Barbara Bilić Antičević.

U svom govoru Marina je uputila župniku sljedeće riječi:

„Poštovani i dragi fra Tomislave, u ime župljana i Župnog pastoralnog vijeća želimo Vam zahvaliti na službi u našoj župi.

Vaš je rad bio prepoznatljiv po točnosti i urednosti. Sve što ste činili, bilo je s velikom pažnjom prema redu i sadržaju. Slično ste pristupali i propovijedima – uvijek strukturirano, razumljivo i s dozom prepoznatljivosti kroz Vašu često korištenu riječ: ‘Znate...’.

Iza Vas ostaju godine u kojima ste obnašali službu svećenika i pastira ove župe. Na tome Vam iskreno zahvaljujemo.

U znak naše zahvalnosti predajemo Vam sliku pod nazivom ‘Milost’, s posvetom koja glasi:

‘Fra Tomislavu, služitelju milosti – neka Gospodin nastavi djelovati po Vašim rukama i srcu.’

Neka Vas ta poruka podsjeća na ono što ste ovdje živjeli, i neka Vas Gospodin

nastavi voditi i koristiti u Vašoj novoj službi u Gračacu, na dobro onih kojima ste poslani.

Hvala Vam i neka Vas prati Božji blagoslov.“

Župnik fra Tomislav zahvalio je okupljenima na riječima, darovima i molitvenoj blizini naglasivši kako se u duhovnom smislu od župljana oprostio već na blagdan sv. Ilije, zaštitnika župe. Svoju službu završio je u ozračju zahvalnosti.

Z. Babić

PROSLAVA SV. ROKA I PREDSTAVLJANJE ZBORNIKA O PROF. DR. SC. STIPANU TROGRLIĆU U STUDENCIMA

Na blagdan sv. Roka, suzaštitnika župe Studenci, svečano misno slavlje i kulturno-duhovni program održani su kod kapele sv. Roka Podgredom, na svetome mjestu duboko ukorijenjenom u sjećanju i srcima vjernika. Proslava, ispunjena duhovnošću,

zajedništvom i zahvalnošću, okupila je mnoštvo vjernika.

Središnji dio proslave bilo je svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio don Marko Trogrlić u suslavlju sa župnikom fra Antom Buljanom i fra Antom Tonkom Bilićem. U slavlju su sudjelovali i ministranti, čitačice Ivana Bilić Antičević i Josipa Udovičić, dok je liturgijsko pjevanje animirao mješoviti župni zbor pod ravnanjem i orguljaškom pratnjom Marija Cikojevića.

Don Marko Trogrlić u svojoj je propovijedi govorio o sv. Roku kao hodočasniku, vjerniku i čovjeku milosrđa. Istaknuo je kako je sv. Roko kao hodočasnik bio spreman na žrtvu, kao vjernik težio biti bliži Bogu, dok mu je vjera bila zvijezda vodilja koja je davala smisao njegovu životu. Kao čovjek milosrđa, konkretno je živio svoju vjeru kroz ljubav prema bližnjemu. Don Marko je potaknuo okupljene da poput sv. Roka budu hodočasnici vjere, rastu u duhovnosti, praštanju i ljubavi.

Na kraju mise župnik fra Ante Buljan zahvalio je svima koji su pridonijeli svečanosti i dostojanstvu proslave, osobito svećenicima, čitačima, pjevačima, ministrantima i vjernicima.

U nastavku programa održano je predstavljanje Zbornika radova u čast prof. dr. sc. Stipana Trogrlića, uglednog povjesničara, znanstvenika i rođenog Studenčanina. Program predstavljanja moderirao je Ljudevit Cikojević, a o znanstvenom radu dr. Trogrlića govorio je prof. dr. sc. don Marko Trogrlić, koji je ujedno i suurednik Zbornika zajedno s dr. sc. Elvisom Orbanicom. Zbornik, naslovljen *Od studenačkih živih do istarskih povijesnih vrela*, okuplja 23 rada koji obrađuju crkvenu, društvenu, političku i kulturnu povijest Istre, a sadrži i osobna sjećanja na slavljenika.

Zbornik je predstavio i prof. Marko Udovičić, dok se na kraju svečanosti nazočnima obratio sam prof. dr. sc. Stipan Trogrlić, čiji govor prenosimo u cijelosti:

„Dragi moji Studenčani i Studenčanke,

Neobično mi je drago da sam danas, na blagdan sv. Roka – suzaštitnika naše župe – s vama, ovdje na ovom za sve nas svetom mjestu, punom uspomena i sjećanja. Ovdje, u kapeli sv. Roka, većina nas starijih bila je krštena. U tom sakramentalnom znaku uronjeni smo u pashalno otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Gospodina našega Isusa Krista.

Pokušat ću biti kratak.

Eto, ni kriv ni dužan, našao sam se u krugu uglednika koji se mogu pohvaliti Zbornikom posvećenim njima u čast. Kada me prije otprilike tri godine nazvao fra Stanko Škunca – poznati franjevac Provincije sv. Jeronima, tada na službi u Zadru, s kojim sam surađivao dok je bio u Puli – rekao mi je: 'Stipe, čuo sam da se sprema Zbornik tebi u čast!' Pomislio sam: tko zna što je čuo... Star čovjek, možda je nešto prisumitio. No ispostavilo se da je pater Stanko dobro čuo.

Na moju objavu – da ne kažem samoreklamu – da je Zbornik izašao, moj sumještani i prijatelj, ugledni Studenčanin Felix Srečko Trogrlić Pržić, primijetio je: 'Ako nisi znao – sad znaš da si ostario!'

Naš narod kaže: 'Nije tko može, već tko hoće.' A ovdje je trebalo i htjeti i moći, ali i znati. Urednici Zbornika – prof. dr. sc. don Marko Trogrlić i dr. sc. Elvis Orbanic – imali su sve te kvalitete. Okupili su respektabilan broj znanstvenika – njih 23 – te svojim autoritetom i kredibilitetom stali iza Zbornika.

S kumom Markom, ili 'malim Markom', kako smo ga zvali da bismo ga razlikovali od nedavno preminulog strica – 'velikog Marka' – vežu me studenački živi izvori, a s Elvisom – hod po istarskim povijesnim vrelima. A 'mali Marko' je moj životni put zgodno povezao u naslov: *Od studenačkih živih do istarskih povijesnih vrela*.

Porečki i pulski biskup u miru, mons. Ivan Milovan, u prigodnoj riječi jednostavno,

jasno i s velikim simpatijama progovorio je o mome znanstvenom radu. Upravo me on, na samim počecima tog rada, imenovao peritom u kauzi za beatifikaciju sluge Božjeg Miroslava Bulešića. Za potrebe kauze napisao sam elaborat o društveno-političkim i crkveno-vjerskim prilikama u Istri 1945. – 1955. godine.

Recenzenti Zbornika su dva renomirana povjesničara – dr. Slaven Bertoša i dr. Mladen Domazet – obojica redoviti profesori u trajnom zvanju: prvi na Filozofskom fakultetu u Puli, drugi na istom fakultetu u Splitu.

Izdavač je Književni krug iz Splita, a suizdavači su Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Državni arhiv u Pazinu, Filozofski fakultet Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i Josip Turčinović d.o.o. iz Pazina. S većinom tih ustanova surađivao sam na različite načine.

Na kraju, i ne na posljednjem mjestu, od srca zahvaljujem našem novom župniku fra Anti Buljanu na velikodušnom prihvaćanju da predstavljanje bude upravo ovdje, u ovom prekrasnom ambijentu. Moram

reći – makar se to nekome činilo 'kiselo grožđe' – da, između predstavljanja u nekoj svjetskoj metropoli i ovdje u Studencima, ne bih bio u dvojbi. Studenci su Studenci.

I, dakako, ne bih smio zaboraviti predstavljače – Marka, Marka – i moderatora Ljudevita. Hvala im na lijepim riječima. Hvala vam svima na pozornosti i strpljivosti. I neka sve bude na veću slavu Božju."

Predstavljanje je glazbeno obogatio i nastup Pučkih pivača Studenaca, sekcije Mješovitog crkvenog zbora Studenaca, koji su izveli dva tradicionalna napjeva iz djetinjstva prof. Trogrlića. Uz poseban emocionalni naboj otpjevali su marijanski napjev "Kada sine sa visine" i napjev "Budi hvaljeno", na oduševljenje svih nazočnih.

Po završetku programa nastavljeno je druženje pod drevnim orahom, uz domjenak i osvježanje – kako i dolikuje tradiciji, gostoljubivosti i zajedništvu studenačkog puka.

Lj. Cikojević

JUBILARNO 25. STUDENAČKO LITO

Četvrt stoljeća zajedništva, sporta i dobre zabave

U Studencima je ovog lita sve bilo u znaku velikog jubileja – 25. Studenačkog lita, manifestacije koja već četvrt stoljeća okuplja mještane, iseljenike i prijatelje sela u zajedničkom slavlju sporta, druženja i tradicije.

Na novoj asfaltnoj podlozi školskog igrališta ovogodišnji Malonogometni turnir Sv. Ilija oborio je sve rekorde – po nagradnom fondu, broju ekipa, kvaliteti utakmica i fantastičnoj atmosferi.

U napetim završnicama i uz gromoglasno navijanje publike najbolji su bili:

1. Matković projekt
2. Botanović
3. MNK Brda

U sklopu turnira održan je i sve popularniji Penalty cup, koji je privukao čak 32 ekipe. Uz bogate nagrade i sjajnu organizaciju pobjenički pehar otišao je u ruke momcima iz Makarske.

Ništa manju pozornost nije privukla i tradicionalna Studenačka pračkijada koja je i ove godine okupila rekordan broj natjecatelja – i muškaraca i žena.

Napetosti nije nedostajalo, a apsolutni kralj pračke ostao je isti:

1. Vlade Šakić
– treću godinu zaredom najbolji!
2. Ratko Agatić
3. Mate Prka

U ženskoj konkurenciji briljirali su:

1. Nataša Gadžo
2. Mihaela Prka
3. Nela Bašić

Za najmlađe pravo veselje priredila je Dječja olimpijada, a prvi put na Studence stigao je i klaun Spartanko, koji je oduševio djecu i roditelje. Puno igralište, smijeh i osmijesi zadovoljstva – prava slika Studenaca u ljetnom ruhu.

Poseban doživljaj bila je i dramska predstava „Bračno savjetovanje“, u kojoj je nastupio naš dragi prijatelj Marijan Grbavac iz Prološca.

Smijeh, emocije i sjajna gluma spojili su sve generacije.

Neizostavna lutrija na Studencima ponovno je privukla mnoštvo ljudi – školsko igralište bilo je dupkom puno, nagrade nikad vrijednije, a uzbuđenje na vrhuncu.

Za glazbenu točku na kraju pobrinule su se dvije nezaboravne glazbene večeri, uz vrhunske bendove i raspjevane Studence koji su još jednom pokazali koliko znaju uživati i slaviti zajedno.

Na kraju, jedno veliko hvala svim sponzorima i prijateljima koji su pomogli da se jubilarno Studenačko lito održi na ovako visokoj razini.

Bez vas, ništa od ovoga ne bi bilo moguće.

*Sponosom,
Ante Bilić Nosić, dipl. oec
predsjednik Udruge Kušu Studa Studenci*

SVEČANO SLAVLJE PRVE SVETE MISE FRA ANTE BULJANA, NOVOG ŽUPNIKA

U nedjelju 17. kolovoza 2025. župna zajednica Studenci svečano je i s puno emocija dočekala novog župnika fra Antu Buljana koji je toga dana slavio svoju prvu svetu misu u župi. Bio je to dan ispunjen molitvom, radošću, zajedništvom i duhovnim nadahnućem, a posebno ga je obogatilo sudjelovanje hodočasnika Marijanskog zavjeta za Domovinu koji su kroz Studence prvi put prošli nedjeljom u sklopu svog 11. zavjetnog hodočašća.

Na početku slavlja, u ime župljana, fra Antu je pozdravio pastoralni suradnik Ljudevit Cikojević. Donosimo njegov pozdravni govor u cijelosti:

„Poštovani fra Ante, dragi naš novi župniče!

U ime svih župljana naše župe, od srca Vam želim dobrodošlicu među nas!

Radujemo se što ste došli baš ovdje, u ovu živu i duhovno bogatu zajednicu, gdje ćete od danas dijeliti s nama radost vjere, služiti Bogu i narodu te s nama hoditi putem Evanđelja.

Već sada Vam jamčimo otvorena srca, molitvu i spremnost da Vas pratimo i podržimo u svemu što će Vam biti potrebno. Znajte da niste sami. Vaša služba nije lagana, ali je sveta, i u njoj niste oslonjeni samo na vlastite snage – mi ćemo biti uz Vas, kao suradnici, molitelji i braća u Kristu.

Potrebe i želje župljana za pastoralnim aktivnostima su velike. Naša zajednica živi vjeru, želi rasti, traži Božju blizinu – a to se najbolje vidi i po broju duhovnih zvanja koja izrastaju upravo iz ove župe. Kako u našoj Provinciji znaju reći – najviše ih dolazi upravo odavde, odmah uz Otok Sinjski. To

su plodovi mnogih molitava, žrtava i življene vjere, i nadamo se da će ih, uz Vaše vodstvo, biti još i više.

Dragi fra Ante – rekli su nam da Vas od milja zovu Dobro.

Neka Vam Gospodin podari obilje snage, mudrosti i radosti u Vašem svećeničkom poslanju ovdje među nama. Neka Vas i Blažena Djevica Marija štiti i nadahnjuje na svakom koraku. A kao znak dobrodošlice uručujem Vam darove za okrepu duše i tijela. Jer dolazite u Studence – kraj poznat ne samo po pobožnosti i duhovnim zvanjima nego i po dobrom studenačkom pršutu i siru! Pa što drugo darovati svećeniku nego ono najbolje što imamo – hranu koja krijepi tijelo i knjigu molitava naših starih te kronicu sa slovima Studenaca koja će vam krijepiti dušu. I za kraj, podsjećam na riječi koje se u našoj župi stoljećima prenose:

"Narod koji voli Boga, voli i svog župnika."

Vjerujemo da ćete i Vi vrlo brzo osjetiti tu ljubav i bliskost naših ljudi – jer ste već sada, kao "Dobro", ušli u srca Studenčana.

Neka Vas Gospodin blagoslovi i vodi!

Dobro nam došli!"

U ime sve studenačke djece, prvopričesnica Ela Udiljak darovala je cvijeće novom župniku fra Anti kao znak iskrene dječje dobrodošlice.

Liturgijsko slavlje animirali su mlađa i starija skupina ministranata, a glazbeno ga je uzveličao Mješoviti župni zbor pod vodstvom Marija Cikojevića. Božju riječ navijestile su Nada i Marija Babić te Ana Paola Šakić. Crkva i crkveno dvorište bili su ispunjeni vjernicima iz župe i hodočasnici.

Poseban trenutak bio je dolazak relikvija blaženog Alojzija Stepinca, koje su hodo-

časnici donijeli kao duhovni dar. Nakon mise vjernici su u tišini i molitvi mogli častiti relikvije i moliti za Stepinčev zagovor.

U propovijedi nadahnutoj Evanđeljem (Lk 12,49-53), fra Ante je istaknuo da Isus ne donosi mir koji uspavljuje, nego oganj koji pročišćava. Taj oganj ne pali izvan nas, nego u nama, mijenja nas iznutra i poziva na zauzetu vjeru koja ne pristaje na polovičnost.

„Vjera nije udobnost, nego izazov i odgovornost – životna odluka koja mijenja sve naše odnose i stavove“, rekao je fra Ante. Krist donosi razdjeljenje ne da bi razorio, nego da bi nas pozvao da se jasno odlučimo za Njega.

Upozorio je da vjera ne smije ostati na tradiciji i navici, nego mora postati osobna, duboka i aktivna. „Bog ne traži da budemo savršeni – traži da budemo otvoreni. Otvoreni Njemu, bližnjima i pozivu na svetost“, poručio je.

Govoreći o svojoj novoj službi, fra Ante je rekao kako ne dolazi „odozgo“, nego kao brat, kao netko tko želi hodati zajedno sa zajednicom, moliti, slušati i tražiti volju Božju u svakodnevnom životu župe. „Zajedno ćemo graditi ovaj dom vjere – otvoren, živ i oslonjen na Krista“, zaključio je.

Na kraju mise fra Ante je zahvalio svima na srdačnoj dobrodošlici, posebno Župnom pastoralnom i ekonomskom vijeću, ministrantima, čitačima, zboru, hodočasnici i svim okupljenim vjernicima. Predstavio je raspored svetih misa za tjedan koji slijedi te najavio kako će se nedjeljne svete mise uskladiti između župe Studenci i župe Lovreć kako bi se omogućilo puno i nesmetano djelovanje Mješovitog župnog zbora i ostalih aktivnosti.

Usvojem obraćanju fra Ante je s osmijehom istaknuo kako je još prije dolaska u Studence često čuo o privrženosti i ljubavi ovdašnjih vjernika prema svojim župnicima. Posebno se prisjetio riječi fra Julijana Ramlija koji mu je, dok su zajedno službovali u Drnišu,

nerijetko s posebnim osjećajem govorio o tome koliko su ga Studenčani voljeli ističući tu ljubav kao jednu od najljepših uspomena iz svoga svećeničkog života. „Ako je suditi po onome što mi je fra Julijan pričao – ja sam stigao u pravo mjesto“, dodao je fra Ante, zahvaljujući Bogu na tom daru.

Posebno je pozvao na otvorenu suradnju u svim pastoralnim i liturgijskim službama, osobito u pripremama za veliko slavlje mlade mise fra Mate Šakića, koje nas očekuje sljedeće godine. Na kraju mise, zajedno s vjernicima, izmolio je molitvu za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca moleći za njegov zagovor nad župom i hrvatskim narodom.

Nakon euharistijskog slavlja okupljanje je nastavljeno na Franjevačkom trgu gdje su se vjernici zadržali u ugodnom druženju. Za hodočasnike je bio pripremljen ručak kod našeg Brzog, uz gostoprimstvo koje su i sami istaknuli kao osobito srdačno i nesebično.

Hvala svima koji su pomogli da ovaj dan bude dostojanstven, molitven i ispunjen zahvalnošću: članovima Župnog pastoralnog i ekonomskog vijeća, sirani Bosnić, pršutani Gradina te svim župljanima koji su otvorena srca pomagali i molitvom i djelima.

Neka Gospodin blagoslovi ovaj novi početak, neka vodi fra Antu u njegovoj službi, a cijelu našu župu obasja svojim mirom, ognjem ljubavi i snagom vjere.

Z. Babić

PROSLAVA BLAGDANA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE – MALE GOSPE U NAŠOJ ŽUPI

U ponedjeljak 8. rujna 2025. vjernici naše župe okupili su se kod kapelice u Dujmovićima kako bi svečano proslavili blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije – Male Gospe.

Po običaju, slavlju je prethodila zajednička molitva krunice nakon koje je u 17 sati započela sveta misa. Misno slavlje predvodio je župnik fra Ante Buljan, a uveličali su ga ministranti, župni zbor pod vodstvom Marija Cikojevića te čitači Ivana Bilić Antičević i Zvonko Babić.

U nadahnutoj propovijedi župnik je govorio o značenju slave rođendana istaknuvši kako danas slavimo rođendan one koja je rodila Spasitelja svijeta – Marije, Majke Isusove. Posebno je istaknuta Marijina potpuna poniznost i njezina vjernost Bogu, čak i u trenucima najveće boli kada je kao majka stajala podno križa na kojem je bio raspet njezin Sin. Marija nam svima treba biti uzor – u vjeri, poniznosti, ustrajnosti i potpunom predanju Božjoj volji.

Unatoč radnom danu na slavlju se okupio veliki broj vjernika koji su molitvama i pjesmama iskazali svoju pobožnost i ljubav prema Nebeskoj Majci. Zajedništvo, molitva i lijepo vrijeme dodatno su pridonijeli svečanom ozračju proslave. Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali i doprinijeli ljepoti ovog dana.

Neka nas sve zagovor Blažene Djevice Marije uvijek prati i vodi na putu vjere, nade i ljubavi!

I. Udiljak

FR. JORDAN JAKOV VUKOVIĆ OP POLOŽIO DOŽIVOTNE ZAVJETE

Dana 12. rujna 2025., na blagdan Preslavnog Imena Marijina, u Župi Kraljice Svete Krunice na Ravnicama u Zagrebu fr. Jordan Jakov Vuković OP položio je svoje doživotne zavjete u Redu propovjednika – dominikanaca.

Obred je predvodio provincijal fr. Tomislav Kraljević, a u njemu su sudjelovali brojni redovnici dominikanskog reda, roditelji, braća, rodbina i prijatelji.

Fr. Jordan Jakov obećao je poslušnost, čistoću i siromaštvo Bogu i redu položivši ruke u ruke provincijala.

Redovničko ime Jordan uzima po uzoru na blaženog Jordana Saskog, suradnika i suvremenika sv. Dominika.

Fr. Jordan Jakov vuče korijene iz naše župe Studenci. Roditelji su mu Marijan Vuković i Mirela Vuković (rođ. Tikvić). Otac Marijan rođen je na Studencima, na Repinjavači, od roditelja Tomislava Vukovića (po kući Lović) i Anice Vuković (rođ. Bilić Prčić, po kući Matukić s Vrdoca). Obitelj od 1976. živi u Zagrebu, gdje je rođen i fr. Jordan Jakov. Ima još tri brata: Franju, Andriju i Ivana.

Ovaj događaj predstavlja poseban trenutak za našu župu jer je fr. Jordan Jakov prvi dominikanac iz Studenaca koji je položio doživotne zavjete. Njegov put od novicijata do svećanih zavjeta bio je obilježen predanošću i duhovnim rastom. Kao novak proveo je godinu dana pod vodstvom učitelja, a obred polaganja jednostavnih zavjeta započeo je prostracijom kandidata izražavajući svoju želju da pristupi Redu, tražeći Božje milosrđe i milosrđe braće. Nakon zavjetovanja provincijal mu je

udijelio „poljubac mira“ simbolizirajući vezu poslušnosti i zajedništva u Redu propovjednika.

Radujemo se i zahvaljujemo Bogu na svakom novom duhovnom zvanju koje izrasta iz naše župe te preporučujemo fr. Jordana Jakova u molitve na njegovom putu prema svećeništvu. Na kraju, izražavamo radost i čestitke i fr. Dominiku Šakiću čija obitelj također vuče korijene iz Studenaca premda su njegovi predci odselili u Hercegovinu.

Radujmo se i zajedno zahvaljimo Bogu na svakom daru zvanja moleći za ustrajnost i Božju blizinu svim našim fratriba.

Lj. Cikojević

DIPLOMIRALI FRA JOSIP BRANDEJS I FRA MATE ŠAKIĆ

23./24. rujna 2025. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu diplomirali su fra Josip Brandejs i fra Mate Šakić.

Fra Josip Brandejs obranio je diplomski rad 23. rujna na temu „Bogoslovne kreposti u životu oca Ante Antića, prema pismima svećenicima“, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. don Edvarda Punde.

Fra Mate Šakić uspješno je obranio diplomski rad 24. rujna „Zbjegovi imotskih franjevaca s Prološkog blata“, pod mentorstvom dr. sc. fra Ivana Vuletića. U radu je prikazao povijesne okolnosti stalnih sukoba Osmanskog Carstva i Mletačke Republike te položaj franjevaca samostana sv. Franje na Prološkom blatu. Posebno se osvrnuo na posljednji zbjeg 1715. godine kada su franjevci, u vrijeme Drugog morejskog rata, napustili samostan na Otočiću i sklonili se u Omiš. Obradio je razloge zbjega, tijek događaja, ulogu istaknutih franjevaca te posljedice za narod Imotske krajine. Rad završava prikazom Drugog morejskog rata, oslobođenja Imote i povratka franjevaca, pod zaštitom Gospe od Anđela.

Uredništvo

PROSLAVA PRVE OBLJETNICE ZAJEDNICE OBITELJSKE EVANGELIZACIJE SV. LEOPOLDA MANDIĆA U NAŠOJ ŽUPI

U subotu, 18. listopada, na blagdan sv. Luke svečano je proslavljena prva obljetnica djelovanja Zajednice obiteljske evangelizacije sv. Leopolda Mandića u našoj župi. Ova zajednica druga je takva u Hrvatskoj, nakon prve koja je osnovana u Vodicama. Članovi zajednice iz Vodica bili su posebni gosti proslave.

Obljetnica je započela molitvom krunice, nakon koje je uslijedila sveta misa u 11 sati, koju je predvodio prof. don Marko Trogrlić, duhovni prijatelj zajednice. Svetu misu animirali su bogoslov fra Mate Šakić, župni zbor pod vodstvom Marija Cikojevića te Ivana Bilić Antičević, voditelja zajednice. Molitvu vjernika predvodila je Mihaela Bilić Antičević.

U svojoj propovijedi don Marko Trogrlić istaknuo je važnost evangelizacije po uzoru na sv. Luku opisujući njegov život

i ulogu kao evanđelista. Naglasio je kako Luka svjedoči snažnim pozivom na širenje Radosne vijesti te potaknuo okupljene da kroz obiteljsku zajednicu nastoje živjeti i svjedočiti vjeru u svakodnevnom životu.

Nakon svete mise o zajednici i njezinim posebnostima govorio je voditelj zajednice iz Vodica, Igor Friedrich, dok su svoja svjedočanstva iznijeli bračni par Ivan i Valentina Suton.

Plodove zajednice u Studencima predstavili su Ivana i Nikola Bilić Antičević osvrnuvši se na rast i djelovanje zajednice tijekom prve godine postojanja.

Svečanost je završila riječima prof. don Marka Trogrlića koji je govorio o značaju malih obiteljskih molitvenih zajednica u današnjem vremenu, posebno o njihovom odgojnom djelovanju na djecu. Dokaz njihovog utjecaja bila su i djeca prisutna na misi koja su svojim sudjelovanjem ispunila crkvu radošću i vedrinom.

Nakon liturgijskog slavlja proslava se nastavila zajedničkim objedovanjem kod Ante Tonća Marasa uz pjesmu, radost i

ugodno druženje. Za ovu prigodu, članovi Zajednice sv. Leopolda Mandića iz Studenca pripremili su prigodne sličice s obiteljskom molitvom te darove za goste iz Vodica čime su dodatno uljepšali obljetnicu i izrazili zahvalnost za zajedništvo i prijateljstvo.

Prva obljetnica Zajednice obiteljske evangelizacije sv. Leopolda Mandića u Studencima bila je prigoda ne samo za slavlje nego i za svjedočenje zajedništva, vjere i duhovnog rasta te za jačanje veza među zajednicama iz različitih krajeva Hrvatske.

*Zajednica obiteljske evangelizacije
sv. Leopolda Mandića
Župe sv. Ilije proroka - Studenci*

MISIJSKA NEDJELJA I DAN KRUHA I PLODOVA ZEMLJE U ŽUPI STUDENCI

U nedjelju, 19. listopada, naša je župna zajednica svetog Ilije proroka svečano proslavila Misijsku nedjelju i Dan kruha i plodova zemlje. Bio je to dan zahvalnosti Bogu za dar vjere, plodove zemlje i trud ljudskih ruku te za misionare koji širom svijeta naviještaju Evanđelje.

Središnje misno slavlje predvodio je župnik fra Ante Buljan uz sudjelovanje brojnih vjernika, djece i mladih. Svojim čitanjem misu su animirali Marija Babić i Zvonko Babić, dok je Mihael Šakić predmolio molitvu vjernika. Tijekom molitava sve su nakane bile povezane – molilo se za misije i misionare, za dar kruha i plodove zemlje, ali i za našu župu Studenci, simbolično uspoređenu s izvorom – mjestom života, Božje dobrote i zajedništva.

Na početku mise Emanuel Cikojević izrekao je prigodnu recitaciju kao uvodnu zagovornu molitvu, a na završetku mise Luka Babić izgovorio je zahvalnu molitvu u kojoj se izražavala radost i zahvalnost za plodove zemlje, trud ljudskih ruku i

misionarski rad. U slavlju su sudjelovali i ministranti te Mješoviti župni zbor, čije je pjevanje pridonijelo svečanom ozračju.

Tijekom tjedna uoči Misijske nedjelje djeca su preuzela misijske kutijice u koje su prikupljala priloge za pomoć misijama. Na nedjeljnoj misi prinijeli su ih pred oltar koji je bio ukrašen plodovima zemlje, kruhom i klasjem, simbolima Božjeg blagoslova, rada ljudskih ruku i Božje milosti – poput živog izvora koji ne prestaje teći.

U svojoj propovijedi župnik je istaknuo važnost ustrajnosti u molitvi podsjećajući na prispodobu o farizeju i cariniku. Pozvao je vjernike da u svakodnevnom životu i molitvi budu ustrajni, zahvalni Bogu i otvoreni za dijeljenje Njegove ljubavi drugima.

Na kraju mise župnik je srdačno zahvalio svima koji su svojim trudom i sudjelovanjem doprinijeli da ovo zajedničko misijsko i zahvalno slavlje bude svečano, dostojanstveno i ispunjeno duhom vjere i zajedništva podsjećajući nas da svaka naša molitva, kao i svaki dar, teče iz istog izvora ljubavi – Božjeg srca.

Z. Babić

KRŠTENJE ILIJE SREĆKA BABIĆA

25. listopada 2025., na blagdan posvećenja naše crkve sv. Ilije proroka, s radošću smo proslavili sakrament svetoga krštenja. U zajedništvo Crkve krštenjem je primljen Ilija Srećko Babić, sin Dujin i Anitin. Zahvalni Bogu na daru novoga života i duhovnoga rođenja u Kristu, molimo da Ilija Srećko raste u mudrosti i milosti pred Bogom i ljudima. Neka njegovi roditelji, kum i cijela obitelj budu trajni svjedoci vjere i ljubavi na njegovom putu odrastanja.

Čestitamo obitelji Babić na ovom radosnom danu i preporučujemo maloga Iliju Srećka u molitve svih župljana.

Uredništvo

ĐAKONSKO REĐENJE FRA MATE ŠAKIĆA

U subotu 25. listopada u trogirskoj katedrali fra Mate Šakić, đakonski kandidat iz naše župe, primio je đakonski red. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. Zdenko Križić, a uz njega su koncelebrirali brojni svećenici, redovnici, redovnice i bogoslovi.

Fra Mate je bio jedan od petorice ređenika. Uz njega su za đakone zaređeni Antonio Brizić, Mate Bareta, Antonio Lagator i fra Josip Brandejs. Fra Mate i fra Josip primili su red na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, dok su ostala trojica ređena za Splitsko-makarsku nadbiskupiju.

Svečanosti je nazočila i fra Matina brojna obitelj koja je s velikom radošću pratila ovaj važan trenutak u fra Matinu životu.

Na početku slavlja nadbiskup Križić naglasio je da đakonsko ređenje nije samo korak prema svećenstvu već poziv na trajno služenje Kristu i njegovoj Crkvi. Posebno je istaknuo trostruku službu đakona: službu riječi, oltara i ljubavi te potaknuo ređenike

da svoju službu žive u poniznosti, vjernosti i predanosti ljudima kojima će služiti. Fra Mate i ostali kandidati na početku slavlja izrekli su „Evo me“ Gospodinu, a potom obećanje poslušnosti nadbiskupu i redovničkim ordinarijima. Nakon homilije nadbiskup Križić polaganjem ruke i posvetnom molitvom podijelio im je sakrament đakonata. Novozaređeni đakoni primili su liturgijsko ruho – štolu i dalmatiku – te evanđelistar kao znak služenja Crkvi i zajednici.

Svečanost je bila ispunjena molitvom, liturgijskim pjevanjem i zajedništvom. Na kraju su prisutni dali hvalu Trojedinom Bogu, a nadbiskup je čestitao ređenima, njihovim obiteljima i župama te udijelio svečani blagoslov.

Fra Mate započinje sada svoj službeni put kao đakon svjedočeci Kristovu ljubav kroz služenje riječi, sakramentima i brigom za bližnje, a njegova župa s ponosom prati njegovu duhovnu službu i moli za Božji blagoslov na njegovom daljnjem životnom putu.

Z. Babić

ĐAKONSKO REĐENJE FR. JORDANA JAKOVA VUKOVIĆA

U subotu, 25. listopada, na blagdan posvete župne crkve, naša je župna zajednica proživjela dan osobite Božje milosti. Istoga dana kada je u našoj crkvi kršten mali Ilija Srećko Babić, u Trogiru je za đakona zaređen naš župljanin fra Mate Šakić, a u Zagrebu, u crkvi Srca Isusova na Šalati, đakonski red primio je i naš fr. Jordan Jakov Vuković, član Hrvatske dominikanske provincije Navještenja BDM.

Tako je 25. listopada postao pun radosti i blagoslova za našu župu – dan triju novih početaka u kojima smo prepoznali Božju blizinu i djelovanje Duha Svetoga.

Misno slavlje đakonskog ređenja predvodio je zagrebački nadbiskup mons. Dražen Kutleša, u zajedništvu s kardinalom Josipom Bozanićem, pomoćnim biskupima, svećenicima, redovničkim poglavarima i bogoslovima. Među petoricom kandidata koji su toga dana pristupili svetom redu bio je i fr. Jordan Jakov Vuković, OP, koji već godinama pripada dominikanskoj obitelji i svoje poslanje oblikuje u duhu sv. Dominika.

Zajedno s fr. Jordanom za đakone zaređeni su: Jurica Klanfar, Mato Zirdum, fra Andrej Jozić, Neven Pejić te drugi redovnički i dijecezanski kandidati koji su s njim izrekli svoje „Evo me“ Gospodinu.

U nadahnutoj homiliji nadbiskup Kutleša istaknuo je kako se u đakonatu na poseban način odražava sam Kristov stil: služenje, poniznost i blizina ranjenom čovjeku. Kao središnju sliku đakonskog poziva istaknuo je pranje nogu čime je Isus pokazao da veličina u Božjim očima ne leži u moći, nego u spremnosti da se sagne nad brata.

Naglasio je da su đakoni pozvani biti „živa ikona Božjega suosjećanja“, oni koji donose utjehu, blizinu i milosrđe svakome tko trpi. Fr. Jordan je svojim ređenjem obogatio ne

samo dominikansku zajednicu nego i našu župu iz koje potječe njegova obitelj. Naša ga zajednica s radošću i ponosom prati, svjesna da njegov put služenja postaje plod cjelokupnog župnog života, molitve i podrške brojnih ljudi koji su ga duhovno pratili.

Ovaj je dan u sva tri događaja – ređenje fr. Jordana, ređenje fra Mate u Trogiru te krštenje maloga Ilije u našoj župi – učinio posebnim svjedočanstvom da Bog i danas daruje nova zvanja, nova služenja i novi život.

Neka Gospodin obilno blagoslovi fr. Jordana Jakova Vukovića u njegovoj đakonskoj službi te ga, po zagovoru Blažene Djevice Marije i sv. Dominika, vodi u vjernosti, poniznosti i ljubavi prema Božjem narodu.

LJ. Cikojević

PROSLAVA SVETKOVINE SVIH SVETIH I DUŠNOG DANA U NAŠOJ ŽUPI

Ove je godine svetkovina Svi sveti obilježena u subotu, 1. studenoga, dok je spomen svih vjernika pokojnika, Dušni dan, bio u nedjelju 2. studenog, 31. nedjelju kroz godinu.

Na svetkovinu Svi sveti, u 9:30, održana je sveta misa koju je predvodio naš župnik fra Ante Buljan. Okupio se veliki broj vjernika koji su svojim dolaskom iskazali duboku vjeru i poštovanje prema svetosti. Vrijeme je bilo iznimno lijepo i sunčano, što je dodatno pridonijelo svečanom ozračju.

Tijekom misnog slavlja slušali smo Evanđelje po Mateju u kojem nas Isus poziva na blaženstva i na život ispunjen vjerom, nadom i ljubavlju.

Župnik fra Ante u svojoj je propovijedi istaknuo kako su blaženstva poziv svima nama da živimo u duhu Evanđelja, unatoč poteškoćama i patnjama ovoga svijeta. Istaknuo je kako nije dovoljno moliti samo na Dušni dan nego u molitvi svakodnevno treba spominjati svoje najmilije koji su preminuli. Na taj način izražavamo svoju zahvalnost za njihov život i darujemo im duhovnu pomoć. Molitva nas povezuje s njima i daje nam snagu za život u zajedništvu s Bogom.

Posebno dostojanstvo misnim slavljinama dali su članovi župnog zbora svojim prekrasnim pjevanjem.

U popodnevrim satima, u 14 sati, održana je sveta misa za sve vjernike pokojnike koju je predvodio župnik u suslavlju s don Markom Trogrličem. Nakon mise vjernici su se u dostojanstvenoj procesiji uputili na Novo groblje, gdje su kod velikog križa prema Običajniku molili Odrješenje, a župni zbor je ponovno svojim pjevanjem tradicionalnih sprovodnih napjeva pridonio dostojanstvenosti i molitvenom zajedništvu.

Župnik fra Ante zahvalio je svima koji su pomogli u organizaciji i odvijanju ovih svetih slavlja, posebno članovima Zajednice obiteljske evangelizacije koji su brinuli o zapisivanju nakana svetih misa i prikupljanju priloga za obnovu crkve te tiskanju župnog lista.

I. Udiljak

ŽUPNO HODOČAŠĆE U MEĐUGORJE – ZAJEDNIŠTVO, MOLITVA I RADOST VJERE

U subotu, 8. studenoga 2025., naši župljani zajedno sa župljanima Lovreća sudjelovali su u tradicionalnom hodočašću u Međugorju. Iako je broj zainteresiranih nadmašio smještajni prostor autobusa, dio vjernika je pristupio putovanju vlastitim automobilima pridruživši se tako zajedničkom hodu i molitvi.

Hodočašće je započelo usponom na Brdo ukazanja, gdje su hodočasnici u molitvi i pjesmi slavili Gospodina. Iako je cijeli dan bilo kišno, Božja se providnost očitovala – dok je trajalo penjanje, kiša je prestala omogućivši svima da u miru dožive ovu posebnu duhovnu dimenziju.

Nakon uspona uslijedila je okrepa uz zajednički ručak. Poslije toga vjernici su imali prigodu za osobnu molitvu i ispovijed te su svi zajedno sudjelovali na večernjoj svetoj misi, kojom je završio ovaj blagoslovljeni dan.

Voditelj hodočašća bio je naš župnik fra Ante Buljan, koji je nastavio lijepu tradiciju hodočašća u Međugorju u studenom – tradiciju koju su prije njega započeli bivši župnici fra Frano Bilokapić, a nastavili fra Jakov Begonja i fra Zoran Jonjić. Ova tradicija već dugi niz godina okuplja naše župljane u molitvi, osvježenju vjere i međusobnom zajedništvu.

Cijeli dan protekao je u radosti, molitvi i pjesmi ostavljajući u srcima svih sudionika duboki dojam Božje blizine i snage zajedničke molitve.

Lj. Cikojević

VJENČANJE MARIJA BILIĆA NOSIĆA I MILE ČOLAK

U subotu, 15. studenog 2025. u crkvi sv. Ivana Krstitelja na Dužicama u Hercegovini sakrament ženidbe podijelili

su naš župljanin Mario Bilić Nosić i Mila Čolak. Iskrene čestitke i obilje Božjeg blagoslova!

Uredništvo

PALJENJE SVIJEĆA ZA POGINULE BRANITELJE NA FRANJEVAČKOM TRGU

U ponedjeljak, 17. studenog, na Franjevačkom trgu održano je tradicionalno paljenje svijeća u znak sjećanja na sve poginule branitelje, s posebnim pijetom prema žrtvama Vukovara i Škabrnje. Unatoč buri i hladnom vremenu veliki broj vjernika, među kojima je bilo i mnogo djece, okupio se kako bi zajedno u molitvi odali počast našim herojima.

Župnik fra Ante Buljan predvodio je molitvu pozivajući sve okupljene na zajedničko sjećanje i molitvu za duše onih koji su život dali za slobodu naše domovine. Atmosfera je bila svečana i dostojanstvena, a svijeće koje su zapaljene kao simbol vjere i zahvalnosti, osvijetlile su trg i srca svih prisutnih.

Ovaj trenutak zajedništva i molitve još jednom nas je podsjetio na važnost sjećanja i zahvalnosti prema onima koji su hrabro branili našu slobodu. Neka nas njihova žrtva potiče da čuvamo mir i gradimo bolje sutra.

Z. Babić

PROSLAVA SV. CECILIJE U NAŠOJ ŽUPI

Proslava Sv. Cecilije, zaštitnice crkvene glazbe, ove je godine održana u nedjelju, 23. studenoga 2025., dan poslije njezina blagdana, koji se obilježava 22. studenoga. Naime, zbog snježnog nevremena i obilnog snijega nije bilo moguće proslavu održati na sam blagdan u subotu, pa je proslava bila pomaknuta u nedjelju, kada se ujedno slavi i blagdan Krista Kralja, koji označava završetak liturgijske godine.

Tradicija cecilijanskih proslava duboko je usađena u život naše župe, a s velikim je oduševljenjem i otvorenim srcem prihvaćena i nastavljena pod vodstvom našeg novog župnika fra Ante Buljana. Župni zbor animirao je svetu misu svojim prekrasnim pjevanjem darujući župljanima duhovnu radost i ljepotu.

Na završetku svete mise župnik je od srca zahvalio svim pjevačima, sviračima i voditelju glazbenih sekcija, Mariju Cikojeviću, koji pjesmom i svirkom obogaćuju sva slavlja u našoj župi, ali s radošću sudjeluju i u svim drugim župnim aktivnostima. Posebnu pažnju posvetio je te uručio zahvalnicu i cvijeće Mili Babić, koja je nedavno proslavila 85. rođendan, a u župnom zboru pjeva punih 65 godina. Mila je, s najdužim stažem crkvene pjevačice vjerojatno ne samo u našoj župi nego i u Provinciji i Nadbiskupiji,

pravi primjer predanosti i ljubavi prema crkvenoj glazbi. Fra Ante je naglasio koliko je pjevanje dar, ali i žrtva koju treba nositi s ljubavlju podsjećajući kako se ne kaže bez razloga tko pjeva – dvaput moli. Mila je skromno zahvalila ističući kako sve što čini čini na slavu Gospodinu.

Unatoč velikom snijegu u crkvi se okupio velik broj vjernika koji su svojim prisustvom uveličali proslavu. Nakon svete mise župnik je priredio zajednički ručak za sve članove zbora koji su uspjeli doći, što je dodatno obogatilo ovaj dan ugodnim druženjem i pjesmom.

Proslava Sv. Cecilije protekla je u radosti, zajedništvu i dostojanstvu – potvrđujući koliko glazba i molitva čine život naše župe bogatijim i ljepšim.

Lj. Cikojević

*Škrinjica malih
i velikih umotvorina*

Priredila Ivana Udiljak

DOGAĐANJA U ŠKOLI

Dani kruha i plodova zemlje

I ove godine sve bogatstvo plodova koje su nam podarili jeseni vrtovi i voćnjaci, uz ukusne kruščiće, kiflice i kolače na lijepo ukrašenom šarenom stolu, zamirisalo je u našoj školi povodom obilježavanja Dana kruha i zahvalnosti za plodove zemlje koje smo obilježili 18. listopada 2024. godine. Kako bi proslava bila potpuna, učenici razredne nastave sa svojim su učiteljicama i učiteljem glazbene kulture upriličili školsku priredbu na kojoj su učenici izveli prigodne igrokaze, recitacije i pjesme. Prije same manifestacije Dana kruha učenici su imali radionicu Zdrave hrane na kojoj su učili o zdravoj hrani i kako je pripremati, a u praktičnom dijelu učenici su pripremali i slagali zdrave tanjure različitim vrstama voća.

I na kraju, zahvaljujemo svim roditeljima bez čijeg sudjelovanja i potpore ne bismo mogli na ovako lijep način upriličiti ovu svečanost u našoj školi.

Božićni sajam Učeničke zadruge STUDA

U nedjelju 1. prosinca članovi Učeničke zadruge STUDA sa svojom voditeljicom Zvonimirom Olujić prodavali su adventske vijence i božićne ukrase prije i poslije svete mise ispred crkve sv. Ilije u Studencima.

Vrijedno su ih izrađivali u mjesecu studenom u popodnevnom satima u školi kako bi na vrijeme bili spremni za tradicionalni božićni sajam.

Hvala od srca svima koji su kupili njihove proizvode i time podržali rad naše učeničke zadruge!

6. prosinca, blagdan svetog Nikole

Obilježavanje Svetog Nikole uči nas važnim vrijednostima – nesebičnosti, pomaganju i ljubavi prema bližnjima. Njegov primjer nadahnjuje nas da budemo velikodušni i činimo dobra djela, ne samo tijekom blagdana već tijekom cijele godine. Za djecu je ovaj dan prilika da osjete radost darivanja i zahvalnosti, dok roditelji imaju priliku podsjetiti ih na važnost dobrih djela i empatije.

Sveti Nikola jedan je od najomiljenijih kršćanskih svetaca. On je zaštitnik djece, stoga je odlučio pohoditi našu školu i darovima razveseliti svu studenačku djecu koja su cijele godine bila dobra. Zato djeca s nestrpljenjem svake godine očekuju ovaj blagdan.

Učenici razredne nastave pripremili su prigodnu priredbu. Pjesmom, recitacijom i igrokazom iskazali su svoju zahvalnost ovom omiljenom svecu. Nakon priredbe u našoj školi zavladao je veselje i radost sa slatkim poklonima u ruci.

Božićna priredba

Božićna priredba u našoj školi održana je u petak, 20. prosinca, na zadnji nastavni dan u prvom polugodištu, a pripremila ju je učiteljica hrvatskoga jezika Zvonimira Olujić. Polusatni program vodile su Ana Paola Šakić, učenica 6. r., i Mihaela Bilić-Antičević, učenica 8. razreda.

Božićnu priredbu otvorio je školski zbor i voditelj zbora Ante Gudelj pjesmom *Božić dolazi*. Nakon toga uslijedio je igrokaz *Pisma djedici* učenika 5. i 6. r. u kojem su dječjim željama istaknuli ono što je najbitnije svakog Božića – dobrota i ljubav, a što se tiče poklona, najvrjedniji su oni koji su darovani od srca. Onda su nastupili najmlađi. Učenice 1. r. Ivona Šakić i Manuela Cikojević svoje želje za bijelim Božićem otkrile su u recitaciji *Padaj, padaj, snježicu*. Zatim je zbor otpjevao pjesmu *Kyrie Eleison*.

Igrokaz koji je uslijedio, izveli su učenici 1. – 8. r. na engleskom jeziku pod nazivom *Good things about Christmas*, a igrokaz je pripremila učiteljica engleskoga jezika Bruna Tomić. Glumeći sretne i mrzovoljne vilenjake, uveli su nas u duh Božića i otkrili što vole raditi u božićno vrijeme, a što ne. Pritom su nasmijali publiku jer se za njih i kaže da donose sreću i pozitivnu energiju.

Najveća je sreća probuditi se na Božić i vani ugledati snijeg, a kralj je svih igara na snijegu snjegović, od milja zvan Snješko. Učenici 1. razreda Nikola Bilić-Antičević, Petar Šakić, Roko Malenica i Ante Jurčević u recitaciji *Snješko* opisali su kakvog će snješka napraviti ove zime. Nakon recitacije zbor je otpjevao božićnu pjesmu *Svim na zemlji*.

Što smo bliže Božiću, tama je sve manja, a svjetlost svijeća – simbol Krista – sve snažnija. Učenici 5. – 8. r. igrokazom *Svjetlo se ne smije ugasiti* potaknuli su prisutne na razmišljanje o svjetlu i zamolili Isusa da u našim srcima upali svoje svjetlo.

Ideja o Božiću bez snijega učenicima i nije baš draga, ali učenik 7. r. Srećko Cikojević i učenik 8. r. Petar Udovičić našli su način kako napraviti snjegovića i kad ne padne snijeg, a to su otkrili u recitaciji *Nacrtani snjegović*. Za kraj priredbe zbor je otpjevao pjesmu *Zvončići*, a voditeljice programa prisutnima su zaželele od srca sretan Božić i novu godinu ispunjenu mirom, blagoslovom i srećom.

Nakon priredbe uslijedio je kviz o božićnim pjesmama koji je pripremila učiteljica Bruna Tomić, a nakon kviza tombola s vrijednim nagradama koju je pripremila učiteljica matematike Ivana Mandić. Na kraju ravnatelj je svima čestitao nadolazeće blagdane i zaželio sretnu i mirnu novu godinu.

Valentinovo – radionica slikanja "Imotski na platnu"

U petak 14. veljače 2025. učiteljica hrvatskoga jezika Zvonimira Olujić obilježila je Valentinovo s učenicima 5. – 8. razreda. Valentinovo ili Dan zaljubljenih

najromantičniji je blagdan u godini čiji naziv potječe od svetog Valentina.

Mnogo je legendi o svetom Valentinu, a jedna od najpoznatijih tvrdi da je bio svećenik koji je služio u 3. st. u Rimu. Tadašnji car Klaudije II. smatrao je da su samci bolji vojnici od onih oženjenih, pa je mladima zabranio brak. Valentin je to smatrao nepravdom, stoga je u tajnosti sklapao brakove. To je trajalo sve dok ga Klaudije nije otkrio i naredio da ga se ubije. Druga legenda navodi da je Valentin ubijen jer je pokušao pomoći kršćanima u bijegu iz rimskih zatvora gdje su ih često mučili. Valentin je postao jedan od najpopularnijih svetaca, pogotovo u srednjovjekovnoj Engleskoj i Francuskoj. U našoj školi učenici su s učiteljicom hrvatskoga jezika i knjižničarkom uredili glavni pano u prizemlju škole na kojem su istaknuli poznate ljubavne citate, a na školskom radiju cijeli nastavni dan recitali su ljubavnu poeziju hrvatskih pjesnika.

Organizirana je i radionica slikanja u suradnji s Evom Mikulić i Glorijom Strmečki u sklopu njihovog projekta „Imotski na platnu“ gdje organiziraju radionice slikanja s ciljem doprinosa kulturnom razvoju Imotske krajine. Učenici su se pokazali kao pravi mali umjetnici, a iz njihovog kista nastala su prava umjetnička djela, uz stručno vodstvo slikarice Eve koja ih je vodila kroz cijeli proces slikanja. Oduševljenju nije bilo kraja, a nadamo se ponovnoj suradnji i u budućnosti.

Dani hrvatskoga jezika (11. – 17. ožujka)

Dani hrvatskoga jezika obilježavaju se svake godine 11. – 17. ožujka u spomen na Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika objavljenu u časopisu Telegram 1967. godine. Deklaracija je nastala kao odraz nezadovoljstva Novosadskim dogovorom kojim se hrvatski jezik nazivao hrvatskosrpskim i nakon kojega je nastupilo vrlo teško razdoblje za hrvatski jezik.

Odlučujuću ulogu u nastanku Deklaracije imala je Matica hrvatska, a potpisalo ju je 18 kulturnih i znanstvenih ustanova u Hrvatskoj.

Obilježavanjem Dana hrvatskoga jezika želi se istaknuti važnost materinskoga jezika koji je jedna od temeljnih nacionalnih vrijednosti i važna sastavnica hrvatskoga nacionalnog identiteta. Ove Dane učiteljica hrvatskoga jezika Zvonimira Olujić obilježila je 12. – 14. ožujka s učenicima viših razreda.

U povodu završetka Mjeseca hrvatskoga jezika Institut za hrvatski jezik organizira Dane otvorenih vrata u sklopu kojih znanstvenici Instituta održavaju internetska predavanja za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj i inozemstvu te za sve zainteresirane pod nazivom Sat hrvatskoga jezika u Institutu. Učenici 5. r. poslušali su preko platforme Zoom predavanje dr. sc. Ane Ostroški Anić pod nazivom Kako se služiti rječnikom. Nakon predavanja odigrali su i digitalni kviz u kojem su se natjecali s učenicima iz osnovnih škola diljem Hrvatske.

Nakon što su unaprijed pripremili pitanja, učenici 6. r. izrađivali su na satu Kahoot kviz o gramatici, pravopisu i povijesti hrvatskoga jezika. Kad su izradili kvizove, uslijedilo je natjecanje u kojem su učenici odigrali svoje kvizove i pritom se odlično zabavili. Složili su se da se u igri najbolje uči.

Učenici 7. r. izrađivali su straničnike posvećene Danima hrvatskoga jezika. Svaki je učenik dobio papir u boji i prepustio se mašti. Ukrašavali su ih različitim tehnikama, a nakon puno truda nastali su originalni straničnici koje će koristiti kad budu čitali sljedeće lektirno djelo.

Učenicima 8. r. učiteljica je održala predavanje o krasopisu koji je u 19. st. bio jedan od nastavnih predmeta pučke škole. Nakon predavanja učenici su imali radionicu krasopisa uz pomoć metalnog pera i tuša u boji. Prije pisanja svako su slovo promatrali, opisivali, potom su ga ponavljali sve dok nije postalo savršeno. Pazili su na

visinu slova, udaljenost, širinu i debljinu. Osnovna je zadaća radionice krasopisa bila poučiti učenike različitim vrstama pisama (uspravnom, kosom i kružnom), ali i razviti kod njih osjećaj za čistoću, red i ljepotu.

Svjetski dan osoba s Downovim sindromom

U petak 21. ožujka 2025. godine obilježili smo Svjetski dan osoba s Downovim sindromom. Downov sindrom genetski je poremećaj uzrokovan prisutnošću jednog kromosoma viška. Nastaje u trenutku začeća. Stupanj poremećaja varira od osobe do osobe i nemoguće je odmah poslije porođaja ustanoviti koji će stupanj poremećaja dijete imati.

Obilježavanjem Svjetskog dana sindroma Down želimo upoznati svijet s ovim poremećajem i pri tome potaknuti ljude na veće poštivanje prava ljudi s Downovim sindromom. Većim razumijevanjem i poboljšanjem njihovog položaja u društvu možemo doprinijeti kvaliteti života osoba sa sindromom Down. Djeca su s ovim sindromom topla, dobrodušna, vedra, vesela, komuniciraju sa svojom okolinom, vjerno kopiraju ponašanja svoje sredine, mogu biti

kreativna, u fazi djetinjstva potrebna im je obitelj, a zatim je potrebno pripremiti ih za samostalan život. Cijeli život potrebna im je tuđa njega i pomoć.

Simbol Dana sindroma Down šarene su čarape. Nošenjem šarenih čarapa pokazuje se podrška borbi osoba s Downovim sindromom kako bi se što bolje integrirali u naše društvo.

Sjetite se da smo upravo u različitostima SVI jednaki i jednakovrijedni.

„Sunce ne pravi nikakve razlike. Njemu je svaki čovjek simpatičan. Gdje sja sunce srca, tu je svaki čovjek vrijedan truda.” (Phil Bosmans)

Uskrsni sajam učeničke zadruge STUDA

U nedjelju, 13. travnja 2025., na Cvjetnicu zadrugari Učeničke zadruge STUDA sa svojom voditeljicom Zvonimirom Olujić prodavali su prije i poslije svete mise uskrsne ukrase koje su sami izradili. Hvala svim mještanima koji su kupili proizvode i tako podržali rad naše učeničke zadruge!

"Superknjiga"

U srijedu, 23. travnja 2025., povodom Noći knjige u našu školu stigla je dugo iščekivana ekipa iz Superknjige. S učenicima smo odbrojavali dane do susreta s Gizmom koji nas zajedno s Lukom i Elom vodi u najljepše biblijske priče.

Superknjiga je animirana serija koja oživljava Bibliju za najmlađe koristeći najnoviju tehnologiju i dizajn. Producirala ju je organizacija The Christian Broadcasting Network (CBN) godine 1981. Svaka epizoda Superknjige napravljena je s povijesnom točnošću koristeći citate iz Biblije kako bi ispričale neprolazne biblijske pouke u obliku koji će zainteresirati, oduševiti i očarati najmlađe. Superknjiga poučava djecu vječnim moralnim istinama i životnim vrijednostima s

pomoću zadivljujućih biblijskih pustolovina dvoje djece koja putuju kroz vrijeme sa svojim prijateljem robotom Gizmom.

Tim iz Superknjige nam je u jako lijepom i edukativnom programu pokazao radost i ljepotu zajedništva te važnost i snagu pripadanja Kristu. Uz pjesmu, ples i igre, pogledali smo jednu epizodu Superknjige u kojoj Isus umnaža kruh i ribe te vodu pretvara u vino. Naučili smo o Isusu kojemu ništa nije nemoguće i koji u našem životu, kako tada tako i sada, čini velika čuda.

Djeci je za kraj u posjet došla maskota – robot Gizmo, uz kojeg su se imala priliku fotografirati. Sve je bilo ispunjeno pjesmom, plesom i zabavnim učenjem o Božjoj ljubavi, a Gizmo je, naravno, bio glavna zvijezda.

Nadamo se ponovnom susretu.

Terenska nastava - Vukovar

Dana 5. lipnja 2025. učenici osmog razreda Osnovne škole STUDENCI zajedno s razrednikom Antom Gudeljom uputili su se na terensku nastavu u Vukovar. Autobus je krenuo ispred naše škole prema Tijarici i Trilju kako bi i tamo ušli učenici i učitelji voditelji.

Cilj ovog projekta je čuvanje sjećanja na Domovinski rat i Bitku za Vukovar jer ne možemo graditi budućnost ako ne poznamo vlastitu prošlost.

Najprije smo poslušali predavanje – Domovinski rat i Bitka za Vukovar. Slijedio nam je obilazak MCDR gdje smo se detaljno upoznali sa zbivanjima koja su se događala te kobne 1991. Odlazimo u razgledanje Muzeja vučedolske kulture gdje uz stručno vodstvo saznajemo kako su Vučedolci prije 5000 godina doselili u taj kraj, čime su se bavili, bungalove u kojima su živjeli, kako su računali vrijeme jer su poznavali zvijezde bolje nego Egipćani. Poslije toga odlazimo u Gradski muzej Vukovar pa u crkvu sv. Filipa i Jakova gdje gledamo film o stradanjima i napadu na Vukovar.

U popodnevним satima popeli smo se na Vodotoranj, simbol Vukovara, s kojega smo imali prekrasan vidik na Dunav i cijeli Vukovar.

Sljedećeg dana obilazimo memorijalne lokacije: Vukovarsku bolnicu, Spomen dom hrvatskih branitelja na Trpinjskoj cesti, Put spasa – Kukuruzni put, ruševinu Borovo Commerca, hangar Veleprometa, Spomen-dom Ovčaru i masovnu grobnicu na Ovčari uz saznanje kako je i tko otkrio tu grobnicu. Na kraju, prepuni tužnih emocija, odlazimo na Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata. Bijeli bezbrojni križevi urezali nam se u srce. Dok smo razmišljali o istini koja je snašla grad i teškoće kroz koje su prolazili, dolazimo u rodnu kuću Nobelovca kemije Lavoslava Ružička gdje je završni dio – Škola mira i kviz. Još jednom slušamo predavanje o Domovinskom ratu, obilasku mjesta vezanih za Domovinski rat, prenošenju poruka mira, prihvaćanju različitosti i suosjećanja s porukom da generacije upoznaju istinu.

Na kraju se održao kviz o stečenim znanjima na kojemu naši učenici već tradicionalno osvajaju 1. mjesto.

Upućujemo se put kuće puni dojmova i novih spoznaja o ključnim bitkama i povijesnim lokacijama iz Domovinskog rata.

Dan škole

U petak, 13. lipnja, obilježili smo Dan škole, dan kada je naša škola napunila 158 godina svoga djelovanja. Bila je prva pučka seoska škola na području Imotske krajine, a druga uopće, jer je prva bila u Imotskom. Počela je s radom davne 1867. godine odlukom carskog i Kraljevskog Pokrajinsko-učionskog vijeća u Zadru. Zaslugu za otvaranje naše škole ima mjesni prosvjetitelj i domoljub fra Anđeo Udiljak. Ne samo u Studencima, gdje je i rođen, nego i u svim mjestima u kojima je bio župnik (Proložac, Ričice, Lovreć, Runovići) otvarao je škole i opismenjao puk. Prvi učitelj u Studencima bio je njegov sinovac Ivan Udiljak – Šuvelić. Od tada do danas škola kontinuirano djeluje s manjim prekidima za vrijeme I. i II. svjetskog rata.

Dan škole obilježili smo svečanom priredbom koju je pripremila učiteljica hrvatskoga jezika Zvonimira Olujić s učenicima 5. – 8. razreda. Polusatni program vodile su Ana Paola Šakić, učenica 6. r., i Ella Radelić, učenica 7. razreda.

Priredbu su otvorili školski zbor i voditelj Ante Gudelj pjesmom *Studenačka škola stara* koja je ujedno i himna škole. Nakon toga učenici 5. – 8. razreda uveselili su sve prisutne igrokazom *Potruga za znanjem* u kojem su na šaljiv način prikazali kako bi bilo živjeti bez znanja i istaknuli njegovu važnost u životu svakog čovjeka. Zatim je učenik 5. razreda Branimir Udiljak u recitaciji *Domaća zadaća* otkrio što se dogodi kad učenik zaboravi napisati domaću zadaću i nasmijao publiku. Nakon recitacije zbor je otpjevao pjesmu *Kad je tata tu, sve je ju-hu-hu*.

Igrokaz pod nazivom *Harry Potter u našoj školi* izveli su učenici 5., 6. i 7. razreda. Odlučili su pronaći formulu kako da učitelji zaborave njihove jedinice i dvojke, a u pomoć su pozvali Harryja Pottera. Potom su sedmaši Srećko Cikojević i Ante Šakić svojom recitacijom *Velik kao dijete* objasnili kako u životu nije bitno koji ćete fakultet završiti i koju titulu steći, bitno je kad odrastete da zadržite dijete u sebi. Zatim je zbor otpjevao pjesmu *Dobro jutro*.

Dan škole je i dan kada se opraštamo od onih koji su na mnogo načina obilježili našu školu i ostavili u njoj neizbrisiv trag, a sada je došlo vrijeme da ih ispratimo u zasluženu mirovinu. Ovaj put bila je to učiteljica povijesti i geografije Zdenka Bilić-Centić koju su učenici iznenadili na kraju programa, a pridružio im se i ravnatelj škole Ante Češljar. Recitacijom i buketom cvijeća zahvalili su joj za sve što ih je naučila i s osmijehom obećali da je nikada neće zaboraviti.

Nakon priredbe uslijedio je kviz znanja za učenike i djelatnike koji je pripremila učiteljica engleskoga jezika Bruna Tomić. Kvizaši su bili podijeljeni u šest grupa: Bojice, Gumice, Flomasteri, Olovke, Oštrila i Ravnala. Pobjedila je grupa pod nazivom Oštrila u kojoj su bili učenici Mihaela Bilić-Antičević, Rafael Antonio Šakić, Ella Radelić, Nikola Bilić-Antičević, Roko Malenica i učiteljica razredne nastave Ivana Udiljak, a dobili su i prigodne poklone.

Zaslužena mirovina

Dana 31. kolovoza 2025., nakon čitavog života posvećenog obrazovanju, oprostili smo se od naše drage Zdenke Bilić Centić. Godine 1982. ušla je u našu školu kao mlada i entuzijastična učiteljica povijesti i geografije, a ove godine otišla je u zasluženu mirovinu. Zdenka je tijekom desetljeća obilježila generacije učenika svojim dubokim znanjem, strpljenjem i neiscrpnom energijom. Njezin način predavanja pretvarao je povijest u živu priču, a geografiju u avanturu. Mnogi od nas pamte njezine sate kao vrijeme kada smo ne samo učili nego i razmišljali, raspravljali i sanjali. Za kolege je uvijek bila potpora, savjetnica i prijateljica, spremna podijeliti iskustvo, riječ ohrabrenja ili samo osjećaj zajedništva. Njezina vrata uvijek su bila otvorena, a njezino srce puno razumijevanja.

Hvala ti, Zdenka, na svim godinama koje si nam posvetila, na svim lekcijama koje si nam predala – ne samo iz udžbenika nego i iz života. Tvoje su lekcije ostale zabilježene ne samo u bilježnicama nego i u srcima onih kojima si bila učiteljica, mentorica i uzor.

Želimo ti mirovinu ispunjenu zdravljem, srećom i svim onim što te čini sretnom. Neka ti svaki dan donese novo otkriće, kao što si ti nama otkrivala svijet u svojim nastavnim predmetima. Tvoje mjesto u našim srcima uvijek će biti zauzeto, a naša vrata – otvorena za posjet i kavu!

Tvoj školski tim, učenici i prijatelji

Uloga školske spremačice od iznimne je važnosti za cjelokupno funkcioniranje škole i kvalitetu obrazovanja. Njezin rad, iako često nevidljiv i podcijenjen, temelj je zdravog, sigurnog i poticajnog okruženja za učenje. Kad su škole uredne, djeca se mogu posvetiti zadacima, a učitelji mogu učinkovitije provoditi nastavu. Ukratko, bez posla spremačice, učitelji ne bi mogli kvalitetno raditi svoj posao, a učenici ne bi imali sigurno i poticajno mjesto za učenje i razvoj. Njihova je uloga temelj bez kojeg bi se cijeli školski sustav teško održavao.

Sve ovo, a i više, bila je naša Ljubica Udiljak.

Ljubice, tvoja prisutnost ovdje u našoj školi bila je puno više od pukog održavanja čistoće. Svojom marljivošću, toplinom i vedrim duhom stvarala si ugodno okruženje za sve nas – i učenike i učitelje. Znali smo da možemo računati na tvoju pomoć, a tvoja je dobra volja uvijek bila zarazna.

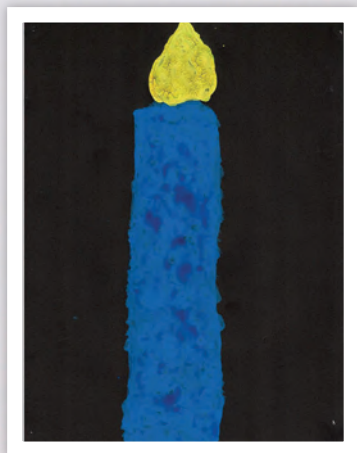
Hvala ti za sve ove godine vjernog rada, za svaki čisti hodnik, za svaku učionicu spremnu za nastavu, ali najviše hvala za tvoj osmijeh i ugodne riječi koje si dijelila s nama. Nedostajat će nam tvoja prisutnost na hodnicima škole.

Sada je vrijeme da se odmoriš od metle i krpe te posvetiš stvarima koje voliš. Želimo ti da u mirovini uživaš u svakom danu, da imaš puno zdravlja, sreće, mira i vremena za svoju obitelj, unuke, hobije, putovanja ili što god te već veseli.

Vrata naše škole uvijek će ti biti otvorena i bit će nam drago vidjeti te kad god nas posjetiš.

*Sve najbolje od srca!
Tvoje kolegice i kolege
Ante Češljar, ravnatelj OŠ STUDENCI*

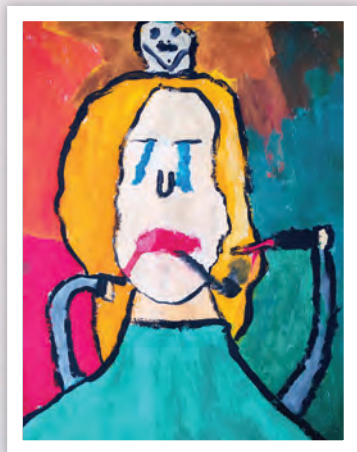
Roko Malenica, 2. r.

Manuela Cikojević, 2. r.

Mate Jurčević, 4. r.

Ja kad sam ljut
Mihael Cikojević, 6. r.

Roko Malenica, 3. r.

Ja kad sam sretan
Branimir Udiljak, 6. r.

Roko Malenica, 2. r.

Ivan Bilić Antičević, 6. r.

MOJ TATA

Moj tata se zove Mario. Ima 39 godina i živi na Studencima. Srednje je veličine i nema kosu. Lice mu je izduženo i ima bradu. Oči su mu smeđe, a uši srednje veličine. Ruke su mu glatke, a noge jake. Odijeva elegantnu odjeću i kravatu. Drag je, darovit i nasmijan. Voli pjesme, kavu i raditi alatima. Volim ga zato što i on voli mene.

Emanuel Cikojević, 4. r.

Bruno Bilić, 3. r.

MOJA MAMA

Moja se mama zove Marina. Ona je knjižničarka i voli svoj posao. Visoka je, ima zgodno tijelo i lijepo lice. Oči su joj smeđe, nos joj je okruglast. Usta su joj roskasta i lijepo se odijeva. Ona je dobra prema sestri i meni. Voli se maziti i igrati.

Lea Šakić, 3. r.

Ela Udiljak, 2. r.

BARBARA

Moja prijateljica zove se Barbara. Ima plavu kosu i zelene oči. Jako je draga i voli pomagati. Ima dva brata i dvije sestre. Velika je vjernica i zna lijepo pjevati. Voli se družiti sa mnom. Na Studence je preselila iz Strožanca i jako sam sretna zbog toga. Ona je prijateljica kakvu bih svakome poželjela.

Ela Udiljak, 3. r.

Nikola Bilić Antičević, 2. r.

MOJ TATA

Moj tata zove se Ivica. Srednje je visine, vitak je i snažan. On ima 50 godina. Lice mu je izduženo s lijepim osmijehom. Ima smeđe oči poput mene. Kosa mu je crno-sijeda i nosi rep. Voli nositi jeans hlače, crnu majicu i tenisice. Jako je dobar. Volim kad me tata vodi u Split. On je najbolji tata na svijetu.

Mate Jurčević, 4. r.

MOJ TATA

Moj se tata zove Zdravko. Jako je zabavan i volim se igrati s njime. Moj tata vozi kamion, ali kad dođe s posla, uvijek ima vremena za nas. Najdraža uspomena s njime mi je kad nas je vodio u vodeni park. Spuštali smo se niz tobogan 20 puta. Zauvijek ću pamtiti taj dan.

Petar Šakić, 2. r.

DOŽIVLJAJ S LJETNIH PRAZNIKA

Ovog ljeta sam bio u Sinju na Thompsonovu koncertu. Bio sam jako sretan i uzbuđen. Išli smo tata, mama i ja. Vožnja je trajala dugo jer je bila gužva. Auto smo parkirali jako daleko i preko polja išli pješke do Hipodroma. Na ulazu je bila ogromna gužva, a mama je paničarila zbog toga. Kad smo napokon ušli, bili smo smješteni u VIP sektor i imali svoj stol. Koncert je bio jako glasan, ali zabavan. Prije kraja smo krenuli jer nismo htjeli upasti u gužvu.

Emanuel Cikojević, 4. r.

LUKA MODRIĆ

U kutu vrta ugledao sam mala skrivena vrata. Otvorio sam ih i ušao. Vidio sam veliku zelenu površinu punu svjetla. Ispred mene se stvorilo igralište i jedan nogometaš. Prišao sam bliže i ugledao Luku Modrića. Dodao mi je loptu te smo skupa počeli igrati. Odjednom je zazvonilo neko glasno zvono. Prepao sam se. To je bila moja budilica. Shvatio sam da je sve bio san.

Mate Jurčević, 4. r.

MOJ TATA

Moj se tata zove Ivan. Ima 48 godina. Visok je kao jablo, ima crnu kosu, ruke pune ožiljaka i jake noge. Najčešće nosi radnu odjeću. Voli piti crnu kavu i pivo. Uvijek me pita što mi treba kupiti. Volim ga zato što je to moj tata!

Bartul Šakić, 4. r.

MOJA MAMA

Moja se mama zove Ivana i slika po cijele dane. Ima zelene oči i smeđu kosu. Nos joj je lijep kao cvijet, čelo malo i drago. Usta su joj uvijek nasmiješena i lijepa. Odjeća joj je lijepa i jako je zgodna. Stalno odjeva haljine i suknje. Malo je deblja. Jako se dobro odnosi prema nama i jako je volim.

Barbara Bilić-Antičević, 3. r.

Manuela Cikojević, 2. r.

Petar Šakić, 2. r.

Ante Jurčević, 2. r.

MOJ TATA

Moj se tata zove Nikola i ima 45 godina. Jako je visok, snažan i najjači čovjek kojeg poznajem. Radi u banci, a hobi mu je lov. Često uživamo u prirodi šebući s našim psom. On je jako zabavan i uvijek me nasmijava. Voli igrati košarku i nogomet. Osim što je moj tata, on je i moj prijatelj i ne bih mogao zamisliti život bez njega.

Bruno Bilić, 3. r.

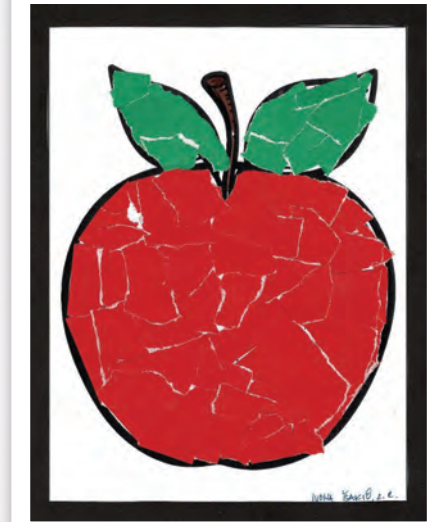
ŠARENA PRIČA

Ojeli dan je padala kiša, a kad je prestala, pojavila se duga. No ovo nije bila obična duga. Obojala je čitave Studence. Stabla su poplavila, trava se zacrvenila, polja su postala ljubičasta, kuće su se zažutjele, životinje su postale zelene, a ljudi narančasti. Svi su bili uplašeni jer ovakvo što nikad nisu doživjeli.

Emanuel Cikojević, 4. r.

Ana Paola Šakić, 6. r.

Ivona Šakić, 2. r.

Barbara Bilić Antičević, 4. r.

Bartul Šakić, 4. r.

Ivona Šakić, 2. r.

Lea Šakić, 3. r.

Emaluel Cikojević, 4. r.

Ella Udiljak, 3. r.

Barbara Bilić Antičević, 2. r.

Nikola Bilić Antičević, 2. r.

*Vijesti iz
općine Ljubeč*

Priredio Mario Cikojević

VIJESTI IZ OPĆINE LOVREĆ

2025. godina je za Općinu Lovreć bila vrlo plodonosna i ostat će upamćena kao jedna od značajnijih u njejoj dosadašnjoj povijesti. Investicijski ciklus započet prije 4 godine, a koji u najvećoj mjeri obuhvaća izgradnju i obnovu javne infrastrukture počevši od prometnica, dječjih igrališta u svim naseljima, vježbališta, izgradnju i obnovu javnih površina i groblja te kapitalne pomoći osnovnim školama, kulminirao je otvorenjem i početkom rada Dječjeg vrtića Nikolići.

DJEČJI VRTIĆ NIKOLIĆI OTVORENJE I POČETAK RADA

Izgradnja dječjeg vrtića bio je prvi, prioritetni i kapitalni projekt Općine Lovreć u razdoblju 2021. – 2024. Vrtić je dovršen u skladu s predviđenim rokovima 2024. a svoja vrata je otvorio u rujnu 2025. Izgrađen je prema strogim i najsuvremenijim europskim

i svjetskim standardima. Osigurava desetosatni boravak za **četrdeset dvoje upisane djece**. Opremljen je svim sadržajima potrebnim za rad odgojitelja s djecom. Uz prostorije za boravak djece i dječjem uzrastu prilagođene higijenske i sanitarne čvorove, vrtić raspolaže vlastitom kuhinjom, uredima za djelatnike, tehničkim prostorijama te vanjskim igralištima. Upošljava ukupno 11 djelatnika: ravnateljicu, odgojiteljice i pomoćnike za djecu, kuharice i spremačicu.

Vrtić je svoja vrata mališanima otvorio 1. rujna 2025., a svečano otvorenje je upriličeno 7. studenog 2025. **Ukupna vrijednost projekta iznosila je preko 1,25 milijuna eura (s PDV-om)**. Projekt je sufinanciran sredstvima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u maksimalnom iznosu od 997.491,54 eura u sklopu mjere 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih

usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu” koji je bio raspisan u sklopu Mjere 7 iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske te sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije iz programa sufinanciranja projekata koji se financiraju iz fondova Europske unije u iznosu od 131.557,86 eura. Ostatak je financiran vlastitim sredstvima Općine Lovreć.

Ministarstvo demografije i useljeništva je opremilo vrtić potrebnim namještajem te suvremenom didaktičkom opremom u vrijednosti od **46.624,58 eura**.

Otvorenjem i početkom rada vrtića ispunjeno je dano obećanje Općinske uprave da su u središtu njene politike i djelovanja djeca i mlade obitelji kao temelj opstanka i budućnosti našeg naroda. Činjenica koja dodatno potkrepljuje navedeno jest da Općina Lovreć sufinancira boravak svoj djeci sa svog administrativnog područja. Pritom posebno vodi računa o obiteljima s više djece. Ekonomska cijena boravka u

vrtiću iznosi 500 € mjesečno po djetetu, no 80% ekonomske cijene (400 €) sufinancira Općina, a preostalih 20 % (100 €) doplaćuju roditelji. Za drugo dijete iznos doplate je umanjen za 50 % (50 €). Smještaj bez ikakve roditeljske doplate je omogućen za treće i svako iduće dijete u obitelji koje istovremeno pohađa vrtić. Drugim riječima, roditelji dvoje ili više djece vrtićke dobi s prebivalištem na području Općine Lovreć, sudjeluju u troškovima s najviše 150 €/mj. uz zajamčen upis u vrtić.

Svečanosti otvorenja vrtića prisustvovalo je mnoštvo uzvanika. S najviše državne razine, kao izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora, okupljenima se obratio saborski zastupnik Ivan Budalić. U ime predsjednika Vlade RH otvorenju je nazočio ministar demografije i useljeništva Ivan Šipić, a kao predstavnik Splitsko-dalmatinske županije otvaranju je prisustvovao zamjenik župana Ante Šošić. U svojim prigodnim obraćanjima pojasnili su svoja institucionalna nastojanja oko demografske revitalizacije potkrijepivši rečeno konkretnim primjerima. Dječji vrtić

blagoslovio je fra Ante Buljan, župnik župa Lovreć-Opanci i Studenci.

NOVO RUHO FRANJEVAČKOG TRGA U STUDENCIMA

U 2025. završeni su radovi na rekonstrukciji Franjevačkog trga u Studencima. Projekt je započeo koncem 2024. U sklopu radova primjereno je uređen Franjevački trg postavljanjem betonskih pločnika i uređenjem amfiteatra. Otklonjeni su prethodni problemi s oborinskom odvodnjom a hortikulturno je oplemenjen cijeli prostor trga. Postavljen je i sustav automatskog navodnjavanja. Rekonstrukcijom trga u samom središtu Studenci su dobili ogledno i ugodno mjesto za potrebe različitih formalnih i neformalnih društvena okupljanja i događanja.

Projekt ukupne vrijednosti **124.846,88 eura** s (PDV-om) sufinanciran je sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije iz Programa održivog razvoja

lokalne zajednice, sredstvima Splitsko-dalmatinske županije te vlastitim sredstvima. Zahvaljujući razumijevanju Županijske uprave za ceste, prometnica u užem središtu mjesta je presvučena novim slojem asfalta što je dodatno uljepšalo vizure središta Studenaca.

LOKALNI IZBORI 2025.

Na lokalnim izborima održanim u svibnju 2025. za načelnika je ponovno biran kandidat Hrvatske demokratske zajednice g. Petar Petričević.

Povjerenje birača za članove Općinskog vijeća dobili su kandidati s liste Hrvatske demokratske zajednice.

UGOVOR ZA IZGRADNJU VATROGASNOG DOMA

Dana 6. 11. 2025. u prostorijama Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Općini Lovreć svečano je uručen ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava izrađenih u sklopu Poziva na dodjelu bespovratnih sredstava „Jačanje kapaciteta za protupožarnu zaštitu na brdsko-planinskim i potpomognutim područjima - faza 2“, u okviru Programa konkurentnost i kohezija 2021. - 2027.

U ime Općine Lovreć ugovor vrijedan **2,24 milijuna eura** preuzeo je općinski načelnik g. Petar Petričević. Dodjeli su prisustvovali ministrica regionalnog razvoja i fondova Europske unije Nataša Mikuš Žigman, glavni vatrogasni zapovjednik Slavko Tucaković i ravnatelj Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije Dragan Jelić.

Potpisivanjem ugovora zadovoljeni su svi preduvjeti za početak projektnih aktivnosti. Očekuje se kako će do kraja 2027. godine Općina Lovreć imati novi dom za svoje vrijedne vatrogasce.

UREĐENJE SPORTSKOG CENTRA „STANISLAV MATKOVIĆ“

Općinski načelnik je u prostorijama Splitsko-dalmatinske županije prisustvovao svečanoj dodjeli i potpisu ugovora s Ministarstvom prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine. Ugovor vrijednosti 40.000,00 eura odnosi se na uređenje Sportskog centra „Stanislav Matković“ u Medovu Docu.

Svečanosti su prisustvovali predsjednik Vlade RH Andrej Plenković, potpredsjednik Vlade RH i ministar Branko Bačić te župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban.

Sportski centar koji se planira dostojno urediti nosi ime po Stanislavu Matkoviću, hrvatskom branitelju i pripadniku 3. imotske bojne, 4. gardijske brigade, koji je poginuo na Bokanjcu u Zadru 5. listopada 1991. u 22. godini života. Neka mu je vječna hvala i slava!

*I studenacke
baštine*

ŠTOVANJE PROROKA ILIJE U STUDENCIMA

Ne može se s potpunom sigurnošću potvrditi što je presudilo izboru sv. Ilije proroka za titulara župe kao ni točan formalni trenutak početka štovanja sv. Ilije u Studencima. Povijesni izvori s početka 18. stoljeća otkrivaju nam važne podatke vezane za župu u kontekstu njena formiranja kao samostalne župne zajednice i gradnje crkve koja će biti posvećena Iliji na čast, ali ne daju uvid o tadašnjim razmjerima štovanja sv. Ilije kao ni jasne razloge njegova izbora za zaštitnika.

Opravnano je pretpostaviti da je puk toga vremena s dubokim strahopoštovanjem i divljenjem promatrao kako se na prostranoj studenačkoj visoravni nadjačavaju prirodne sile kojima je, po raširenom vjerovanju, skriven iza oblaka upravljao gromovnik Ilija.

O pravilnoj i ujednačenoj izmjeni godišnjih doba ovisio je opstanak i preživljavanje, pa je prihvatljivo razmišljanje kako bi među svim nebesnicima prorok Ilija bio idealan zagovornik kod Boga. Prije svega zbog navedenog vjerovanja ljudi u njegov utjecaj na nebeske sile. Makar bio smatran nepredvidivim i čudljiva raspoloženja, njegova je „ljetna srdžba” tažila žed ljudi, blaga i zemlje, te bila jamac bolje i izdašnije ljetine. Uz rasprostranjena pučka vjerovanja o Iliji i praktičnu potrebu naroda za Ilijinom zaštitom, zasigurno su i njegove duhovne osobine bile jednako važne pri odabiru. Revan i ustrajan u molitvi, svetac prokušane vjere i glasan zagovornik vjere u jednoga Boga bi, u ona vremena netom nakon prestanka turskog zuluma, bio jasan i nedvosmislen pokazatelj etničkog i vjerskog opredjeljenja naših predaka. Opet, s druge strane, Ilijino ime

bijaše toliko moćno i utjecajno da su ga s jednakim strahopoštovanjem prihvaćali i štovali pripadnici drugih vjeroispovijesti čime bi se izbjegla bilo kakva moguća međuvjerska netrpeljivost.

Možda jedan od razloga nedostatka ranijih izvora o štovanju sv. Ilije u Studencima leži i u narodnoj predaji o njemu: Iliju se ne moli, Ilije se boji!

Povijesni izvori o slavlju sv. Ilije

Dostupni povijesni izvori pružaju vrijedan uvid u način na koji se tijekom prošlosti slavila svetkovina sv. Ilije u Studencima. Među njima se ističu župni Obrednici, crkveni ljetopisi te zapisi i kazivanja mještana. Jedan od starijih sačuvanih Obrednika, koji je prema vizitacijskom zapisu bio u uporabi i prije 1900. godine, pod točkom 15. jasno navodi: „Na Ilin dan procesija sa Svetčevim kipom okolo crkve, a poslije mise prikazanje sv. Sakramenta.” Ovaj podatak potvrđuje da su već u 19. stoljeću osnovni elementi današnje liturgijske proslave — procesija, misa i blagoslov s Presvetim — bili ustaljeni dio studenačke tradicije.

Drugi Obrednik, sastavljen 10. travnja 1928., u još većoj mjeri otkriva svečanost tadašnjih priprava i tijeka blagdane. Pod točkom 12. zapisano je: „Na dan sv. Ilije: prvo se navečer rasvijetli groblje. Crkva se uredi i okiti oltar sv. Ilije. Misa, propovijed i blagoslov s Presvetim, procesija sa kipom sv. Ilije i blagoslov.” Posebno je vrijedna i napomena u točki 6. istog Obrednika, kojom se svjedoči postojanje bratima — laičkog bratstva koje je sudjelovalo u pripravi svetkovine

O Ilini 1891.

— a oni su, prema zapisu, „na svoj račun“ osiguravali rasvjetljivanje prostora na vigiliju blagdana. U točki 25. ističe se i završni antifonalni običaj poslije svečane mise: trostruko pjevanje „Budi hvaljeno posve vrime Isusa i Marije i Josipa slavno ime“ te zaziv „Smiluj se nam! Gospodine, smiluj se nam!“

Povijesne izvore potvrđuju i dokumentirane dozvole za pucanje iz mužara, koje se čuvaju u župnom arhivu. Jedan od njih je iz daleke 1891. godine u kojem župnik i crkvinari upućuju molbu kotarskoj Upravi u Imotskom, a odgovor dopušta pucanje uz uvjet da se ono vrši 100 koračaja daleko od crkve i pod osobnom odgovornosti župnika kako bi se izbjegle moguće nezgode među pukom.

Ovi dokumenti svjedoče koliko je proslava bila pomno pripremana i kako se posebna važnost pridavala svečanom, ali i sigurnom tijeku blagdana.

Važan izvor čini i usmena predaja te zapisi učitelja i kroničara mjesta

Zvonimira Bilića koji živopisno prikazuje društveno i liturgijsko slavlje Iline u kasnim desetljećima 19. i početkom 20. stoljeća. Njegove bilješke, nastale na temelju svjedočenja najstarijih mještana, dragocjen su povijesni dokument koji dopunjuje i produbljuje pisane izvore. Tako se u potpunijem svjetlu sagledava kontinuitet štovanja sv. Ilije u Studencima, ali i liturgijska, društvena i kulturna razina koja je oblikovala svečanost blagdana generacijskim slijedom.

Običaji vezani za Ilinu

Tradicionalni običaji vezani za proslavu Sv. Ilije u Studencima predstavljaju spoj liturgijskog i pučkog, duhovnog i društvenog, te se u mnogim elementima naslanjaju na drevne obrasce koji su obilježavali život sela.

Prema zapisima Zvonimira Bilića, a na temelju kazivanja starijih naraštaja, dan blagdana započinjao je neuobičajenom živosti i pokretom. Ako bi misno slavlje predvodio svećenik iz druge župe — što je bilo česta pojava — ili pak biskup, doček bi pripao poznatom Ivanu Babiću Dudukovu (rođ. 1891.). On bi upregnuo konja Milana i kolima krenuo prema Lovreću, dok bi ga procesijski pratila skupina mještana u narodnim nošnjama dajući već samom dolasku svečara posebnu notu blagdanske časti i dostojanstva.

Na ranu zoru Iline u selo bi iz Podbablja Gornjeg pristizao i Gajtan Krištić, zvonar kojega se s posebnom zahvalnošću spominju stariji Studenčani. Popeo bi se na crkvu i, kleknuvši pred preslicu, povlačenjem jezika velikog zvona u ritmu „jednom desnom, dvaput lijevom“ pozdravljao svetkovinu. Taj način zvonjenja bio je pučki prepoznatljiv znak blagdana te je i sam po sebi imao simboličku težinu.

Uz bogoslužje odvijao se i drevni pučki dernek. S obje strane stare ceste nizali su se sepeti i vreće u kojima su

Primorci, ali i trgovci „iza Mosora“, donosili krušnice, šljive, jabuke i raznu sitnu robu („drangulije“). Ispred zidina porušene Erića kuće Ikić (Ivan Udiljak rođ. 1887.) iz Glavice bi izložio svoje lule i očenaše, a mnoštvo naroda razgledavalo je i kupovalo predmete potrebne za kuću ili za rad na zemlji.

Obitelji su na Ilinu redovito ostajale cijeli dan u Centru mjesta. Sa sobom su nosili torbe zvane crnjelke u kojima bi za objed ponijeli: kruh ispod sača, pečenu kokoš, tvrdo kuhana jaja, sir, ušćipke i pandišpanj. Na ledini, prekrivenoj bijelim lancunima i stolnjacima, jelo se na Vranjkušinom, Škičinom i Kopčevom guvnu, u hladu graba, orasa i Kopčevih murava. Posebnost su bili i ljudi koji su iz biokovskih pećina donosili led — rijedak i dragocjen na ljetnoj žegi — a voda se u vučijama i demejanama donosila s izvora Zvizde.

Nakon ručka započinjao bi obvezni „Ilini dir“: šetnja od crkve do Cikova doca i natrag, često desetke puta, uvijek u skupinama. Muškarci bi pjevali gangu pokušavajući privući poglede djevojaka, dok bi djevojke odgovarale svojom, dužom i melodičnijom gangom, najčešće diskretnije, sa strane. Cijeli je dan bio prožet pjesmom, žamorom i međusobnim susretima.

Dernek bi završavao sa zalaskom sunca iza Maglaja. A kad bi se narod razišao, uz cestu bi ostale samo kamenite sjedalice i tragovi stopala mnogobrojnih posjetitelja.

Ovi običaji čine neizostavni dio povijesnog identiteta Studenaca. Oni, zajedno s liturgijskim propisima zabilježenim u starim Obrednicima i administrativnim dokumentima poput dozvola za pucanje iz mužara, stvaraju cjelovitu sliku Iline kakva se živjela i slavila naraštajima — svečano, dostojanstveno i duboko ukorijenjeno u vjeri i običajima studenačkog puka.

Proslava Sv. Ilije u suvremeno doba – O tempora, o mores!

S vjerskog, pogotovo crkveno-liturgijskog gledišta, Sv. Ilija se nastavlja slaviti na vrlo sličan način kao što se nekoć slavio. Blagdan sv. Ilije, 20. srpnja, predstavlja glavni i središnji župni događaj kada se na posebno svečan način slavi sv. misa. Njoj prethodi procesija s kipom sv. Ilije kroz središte mjesta prilikom koje se pjevaju litanje sv. Iliji i pučke marijanske pjesme. U posljednjih nekoliko desetljeća večernje mise trodnevnice prati duhovna priprava župe za blagdan sv. Ilije i to u vidu duhovnih nagovora, klanjanja pred Presvetim sakramentom, duhovnih koncerata, dramskih prikaza vjerske tematike itd. Brojni vjernici okolnih župa su sve do danas zadržali lijep vjerski običaj zavjetnog hodočašćenja sv. Iliji.

Svečano misno slavlje blagdana sv. Ilije se služi po Franjevačkom misalu s vlastitom ulaznom, darovnom i pričesnom pjesmom, zbornom molitvom, vlastitim predslavljem i popričesnom molitvom.

Za prvo misno čitanje uzet je odlomak iz Prve knjige o Kraljevima (19, 4-9a. 11-14a.), odabrani psalam je 16. (15, 1-2. 5-6. 8-9. 10-11.) a drugo misno čitanje je iz Prve poslanice svetoga Petra apostola (1, 8-12). Evanđelje je po Luki (9, 28b-36) čiji izvještaj govori o Kristovu preobraženju i razgovoru s Mojsijem i Iljom pred očima učenika. Dodatnu dimenziju svečanoj misnoj proslavi Sv. Ilije daje pučko crkveno pjevanje. U ranija vremena to je bilo primjetno autentičnim spontaniziranim izrazom pučkih crkvenih pjesama prikladnih za liturgijska slavlja. U novije vrijeme ulogu predvodnika crkvenog i liturgijskog pjevanja na sebe je preuzeo župni mješoviti zbor. Obnavljajući i njegujući tradicijsko crkveno pučko pjevanje, repertoar je dodatno obogaćen pjesmama u čast sv. Ilije. Posebno mjesto zauzima pjesma „Ilija sveti“ koju je napisao župljanin Željko Bilić-

Centić a uglazbio don Šime Marović 1997. godine. Bez obzira na svoju jasnu glazbenu i ritmičku strukturu kao i melodičnost, pjesma je spontano „prilagođena” studenačkom pučkom melosu i pjeva se slobodnijim ritmom u odnosu na originalni zapis.

Uz najvažniju, temeljnu i neizostavnu duhovnu dimenziju proslave Iline od davnina se na taj dan odvijao i vremenom razvijao društveni aspekt proslave Sv. Ilije. Drevni studenački dernek je od pamtivijeka privlačio ne samo Studenčane nego i mnoge stanovnike

susjednih naselja, a i šire. Bio je i ostao ne samo vjerski nego i središnji društveni događaj Studenaca kada se okupljaju sve generacije Studenčana. Nekadašnji oblik „Ilinog derneka” vremenom se izmijenio i prilagodio suvremenim potrebama ljudi. Unatoč tome nije izgubio svoj vedri duh. Štandovi s igračkama, raznim pomagalicama, galanterijom i hranom su skladno raspoređeni u središtu mjesta zamijenivši nekadašnje okretne i snalažljive studenačke galantare i prodavače. Gusle i gangu su potisnule moderne melodije iz uređaja za reprodukciju zvuka. Čini se kako, barem

kada je glazba u pitanju, sve bolji životni standard obrnuto korelira s kvalitetom glazbenog izraza i ukusa. Najotpornije na sve brže društvene i životne promjene su studenačke gostionice. Oduvijek su bile nezaobilazno mjesto susreta Studenčana iz svih krajeva Hrvatske i svijeta. Običaj pun poštovanja koji se zadržao do danas jest da se u gostionicama na Ilinu ne karta. Malo tko će se taj dan odlučiti „zaigrati” belot, briškulu ili trešet. Nije rijetkost u njima čuti kako stariji mještani sa sjetom prepričavaju vlastita iskustva i doživljaje s nekih davnih i starih derneka svojoj djeci i unucima. Oni najmlađi nestrpljivo čekaju malo ljetnog hlada kako bi mogli razgledati sve ponuđene i privlačne igračke i ostale „čandrljine”. U ilinski sumrak i večer, kada zvizdan popusti, Studenčani hrle prema Osnovnoj školi ispred koje se zbivaju sportska uzbuđenja i glazbena zabava za sve generacije Studenčana. O blagdanu sv. Ilije se organizira natjecanje u praćkanju (praćkijada) i dječja olimpijada pa školsko dvorište i za ljetnih praznika postaje pravo sportsko borilište budućih sportašica i sportaša.

Posljednjih četvrt stoljeća, gotovo sva društvena, kulturna i sportska događanja odvijaju se u sklopu manifestacije „Studenačko lito”. Organizator je Kulturno umjetnička i sportska udruga „Studa” čiji članovi brinu o svim segmentima manifestacije. Razumljivo je kako se glavni i sadržajem najbogatiji dio manifestacije odvija na Ilinu i u danima neposredno prije i poslije Iline.

Središnje sportsko natjecanje je malonogometni turnir „Sveti Ilija” koji iz godine u godinu podiže svoju kakvoću, kako u natjecateljskom, tako i u nagradnom smislu. Osim prigodnih večernjih koncerata zabavne glazbe, koji privuku pristojan broj posjetitelja, do COVID-19 pandemije održavao se Susret klapa Dalmatinske zagore. U čast sv. Iliji studenačka crkva je punih devet

godina zaredom bila mjesto okupljanja brojnih renomiranih dalmatinskih klapa kao i zapaženih klapa iz susjedne Bosne i Hercegovine.

Zahvaljujući prvoj pučkoj školi u Imotskoj krajini, Studenčani su vrlo rano upoznali i zavoljeli pisanu riječ. Velik je broj poznatih i manje poznatih Studenčanki i Studenčana koji pišu i izdaju djela različite tematike koja se, u pravilu, predstavljaju domaćoj publici o blagdanu sv. Ilije.

Imajući sve navedeno na umu, Ilina predstavlja najvažniji duhovni i društveni događaj u Studencima. Odavno je postala puno više od posebnog dana i događaja. Ona je srž, bit, ponos i svetinja Studenaca. Neraskidivo je utkana u sve Studenčane. Uz vjeru u Boga i ljubav prema domovini čini osnovu identiteta svih Studenčana. Ne odstupajući od temelja vjere i štovanja sv. Ilije, društveni aspekt Iline se uspješno prilagodio suvremenim potrebama ljudi i sve bržim promjenama u načinu življenja i tako omogućio da Ilina i dalje diše punim plućima. Bez sumnje je to plod Ilijine zagovarateljske molitve pred Bogom. Tako će biti i u buduću, dok god se budemo utjecali molitvama i slijedili Ilijin put žarke molitve, revnosti i vjernosti Bogu.

Izvori

- Obrednik župe Studenci, rukopis, pregledan u vizitaciji 1900. godine. Župni arhiv Studenci.
- Obrednik župe Studenci, 10. travnja 1928. Župni arhiv Studenci.
- Dokumenti Kotarske uprave u Imotskom o dopuštenju pucanja iz mužara (1890.–1930.). Župni arhiv Studenci.
- Bilić, Zvonimir. Bilješke o običajima Studenaca. Rukopisna građa iz osobnog autorova arhiva. (Usmena predaja mještana Studenaca (kazivači rođeni krajem 19. i početkom 20. stoljeća.)

Mario Cikojević

BRATOVŠTINA PRESVETOG OLTARSKOG SAKRAMENTA U STUDENCIMA

Crkva od samih početaka ima uključivost prema svima, a moguće ju je vidjeti i pratiti od razvoja i procvata bratovština¹, od 12. stoljeća. Obnova Crkve dolaskom prosjačkih redova zasigurno je utjecala na razvoj pojedinih bratovština jer obnova Crkve nije podrazumijevala samo klera nego sveukupnoga vjerničkoga života. Obnova Crkve bez vjernika laika ne bi bila potpuna, pa upravo nastajanjem bratovština uz prosjačke redove nastaje potpuna obnova Crkve. Kao i sve u životu, tako su se i bratovštine mijenjale ili nastajale zbog raznih povijesno-političkih razloga. Prve su bratovštine imale pokornički karakter i osnivane su s ciljem molitve, pokore, javnih procesija i karitativnoga rada.² Polja djelovanja bratovština su višestruka jer su mijenjali svijest ljudi na područjima na kojima su bratovštine djelovale, primjerice:

a) Na duhovnom području poticale su zajedničku molitvu, procesije, misna slavlja i pobožnosti.

b) Na karitativnom području članovi su pomagali siromasima, bolesnima, udovicama te brinuli o ukopu mrtvih.

c) Na društvenom području pridonosile su organizaciji gradskog života, održavanju redarstva, kulturnih manifestacija i obrani zajednice.

d) Na kulturološkom području s obzirom na činjenice da su naručivale umjetnička djela, gradile kapele, oltare i crkvena opremanja.

Uz vjerske bratovštine postojale su i strukturne.³

Bratovština Presvetog sakramenta

Jedna od rijetkih bratovština koja je uspjela opstati tijekom cijele svoje povijesti je Bratovština Presvetog sakramenta. Ova se bratovština povezuje uz širenje euharistijske pobožnosti nakon uspostave blagdana Tijelova 1264. godine. Za širenje euharistijske pobožnosti pridonijela je sveta Gertruda iz Hefta i da se sveto otajstvo izlaže po crkvama i tada se počima rabiti pokaznice. U vrijeme svete Gertrude nastaju *Bratovštine presvetoga otajstva*, a i skupine pobožnih žena nastanjenih uz same crkve i u trajnome poklonu svetome otajstvu.⁴ Svaka bratovština, posebice od 16. stoljeća kada imamo zapise, imala je svoj statut. Kad je riječ o bratovštini Presvetog oltarskoga sakramenta u Studencima, njezin statut, nažalost, za sada nije poznat jer nije pronađen u župnom arhivu i arhivu biskupije. Postojanje bratovštine je dokazano iz više izvora. Prvi izvor je zasigurno biskupski arhiv koji posjeduje određene spise u svezi

³ Vjerske se fokusiraju na religioznosti i bave se i karitativnim radom, a strukovne bratovštine razvile su se da bi zaštitile interese pojedine grane obrta ili nekog zanata, a glavni cilj je međusobno pomaganje članova iste struke. One se vremenom razvijaju u cehove. Usp. <https://repozitorij.ffst.unist.hr/theses/ffst:4770/show-file/0>

⁴ Ophodi s Presvetim otajstvom u Crkvi se vrši od drevnih vremena. Sam ophod je nadahnuti su opisom *prijenosa Kovčega saveza* iz 8. poglavlja Prve knjige o kraljevima. Sam ophod više je bio usmjeren na iskazivanje časti i spomena nekog događaja iz Kristova života nego na samo otajstvo. Usp. <https://vzf-hr-bih.hr/2017/06/14/presveto-tijelo-i-krv-kristova-tijelovo/>

s nastankom bratovštine, a drugi je izvor župni arhiv sa svojom Knjigom crkovnih obreda i drugim zapisima koji su pronađeni i raspoređeni prema godinama

Biskupski arhiv

Prvi spomen na bratovštinu u Studencima pojavljuje se u arhivu 1893., datiranog 23. studenoga, kada u biskupiju dolazi nakana i Pravilnik⁵ da se osnuje bratovština kao vjerska i svjetovna želeći time potvrditi vjerskih i svjetovnih vlasti. Biskupija Pravilnik ispravlja i usklađuje sa svojim propisima i traži 5 primjeraka na ovjeru.⁶ Župnik fra Frano Ravlić 21. siječnja 1894. šalje da je izvršio što mu se iz biskupije naredilo, tj. da je ispravio i napravio u pet čistopisa pravilnika. Kad je biskupija dobila Pravilnike od župnika, iste odobrava i vraća župniku odobrene primjerke. Osim odobrenja Pravilnika od župnika traže da ga pošalje u Namjesništvo u Zadar radi usklađivanja sa svjetovnim propisima.⁷ Bratovština se u biskupskom arhivu spominje još dvaput — 1897. i 1898. godine — kada se traži potvrđivanje Uprave bratovštine, što biskupija i čini. Prva potvrđena Uprava iz 1897. bila je: „Župan Jozo Bilić Jokin; suci Mate Udiljak pok. Martina i Mate Cikoja pok. Ivana; tajnik Mate Bilić pok. Miše“⁸.

Knjiga crkovnih obreda

Bratovština se u Knjizi crkovnih obreda spominje dvaput, uz opis dužnosti bratovštine. Prvi put 1905. godine. Obrednik je raspoređen u 21 točku koje određuju dužnosti župnika i članova bratovštine. Da je postojao statut (Pravilnik), potvrđuje točka 2. u kojoj piše:

⁵ Pod točkom 13. Obrednika piše: Bratimi su zakonito utemeljeni Pravilnikom u Uredu - predat sasvijem privatno od Bilić Joze - bez novaca - drugih bratovština nema

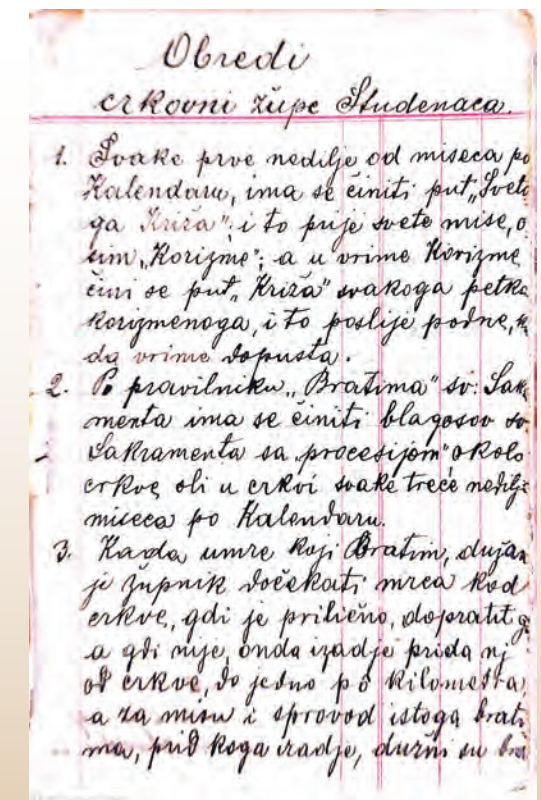
⁶ Usp. NAS, SMB -poz.51.6.7. Bratovštine, Studenci (1893.)

⁷ Usp. NAS, SMB -poz.51.6.7. Bratovštine, Studenci (1894.)

⁸ NAS, SMB -poz.51.6.7. Bratovštine, Studenci (1897.)

„Po pravilniku 'Bratima sv. Sakramenta' ima se činiti blagoslov sv. Sakramenta sa procesijom oko crkve oli u crkvi svake treće nedilje miseca po Kalendaru.“

U točki 9. navodi se da su članovi bratovštine bili čuvari Groba Gospodinova na Veliki četvrtak, no zanimljivo je da se ne spominje čuvanje groba na Veliki

petak i Veliku subotu.⁹ Obrednik iz 1928. bratovštinu spominje na manje mjesta; ima 28 točaka, ali bratovština se spominje samo u 3., dok se u Obredniku iz 1905. spominje u 5 točaka. Zanimljivo je da se u ovom obredniku više ne spominje čuvanje Kristova groba na Veliki četvrtak, ali se u točki 6. navodi da se tada održava procesija s Presvetim oko groblja te da je put osvijetljen na račun bratovštine. Oba obrednika govore isto kada je riječ o smrti člana bratovštine i dužnostima župnika.

U drugim spisima bratovštine, rijetko sačuvanim, bratovština se spominje samo u priznanicama u kojima su navedeni pojedini financijski doprinosi župi. Nažalost, sačuvane su samo priznanice iz 1909. i 1910. godine, pa ne možemo utvrditi kakav je bio odnos bratovštine i župnika. U dostupnim podacima vidljivo je

da se uz članove bratovštine potpisivao i župnik fra Rainer Šuman.

Bratovština Presvetog oltarskog sakramenta u Studencima predstavlja važan dio duhovne i društvene povijesti župe. Iako nije sačuvan statut bratovštine, brojni arhivski dokumenti potvrđuju njezino postojanje, djelovanje i višestoljetnu trajnost.

Bratovštine poput ove bile su ključne u oblikovanju vjerskog života, njegovanju pobožnosti, pružanju pomoći potrebitima te očuvanju lokalne tradicije. Posebno je vidljivo da je bratovština imala ulogu ne samo u duhovnim nego i u društvenim i kulturnim aspektima života zajednice. Unatoč oskudnim sačuvanim izvorima, jasno je kako je riječ o bratovštini koja je ostavila snažan trag u povijesti Studenaca i životu župe.

Ljudevit Cikojević

ZA TOBOM MI VENE DUŠA

Uz mnoge osobitosti studenačko crkveno pučko pjevanje odlikuje raznoliko porijeklo napjeva i vrijeme njihova nastanka: od gregorijanskih izvora i motiva do uglazbljenih crkvenih popijevki. Prema vremenu nastanka raspon između najstarijih i najmlađih napjeva u studenačkom crkvenom pučkom repertoriju iznosi oko 1500 godina. Ova spoznaja ne upućuje na zaključak da je i studenačko crkveno pučko pjevanje jednako toliko staro. Međutim, iz perspektive njegova istraživanja ona upućuje na značajnu slojevitost i potvrđuje tezu o kontinuitetu ove vrste pjevanja u Studencima. Kontinuitet dokazuje postojanje trajnog (među)generacijskog interesa i brige o očuvanju, i izgrađivanju, tradicijskog crkvenog pjevanja do te mjere da se ono danas doživljava kao nezaobilazna identitetska odrednica Studenčana. Nadalje, spomenuta neprekinutost omogućuje uvid u izvjesne trendove koji su se pojavljivali tijekom povijesti crkvene glazbe u Hrvatskoj i otkriva u kojoj i kolikoj mjeri crkveno pučko pjevanje u Studencima korespondira u tim trendovima i promjenama.

Prigodom jednog od više provedenih terenskih snimanja i bilježenja crkvene pučke pjevane građe u Studencima, studenačke pučke pivačice¹ su ispjevale stari i mlađem uhu nepoznat pobožni napjev. Nazvale su ga *Za tobom mi vene duša* (Slika 1.). Iščezlo im sjećanje o tome od koga su ga čule² (Slika 1.).

¹ Mila Babić, rođ. Udiljak (1940.), Iva Udovičić, rođ. Babić (1942.), Mara Bilić-Pavlinović, rođ. Babić (1949.).

² Opravdano je pretpostaviti kako je i ovaj napjev poput mnogih drugih prenesen ili od svećenika koji su posluživali župu ili od pobožnih žena koje su ga „donijele“ sa sobom iz drugih krajeva. Mnogo je provjerenih svjedočanstava o Ruži Maras i o drugim studenačkim ženama koje su za vrijeme boravka u Slavoniji (razdoblje neposredno nakon 2. svjetskog rata) upamtile mnoge nabožne pjesme i po povratku ih pjevale u studenačkoj crkvi. O tome osobno svjedoče i iznad navedene kazivačice.

Za tobom mi vene duša po strukturi, ritmu, melodijskom kretanju i drugim glazbenim osobitostima odudara od karakterističnog pučkog napjeva i forme. Nedvosmisleno ukazuje na mlađi, odnosno noviji sloj crkvene glazbe i glazbe uopće. Iako je pjesma otpjevana u studenačkom pučkom stilu i s dubokim pobožnim osjećajem i molitvenim tonom, njena glazbena svojstva ne upućuju na pučko porijeklo. Struktura *strofa/refren* ju svrstava u kategoriju crkvenih popijevki. Durskog je tonskog roda. Prevladava jednoglasje. Povremeno i diskretno dvoglasje uočava se u intervalu male terce uglavnom ispod glavne melodije, dok je u slučaju završne kadence strofe i refrena ono ostvareno iznad glavne melodijske linije. Primjetno je melodijsko naglašavanje ključnih molitvenih poruka pjesme kao i dinamička sloboda. Pjesma odiše intimnošću i spontanom osobnom predanošću. Poneki mikrotonaliteti i varijacije u visini tona dodatno pojačavaju duboku emocionalnu molitvu i izraženi vapaj za Božjom prisutnošću. Važniji dijelovi teksta (refren) su naglašeni dužim tonovima i usporavanjem ritma. Moguće je primijetiti pravilnu ritmičnost pjesme bez obzira na prisutni slobodniji, pučki ritam izvedbe gdje je naglasak stavljen na emocionalnu, a ne metronomsku točnost. Slobodnijim ritmom dodatno se uspjela naglasiti želja za dolaskom Spasitelja i bolje je prenijeta emotivna toplina te ljepota duhovnog molitvenog izraza.

Vrijedilo je istražiti osnovne podatke i doznati sve moguće izvore o pjesmi: ima li autora, radi li se o jednom ili više njih, gdje je nastala, koje su okolnosti i motivi nastanka pjesme, je li igdje zapisana itd.

Pjesma s istim nazivom *Za tobom mi vene duša* prvi je put zabilježena u povijesnim hrvatskim crkvenim pjesmaricama s kraja

⁹ Ovdje smo donijeli neke najzanimljivije točke i nismo donijeli sve gdje se spominje bratovština i njezina uloga.

XIX. i početka XX. st.³ Nažalost, ni u jednoj se od tih pjesmarica uz notni zapis ove pjesme ne navodi ni autor stihova ni skladatelj. Najraniji otisak pjesme bilo je moguće pronaći u pjesmarici *Pjevnik-Kantuale crkvenih popievaka*.⁴ Pjesmi prethodi *Predigra*, instrumentalni uvod u pjesmu po čemu se može zaključiti da je pjesma u to doba bila rado i često izvođena (Slika 2.).

Treba, dakako, pretpostaviti mogućnost postojanja ranijeg rukopisnog zapisa po kojem se pjesma mogla uvrstiti u pjesmaricu. Melodija pjesme tiskane u *Pjevniku* je visoko podudarna studenačkoj varijanti. Uz manje razlike u melodijskoj liniji, najviše zbog upečatljive studenačke pučke prilagodbe i izvedbe u slobodnijem ritmu, razvidno je kako je riječ o istoj pjesmi. Usporedba teksta dodatno potvrđuje napisano (Slika 1. i Slika 2.). Tiskano izdanje broji pet, a studenački zapis dvije strofe (Tablica 1.).

S glazbenog motrišta pjesma ima jasno oblikovanu i jednostavnu melodiju u 4/4 mjeri, silabičkog je i primjerenog ritma s preciznim strofnim frazama koje slijede slogovni obrazac 8 + 5. Melodijska gradacija prati semantičku gradaciju teksta: kulminacija melodije odgovara najizraženijem dijelu stiha, odnosno refrena. U durskom je tonalitetu (As dur) i raspisana za četveroglasje. Dinamički karakter se ogleda u izmjeni tihih (piano) i glasnih (forte) dijelova pjesme a preporučeni način izvođenja je *Lagano* (Andante). U

harmonijskoj strukturi prevladava tonička, dominantna i subdominantna funkcija (I-IV-V-I) što je uobičajeno za pjesme tog stila i razdoblja (crkveni himni i popijevke). Stihovi se pravilno izmjenjuju s istim refrenom (*Dođi, dođi...*) dok se višestruko ponavljaju ključne fraze koje nose glavnu teološku i emotivnu poruku.

Književna vrijednost pjesme proizlazi iz skladno spojene jednostavnosti izraza i duboke duhovnosti.

To se uspjelo postići na način da su iskorištene razne stilske figure koje oblikuju molitveni i emocionalni ugođaj, te doprinose izražajnosti, duhovnoj toplini i pjesničkoj ljepoti pjesme. Napisana je u prvom licu jednine što ju dodatno čini intimnom i meditativnom. Rima u strofama većinom je parna (aabb) uz blagu varijaciju. Metrički je skladna. Strofe su građene od dva stiha po slogovnom obrascu 8+5. Iza svake strofe se ponavlja refren sačinjen od deveteračkog stiha poslije kojeg slijedi stih (8+5) kao u strofi. Uz osobnu namjenu, ovakva struktura pjesmi omogućuje kolektivnu i liturgijsku upotrebu.

Na početku pjesma izražava duševnu čežnju i tjeskobu slikom duševne suše (*vene duša*) te ljudsku potrebu za Božjom blizinom. U tu svrhu je učinkovito parafraziran biblijski motiv 63. psalma (Tebe žeda duša moja). Nastavlja s molbom da duša kao simbol unutarnjeg bića kušanjem upozna Krista koji je izvor milosti, zaštite, nade i mira. Druga strofa osvještava grešnu prirodu duše koja vapi za melemom Kristovih rana referirajući se na Kristovu muku kao izvor ozdravljenja od grijeha. Treća strofa se nastavlja na nasljedovanje Krista kao moralno-asketskog ideala *žića*: potpuno se poistovjetiti s Kristovom i Božjom voljom. Četvrta strofa predstavlja zaziv za udaljavanjem od sjaja varavog svijeta kako bi se duša mogla smjestiti u Kristovom Srcu, mjestu pravog sjaja i raja. Zadnja strofa povezuje pojmove ljubavi i mira (*pokoj*) koji se pronalaze i potpuno ostvaruju jedino u

Za tobom mi vene duša

Studenačko pučko pjevanje

Zapis: Mario Cikojević
Prema zvučnom zapisu od 9. prosinca 2018.

Pjevali: Mila Babić rod. Udiljak, (1940.)
Iva Udovičić rod. Babić, (1942.)
Mara Bilić-Pavlinović rod. Babić, (1949.)

Pobožno

1. Za to-bom mi ve-ne du - ša Spa - si - te - lju moj.
2. Ži - će mo - je ne - ka bu - de o' - sjev ži - ča mog.

Postupno usporavati prema kraju fraze

1. Daj da te - be sre - tna ku - ša daj joj po - koj svoj.
2. Vo - lja tvo - ja ka - že pu - te, sta - zu ži - ča mog.

Do - di, do - di, Spa - si - te - lju moj,

Postupno usporavati prema kraju fraze

Stan' ne pre - zri sr - ca mo - ga, bu - di po - koj moj.

Copyright © Župni zbor, sv. Rije potoka Studenci

Slika 1.

Spasitelju. On je pokoj duši i onaj koji pruža mir, ispunjenje i utjehu. Središnja je poruka pjesme da se istinski mir, sreća i punina mogu jedino pronaći u Božjoj blizini, kada mu se otvori svoje srce. Pjesma potiče na iskreno obraćenje, poniznost i čežnju za Bogom.

U teološkom smislu, cijela je pjesma kristocentrična. Usmjerena je prema Kristu, jedinom Spasitelju i izvoru vječnog mira. U relativno kratkoj formi vješto je prikazan odnos duše i Krista kao i pokajnički ton

sviješću o grijehu i potrebi za pročišćenjem. Pročišćenje predstavlja uvjet za ostvarenje eshatološke težnje, a to je vječni mir u Bogu. U sebi nosi univerzalnu poruku nade nudeći mogućnost preobražaja boli i praznine u duhovnu ispunjenost kroz osobni i zajednički odnos s Bogom.

Sve dosada navedeno o pjesmi i njejoj glazbi, daje zaključiti da iza ove pjesme mora stajati ozbiljan autor ili više njih kako u pjesničkom tako i u glazbenom smislu.

³ Usp. 1. *Pjevnik - Kantuale crkvenih popievaka / sabrali uredili i izdali Karlo Kindlein i Vatroslav Kolander*, Zagreb, vlast. nakl., 1895. (Tiskara Antuna Scholza), str. 160.-161.;

2. *Crkvena pjesmarica*, Zagreb, Antun Scholz, 1900. str. 73.-74.; 3. *Magnifikat: zbirka crkvenih pjesama*, Zagreb, Kolegij D.[Družbe] I.[Isusove], 1931. str. 131.;

4. *Kralju vijekova: zbirka izabranih hrvatskih crkvenih pjesama za dva glasa / skupile Sestre Klanjateljice Dragocijene Krvi*, Chicago, Sisters Adorers Of The Most Precious Blood, cop. 1929. str. 109.

⁴ Usp. *Pjevnik - Kantuale crkvenih popievaka / sabrali uredili i izdali Karlo Kindlein i Vatroslav Kolander*, Zagreb: vlast. nakl., 1895. (Tiskara Antuna Scholza), str. 160.-161.

Zanimljivo je zamijetiti kako se pjesma prvi put pojavljuje 1895., s jasno i ozbiljno oblikovanom formom crkvene popijevke, vlastitom predigrom i nalazi se u nekoliko izdanja prve polovice XX. st. pa biva ispuštena u novim izdanjima crkvenih pjesmarica. Poslije više od stoljeća ponovno se otkriva u Studencima kao crkvena pučka popijevka preživjela u sjećanjima pučkih pivačica.

Zbog manjka ostalih relevantnih podataka na ovom mjestu moglo bi se zaustaviti i zaključiti sljedeće:

U Studencima se pjevala pjesma *Za tobom mi vene duša*. Po sjećanju je pjevaju pučke pivačice. Temeljem glazbene i tekstualne poredbe nedvojbeno je riječ o pjesmi (crkvenoj popijevci) čiji prvi tiskani izvori sežu u XIX. st. i koja je u studenačkoj varijanti poprimila lokalne osobine pučkog glazbenog izričaja zbog čega se lokalno smatra pučkom crkvenom pjesmom. Prema vremenskoj liniji i postanku očito je kako pripada mlađem sloju napjeva u studenačkom crkvenom pučkom repertoriju. Autorstvo u pjesmaricama nije navedeno, pa njeno stvarno porijeklo i ostale činjenice vezane za nju ostaju nepoznati.

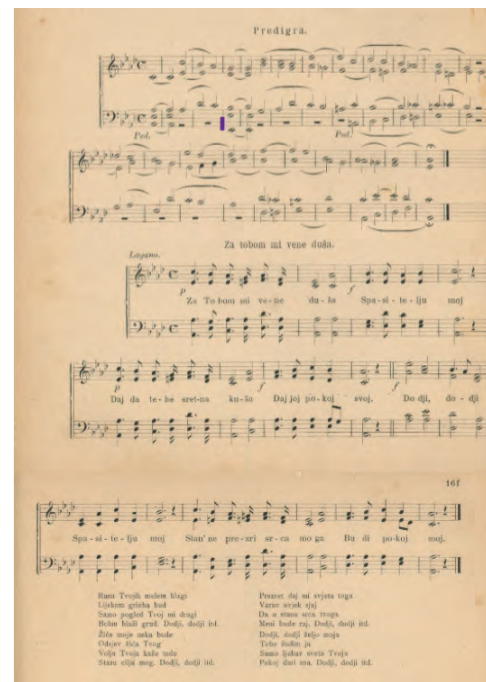
Na svu sreću, melodija ova pjesme je do te mjere prepoznatljiva da se nije mogla skriti slavna povijest i sadašnjost koju pjesma uživa u prekooceanskim krajevima, osobito u Sjevernoj Americi. Naime, ova melodija krasi jednu od najpoznatijih kršćanskih pjesama u Americi. Njena popularnost i neobično snažan duhovni odjek odavno je nadišao vjersku glazbenu nišu u kojoj se nalazi. Danas pjesma predstavlja gospel standard i među poznavateljima gospel tradicije vjerojatno nema onog koji ne bi znao za pjesmu *Pass me not, O Gentle Saviour*⁵ (Slika 3.).

O ovoj se pjesmi zna manje-više sve. Pjesmu je napisala Fanny J. Crosby⁶ 1868. Prema autobiografiji, nadahnutu je dirljivim događajem koji se zbio prilikom autoričina posjeta zatvoru kada je jedan od zatvorenika zavapio: „Good Lord, do not pass me by!”. U izvornom obliku poruka himna je utemeljena na evanđeoskim porukama (molba slijepca i grješnika za Božjom pažnjom) i vrlo brzo je postala dijelom popularnih pjesmarica tog doba poznatog i kao „doba buđenja” u Americi (Revival). Od izlaska iz tiska pjesma je snažno utjecala na kršćanske zajednice, osobito evangeliste i protestante. I danas se koristi u bogoslužjima, molitvenim susretima i duhovnim okupljanjima diljem svijeta. Multiplikator uspjeha ove pjesme je bio autor glazbe, američki skladatelj, pedagog, filantrop i poduzetnik William H. Doane (1832. – 1915.). Glazbu za pjesmu je skladao 1870. godine savršeno upotpunivši sadržaj ove pjesme.

Čime se može potkrijepiti tvrdnja da je pjesma *Za tobom mi vene duša* hrvatski prepjev američkog himna *Pass me not, O Gentle Saviour*? Glazbena usporedba američkog izvornika s pjesmom *Za tobom mi vene duša* iz *Pjevnika* daje odgovor na ovo pitanje i ide u prilog ovoj tvrdnji.

⁶ Frances Jane Crosby (24. 3. 1820 Southeast, NY – 12. 2. 1915., Bridgeport, CT) – američka pjesnikinja skladateljica, humanitarka. Najplodnija autorica kršćanskih himni u povijesti s više od 8 tisuća hvalospjeva i himni tiskanih u više od 100 milijuna primjeraka. Uz to napisala je i više od tisuću svjetovnih pjesama, četiri zbirke poezije i dvije autobiografije. Još je za života stekla nadimak „Kraljica Evanđeoske Pjesme” i „Majka Suvremenog Crkvenog Pjevanja”. Obrazovala se na New York Institution for the Blind. Tu je stekla široku izobrazbu i glazbeno obrazovanje (klavir i gitara) a kasnije je i sama podučavala štitičnike. Suradivala je s najpoznatijim skladateljima svog vremena (Phoebe Knapp, Ira Sankey). Zbog velikog broja djela koristila je oko 200 pseudonima kako bi izdavači mogli izdati što više njenih pjesama. Bila je član metodističke crkve, ali je njen plodonosan rad prelazio konfesionalne granice. Ideale koje je izražavala u svojim pjesmama je konkretno živjela pomažući siromašnima kao misijska radnica te podučavajući slijepce i slabovidne. Prominentna je figura u kršćanskom životu Amerike na koncu XIX. i početku XX. st. Prva je žena koja je službeno govorila u dvorani Senata SAD-a čime je potvrdila ionako velik ugled koji je uživala kao javna osoba. Vjerojatno ne postoji osoba koja je ostavila veći i dublji trag u američkoj crkvenoj glazbi i evangelizaciji. Slijepa od šestog tjedna života.

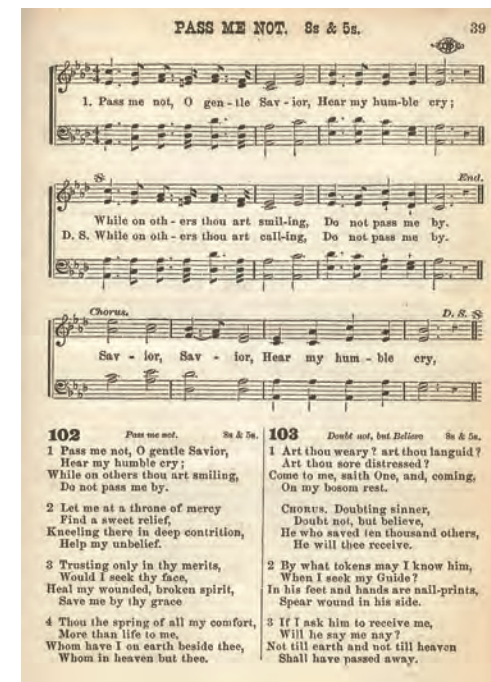
⁵ Usp. *Songs of Devotion, a collection of Psalms, Hymns and Spiritual Songs* by W.H. Doane, New York, Biglow & Main, 1870.

Slika 2.

Melodije pjesama su gotovo jednake, obje su postavljene u As dur/u. Strukture fraza i ritma se u velikoj mjeri poklapaju i harmonizirane su na gotovo identičan način. Duljina fraza, položaj kadenci, raspored duljih i kraćih tonova su gotovo posve paralelni. Blaga odstupanja u melodiji se mogu prepoznati kod prijelaza prema završnoj kadenci i po prijelaznim notama, no temeljna melodijska struktura je praktički ista. Minimalne razlike su isključivo rezultat nužnosti prilagodbe glazbe jeziku i prozodiji, ali nikako ne mijenjaju temeljni glazbeni identitet pjesme. Dakle, oba se zapisa oslanjanju na istu glazbenu matricu i mogu se pjevati na isti harmonijski i melodijski obrazac bez ikakvih prepreka. Ova ukratko opisana podudarnost dovoljno čvrsto podupire tvrdnju kako je riječ o izravnoj genezi hrvatske duhovne pjesme iz protestantskog hymnodyja.

Dakako, ovo nije jedini takav slučaj da se iz drugih kršćanskih izvora „uvozi” glazbeni

Slika 3.

materijal. Primjera je mnogo na području duhovnih pjesama i šansona. Ono što ovu pjesmu izdvaja od spomenutih prepjeva jest vrijeme kada je nastao njen hrvatski prepjev. Većina poznatih prepjeva je nastala u drugoj polovici XX. st. (npr.: *Kriste u tvoje ime/Glory, Glory, Hallelujah!*, *Kakav prijatelj je Isus/What A Friend We Have In Jesus*, *Odlučio sam slijediti Krista/I Have Decided To Follow Jesus*, itd.), a prepjev *Za tobom mi vene duša* krajem XIX. st. Također, za gore navedene primjere su poznati autori prepjeva. U suvremeno vrijeme prepjevi su sve učestaliji i zahtijevaju posebna dopuštenja nositelja prava. Osobita se pozornost posvećuje tome da prepjevi zadrže smisao i duhovnu poruku originalnih tekstova i budu prilagođeni hrvatskom jeziku i kulturi.

Ono po čemu se izvorna pjesma *Pass me not, O Gentle Saviour* razlikuje od svog hrvatskog prepjeva jest sadržajni smisao pjesme i njena pomalo klimava teološka podloga. U tom smislu, hrvatski prepjev

PJEVNIK - KANTUALE CRKVENIH POPIEVAKA 1895.	STUDENAČKI ZAPIS	SONGS OF DEVOTION, 1870.
1. Za tobom mi vene duša, Spasitelju moj. Daj da tebe sretna kuša, daj joj pokoj svoj. <i>Refren:</i> Dogji, dogji Spasitelju moj. Stan' ne prezri srca moga, budi pokoj moj.	1. Za tobom mi vene duša, Spasitelju moj. Daj da tebe sretna kuša, daj joj pokoj svoj. <i>Refren:</i> Dodji, dodji, Spasitelju moj. Stan' ne prezri srca moga, budi pokoj moj.	1. Pass me not, O gentle Savior, Hear my humble cry; While on others thou art smiling, Do not pass me by. <i>Chorus:</i> Savior, Savior, Hear my humble cry; While on others thou art calling, Do not pass me by.
2. Rana Tvojih melem blagi lijekom grijeha bud' samo pogled Tvoj mi dragi liječi bolnu grud.	2. Žiće moje neka bude, o'sjev žića tvog. Volja tvoja kaže p(t)ute, stazu žića mog.	2. Let me at a throne of mercy Find a sweet relief; Kneeling there in deep contrition, Help my unbelief.
3. Žiće moje neka bude odsjev žića Tvog, volja tvoja kaže tude, stazu cilja mog.		3. Trusting only in thy merits, Would I seek thy face; Heal my wounded, broken spirit, Save me by thy grace.
4. Prezret daj mi svjeta toga varav uvijek sjaj, da u stanu srca Tvoga meni bude raj.		4. Thou the spring of all my comfort, More than life to me; Whom have I on earth beside thee? Whom in heaven but thee?
5. Dodji, dodji, željo moja, Tebe žudim ja, samo ljubav sveta Tvoja pokoj dati zna.		

Tablica 1. *Za tobom mi vene duša i Pass me not, O Gentle Saviour*

je izuzetno dobro načinjen i pažljivo promišljen. Kako u jezičnom smislu, gdje se vodila briga o prirodi jezika i očuvanju metrike i rime, tako i u teološkom promišljanju. U prepjevu je zadržan naglasak na osobni vapaj i molitvu Kristu, ali se teološka misao dovoljno odmakla od izvornika (Tablica 1.). Ovakav kvalitetan prijevod u korist katoličke duhovne misli omogućio je pjesmi valjano korištenje unutar katoličkih okvira i obreda. Izvornik sadrži četiri strofe i refren, a hrvatski prepjev pet strofa i refren, kako je već ranije navedeno.

U današnje, suvremeno doba, *Pass me not, O Gentle Saviour* predstavlja zlatni standard unutar američkih kršćanskih zajednica. Zbog svoje neobične ljepote i duboko izražene duhovne potrebe i proširenosti javno su je izvodili mnogi poznati glazbenici poput Boba Dylana, Al Greena, MC Hammera, Reggieja Houstona itd.

Osim u Studencima, za sada nema podataka o tome da se *Za tobom mi vene duša* pjeva(la) u drugim susjednim župama, ali i šire. Uz pomoć interneta moguće je bilo doznati da se bilježi u Vetovu u Požeškoj biskupiji⁷. Pjevali su je nekoć pučki pivači u sv. Jurja mučenika iz Kaštel Sućurca,⁸ a nalazi se i na albumu KUD-a „Ogranak Seljačke sloge“ iz Posavskih Brega⁹.

Oko pjesme ostaju otvorena pitanja. Nedostaju podatci o autoru hrvatskog prepjeva, načinu na koji je pjesma od svog američkog izdanja 1870. došla do prvog poznatog hrvatskog tiskanog prepjeva 1895., niti je do kraja jasan način dolaska

prepjeva u Studence gdje su ga upamtile pučke pivačice.

Razlozi općeg ispuštanja pjesme iz nacionalnih pjesmarica u drugoj polovici XX. st. mogli bi biti u sve važnijem utjecaju i zalaganjima cecilijanskog pokreta u to vrijeme u Hrvatskoj. Bez obzira na sve, studenačka varijanta pjesme ima vrlo bogatu, slavnu i zanimljivu povijest. Hod koji je započela 1870. u SAD-u, doveo ju je, sada već davno, i u Studence.

Umjesto zaključka još jedna usporedba. Ovoga puta iz drugačije, neposredne, ali ne manje vrijedne perspektive.

Ni same ne sluteći da je to moguće, Mila Ivićeva, Icara i Mara Blaževa su na sebi svojstven način prave i autentične izvođačice ovog popularnog gospel standarda. Da cijela stvar još više dobije na težini, one pjevaju ovu pjesmu još od vremena kada je gramofonskih ploča jedva bilo i kada gospel nije bio ni blizu popularnosti koju uživa danas. Kazetofoni, kompaktni diskovi, memorijski štapići, glazbeni streaming servisi i YouTube ne samo da nisu postojali nego nisu bili ni u kategoriji misaonih imenica.

Njihove američke suvremenice i kolegice po pjesmi Mahalia Jackson, sestra Rosette Tharp i Clara M. Ward su najpoznatije i najzaslužnije žene u razvoju gospel žanra koji je obilato koristio ovakve himne u svom izričaju. S punim pravom ih nazivaju „kraljicama gospela“ zbog njihova doprinosa toj vrsti glazbenog izražavanja.

Jednako američki razmetljivo i hvalisavo se može reći sljedeće: Ono što Mahalia, s. Rosette i Clara znače za američki gospel, to Mila, Icara i Mara znače za studenačko crkveno pučko pjevanje. Najzaslužnije su za njegovo očuvanje i s punim pravom ih se može nazvati kraljicama studenačkog crkvenog pučkog pjevanja.

Mario Cikojević

⁷ Usp. Miroslava Hadžihusejnović Valašek: Tradicijske crkvene pučke pjesme na području požeške biskupije, Požega, 2020., str. 222.

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=FsbXiss2CvY&t=146s>
Pristupljeno 22.10.2025.

⁹ https://www.youtube.com/watch?v=Gnu9GqYpl9g&list=OLA-K5uy_mUZIMV29G18qN9cFIHUrkwIUeoe-0gLVs&index=10
Pristupljeno 22.10.2025.

BOŽIĆ – NEKAD I SADA

Božićno vrijeme je uvijek najradosnije vrijeme u crkvenoj liturgijskoj godini. Premda bi se kao vjernici trebali veseliti svakome danu koji nam je Bog darovao, Božić je ipak Božić. Promatrati vrijeme nekad i sada zasigurno nije isto. Današnji čovjek kao da je izgubio onaj pravi smisao slavlja Božića ili bilo kojeg događaja vezanog uz vjeru i Boga. Danas se stavlja više naglasak na vanjsku proslavu, a manje na ono što je vezano uz osjećaje, ljubav i doživljaje same svetkovine.

Sjećam se, ne tako davno, prije nekih trideset do četrdeset godina, kako smo s nestrpljenjem i radošću čekali proslavu Božića. Pripreme su počinjale koji dan pred samu svetkovinu, a danas ni ljetu nije završilo, već se počinje s pripremama – dakako, onim koje zapažamo očima, koje nas pozivaju na potrošački mentalitet jer sve je pretvoreno u darivanje. Da, danas je sve u darivanju i to onog materijalnog, a zašto? Zato što današnji čovjek nije spreman darovati ono što je najvrijednije, a to je ljubav i srce.

Sve bi započelo s Badnjim danom! Majke i bake su kitile kuće bršljanom, danas mislim da mnogi i ne znaju za taj čin zavičajnog blagoslova. Svako se imanje škropilo blagoslovljenom vodom uz molitvu Vjervanja izražavajući tako hvalu Bogu za sve što nam je darovao jer, htio čovjek ili ne, sve je od Boga poteklo. Majke su pripremale jela za božićni ručak, pekale kolače, glačale robu za misu rođenja Gospodinova, koju smo s nestrpljenjem iščekivali – mi, djeca, više zbog posta na Badnji dan – a stariji zbog Isusova rođenja i pjesama koje su bile i ostale tako srcu prirasle da smo ih svi pjevali, ne samo na misi nego i putem do kuće. Išlo se, dakako,

pješice pjevajući i pričajući o Božiću, jaslicama, okićenim jelkama...

Danas je vrijeme u kojem se dosta toga čini iz običaja, a sve manje iz vjerskih uvjerenja. Mi nismo očekivali ni dobivali za Božić nikakve poklone. Jedni drugima bili smo najveći poklon, a danas nema onog tko neće nekome ponešto kupiti kao dar, i ne samo to nego će se mnogi i naljutiti ako nešto ne dobiju. Mi smo bili sretni s nekoliko bajama i orasa koje bi nam roditelji dali, ako su imali, da se možemo igrati na Božić u kući posutoj slamom koja nas je podsjećala na štalicu u kojoj je Isus rođen. To je bio poseban doživljaj, a danas – nema više slame!

Toliko smo čeznuli probati jela koja su brižne majčine ruke s ljubavlju spremale, a bilo je tu sarme, suhoga mesa, domaće juhe, kolača, a iznad svega ljubavi za obiteljskim stolom, a danas nema tradicionalnih jela jer svakom djetetu treba ugoditi s onim što ono voli. Mnogi odabiru mjesto za ručak izvan svoje obiteljske kuće jer ima onih kojima ni Božić nije svet ni važan. Treba nešto zaraditi, treba i taj dan nečim ispuniti. Danas nema priče ni pjesme za obiteljskim stolom jer to je staromodno, svatko je na svom mobitelu, ni na Božić se bez njega ne može.

Svako je dijete nakon zajedničkog božićnog ručka išlo do susjeda i ulazeći u kuću, nazivalo: Na dobro vam došao Božić i porođenje Isusovo! na što bi oni odgovarali: I s tobom zajedno! te se onda ljubilo i čestitalo svima u kući. A danas nitko ni s kim ne priča, pa ne može ni čestitati, nitko nema vremena jer je zauzet pisanjem poruka na mobitelu i time se rješava sve – daleko od očiju, daleko od srca! Čini se da se puno toga promijenilo u malo vremena, a samo se jedno promijenilo – čovjek.

Čovjek više nije isti! Svijet ga je povukao za sobom i ono što je nevažno, postaje važno, ono što je sveto, postaje profano, ono što je bitno, a bitan je čovjek, više nema.

Ali, Bog nam svima daje uvijek novu priliku da se ostvarimo i u vjeri i u životu jer to dvoje jedno bez drugoga ne može. Dopustimo Bogu, za nas rođenom, da nam vrati radost u srce, da osjetimo koliko nas voli i ljubi, da budemo i ostanemo vjerni njemu i najvećoj ljubavi koju nam je pokazao upravo u rođenju svoga sina Isusa Krista. Neka nam svima ovaj Božić vrati radost u srce i ljubav jednih prema drugima da možemo biti i ostati sretni zajedno slaveći rođenje Isusovo – Božić.

Nije važno vrijeme kad ćemo slaviti, važno je slaviti srcem, pjevati i veseliti se kao nekada. Jesmo li spremni zbog obitelji, zbog zajedništva, zbog ljubavi, zbog vjere i vjernosti Bogu ostaviti jedan dan, samo jedan dan, sve iza sebe i veseliti se Bogu koji se za nas i naše spasenje rodio i došao na zemlju?

Ostajem u nadi da imamo još ljubavi u sebi i da ćemo ovog Božića biti blizu jedni drugima, da ćemo zajedno pjevati najljepše pjesme posvećene Božiću, da ćemo vratiti osmijeh na lice, kako svoje tako i svojih bližnjih, da ćemo oprostiti jedni drugima, jer Isus se rodio i došao među nas da bi nam oprostio, da bi nas spasio.

Fra Ante

BANKA „SLAVIJA” U STUDENCIMA

odlomak iz priloga o lokalnoj baštini i financijskoj povijesti Dalmatinske zagore

Povijest Studenaca u 19. stoljeću svjedoči o iznimno živom gospodarskom i društvenom razvoju ovoga mjesta, koje je unatoč udaljenosti od obalnih centara uspješno pratilo ekonomske trendove svog vremena. Jedan od najvrjednijih dokaza toga razvoja jest osnivanje banke pod nazivom *Slavija*, financijske ustanove koja je djelovala po uzoru na tadašnje štedionice i pučke narodne banke u Dalmaciji.

Osnivač i obiteljski kontekst

Banku je između 1880. i 1885. godine osnovao Jozip Joko Bilić (1822. – 1901.), pripadnik jedne od dvadeset najimućnijih dalmatinskih obitelji tog razdoblja. Potjecao je iz ugledne loze Bilića: njegov otac Filip Bilić bio je serdar i sudski pisar, majka Filipa rođ. Čizmić, a serdarska se dužnost prenosila generacijama – od Filipa, preko njegova oca Mate, serdara, sudionika u obrani Omiša i oslobođanju Makarske od Francuza, sve do djeda Marka, javno promaknutog u harambašu u Splitu 1714. godine.

Kao glavar i rondar, Joko je djelovao u razdoblju kada su Studenci bili središte serdarije. U zemljovidima iz toga vremena područje između Ričica i Tijarice označavano je kao Bilića serdarija, a pod njezinom je upravom bila i carinarnica u Aržanu. U takvim okolnostima razvila se trgovina koja je omogućavala dobro, a često i iznimno uspješno, obiteljsko gospodarstvo. Bilići su na Studencima posjedovali kuće u zaseoku Gradina i u središtu Studenaca; u jednoj je djelovala

Joko Bilić

trgovina mješovitom robom, kasnije i pošta, a u katnici na Gradini nalazila se banka „Slavija”. Kuće su bile povezane telefonskim linijama, što predstavlja značajan tehnološki iskorak za ruralnu sredinu 19. stoljeća.

Joko je sa suprugom Matijom rođ. Udovičić imao šestoro djece: Jelu udanu Bilić Kovačević, Tomicu udanu Subašić, Matu zvanog „Pinčo”, Ivana (preminuo kao dijete), Anicu udanu Krolo i najmlađeg Josipa zvanog „Džakula”.

Jokine sestre, njihova djeca i obiteljska suradnja na obali

Posebno važnu ulogu u poslovanju banke i trgovine imale su Jokine sestre – Tomica i Matija, koje su se udale na obalu i ondje povezale studenačku obitelj Bilić s ribarskim i trgovačkim krugovima ne samo Brela i Baške Vode gdje su živjele već i većih dalmatinskih gradova i otoka. Jokina sestra Tomica bila je udana za Matu Jakira „Medu” iz Brela s kojim je imala devetero djece. U poslovima s ujakom Jokom najviše su se istaknula dvojica sinova – Tadija i Filip Jakir. Oni su, zajedno s Jokom, sudjelovali u kreditiranju ribara, trgovini morskim proizvodima i održavanju brodske flote. Suradnja je uključivala i logistiku distribucije robe, osiguranje, pa čak i upravljanje jedrenjacima koji su plovili duž dalmatinske obale. Druga sestra Matija bila je udana za Matu Jurišića Akčića s kojim je, kao i sestra Tomica, imala devetero djece. U poslovima banke i trgovine posebno su aktivni bili sinovi Stipe, Slavko i Filip.

Uz sinove, važan je bio i doprinos kćeri

Ivanice Ivke koja se iz Baške Vode udala u majčine Studence za Antu Udovičića. Ovi članovi obitelji pridonijeli su razvoju ribarsko-trgovačkih i kreditnih mreža koje su obuhvaćale Split, Makarsku, srednjodalmatinske otoke i neretvanski kraj. Upravo zahvaljujući obiteljskim vezama, Bilići, Jakiri i Jurišići Akčići uspostavili su flotu od šest jedrenjaka (Vrulja, Biokovo, Hrvat, Otac Mate, Sveti Ante, Marija) kojima su prevozili putnike, robu i obavljali poslove osiguravanja i kreditiranja ribara.

Takva je mreža suradnje bila iznimno moderna za svoje vrijeme i omogućila je da jedna seoska sredina poput Studenaca razvije značajnu gospodarsku aktivnost na regionalnoj razini.

Banka Slavija – model i djelovanje

Osnivanje banke *Slavija* vremenski se poklapa s pojavom i radom štedionica i pučkih narodnih banaka u Dalmaciji. Te su ustanove pružale mogućnost štednje i

sitnog kreditiranja obrtnika, seljaka, ribara i trgovaca, što je poslužilo kao uzor i bio temeljni poslovni model Jokine banke.

U bližim dalmatinskim gradovima djelovale su sljedeće ustanove:

- Pučka banka Omiš (Banca Popolare di Almissa, 1870.), nastala uz već postojeću Omišku štedionicu – najstariju kreditnu ustanovu u gradu.

- Pučka banka Makarska (1870.–1880.), bila je usmjerena na kreditiranje obrtnika i trgovaca.

- Prva pučka dalmatinska banka u Splitu (Prima Banca Popolare Dalmata, 1870-e), osnovana po uzoru na talijanski model „banca popolare“.

U tom se kontekstu pojavljuje i banka „Slavija“ u Studencima koja se

bavila štednjom, izdavanjem manjih kredita poljoprivrednicima i ribarima, osiguravanjem i mjenjačkim poslovima, što je između ostaloga bilo olakšano i činjenicom da je carinarnica u Aržanu pripadala Studenačkoj serdariji. U početku je bankovne poslove vodio Joko, a kasnije mu se pridružio sin Mate „Pinčo“. Uz banku je djelovala trgovina, čije je poslovanje bilo usko isprepleteno s bankarskim. Roba je stizala najčešće iz Trsta, a za prijevoz su korišteni brodovi koji su većinom plovili na relaciji Split – Rijeka. Rođaci Mate Bilić „Vuk“ i Miše Bilić obavljali su računovodstvene i pomoćne poslove. Suradnja s obiteljima Jokinih sestara u Brelima i Baškoj Vodi omogućila je razvoj trgovine i kreditiranja na obali, a flota jedrenjaka služila je kako za putnički tako i za trgovački promet.

Banka Slavija - kuća u kojoj je bila banka

Nacionalizacija brodarstva i promjene u gospodarskoj politici 20. stoljeća postupno su dovele do gašenja privatnih brodarskih poduzeća, pa tako i jedrenjaka u vlasništvu obitelji Bilić, Jakir i Jurišić Akčić.

Zatvaranje banke i baština koja ostaje

Nakon Jokine smrti 1901. njegov sin Josip „Džakula“ napustio je učiteljski posao i preuzeo dio obiteljskih poslova uključujući rad u trgovini, političku aktivnost kao zastupnik u Dalmatinskom saboru, a bavio se i književnošću. Obitelj je vodila i privatnu tiskaru koja je tiskala razglednice, dopisnice i druge dokumente – danas dragocjene baštinske predmete – pod nakladom Svi Joke Bilića (skraćenica od sinovi Joke Bilića).

U okolnostima opće gospodarske oskudice banka se ugasila nekoliko godina nakon Jokine smrti, a trgovina je nastavila raditi sve do 1923. godine. Trokatnica na

Gradini u kojoj je djelovala banka i danas stoji, a sačuvan je i dio inventara.

Posebno je zanimljivo istaknuti kako su Studenci prije 150 godina imali banku te bili u gospodarskom koraku s dalmatinskim gradskim središtima unatoč nedostatku razvijene prometne infrastrukture. Ovaj podatak svjedoči o visokoj razini organiziranosti, poduzetnosti i otvorenosti lokalne zajednice, što čini važan segment nematerijalne i materijalne baštine mjesta.

Izvori i zahvala

Podaci korišteni u ovom tekstu preuzeti su:

- iz obiteljskih arhiva obitelji Bilić Džakula, Bilić Pinčo, Udiljak Šotić i Subašić
- iz arhiva Župnoga ureda Studenci.

Hvala bivšem župniku fra Tomislavu Brekalu na odobrenju za pregledavanje i korištenje župnog arhivskog materijala.

Ivana Babić

IZ DIDOVA KUVERA

Oj Studenci, selo na visini,

Di ostavi kosti u tuđini.

Razvrstavajući u siječnju dokumente, uspomene, novinske članke, isječke, časopise koje je pokojni moj did Nede čuvao i marno sakupljao u svoje kuvere tijekom rada u Njemačkoj za vrijeme krvave jugoslavenske vladavine nad hrvatskim narodom, naišao sam na tekstove gange posvećene i ispjevane bezbroj puta kao sjećanje na poginulu hrvatsku mladost iz vremena Drugog svjetskog rata i poraća.

Čuvajući te uspomene dok je po Njemačkoj izgrađivao i uređivao ulične nogostupe, sanjajući slobodnu i uređenu svoju hrvatsku domovinu, čuvao ih je ne samo kao sjećanje nego kao obvezu upravo za nas, svoje potomke, kako bismo znali cijeniti – u slobodnoj Hrvatskoj – prolivenu krv hrvatske mladosti, suze i jecaje udovica, djece, djedova i baka. To teško breme nosio je i did Nede u odrastanju bez svog oca Tadije, hrvatskog domobrana. Naše sjećanje u 80. obljetnici Bleiburške tragedije i Križnog puta ide upravo prema njima, našim predima čijom žrtvom uživamo današnju slobodnu Hrvatsku.

Spominjemo se 205 Studenčana stradalnika Drugog svjetskog rata i poraća, od kojih su 69 žrtava stradale nakon 9. svibnja 1945. do kraja iste godine. Našu gangu koja je pjevala o svakoj radosti, a tako i o boli naroda, možemo usporediti s pjevanjem kralja Davida iz Druge knjige o Samuelu gdje cijeli izraelski narod oplakuje kralja Šaula i njegova sina Jonatana, s njima i sve izraelske junake. Kralj David u jednom dijelu svoje tužaljke pjeva: *O Gilbojske gore klete, rosa na vas ne padala nit vas kiša s neba prala! Vaša polja ne vraćala rod za*

sjeme, jer kod vas je osramoćen štit junaka! Oh, kako su izginuli div-junaci, i oružje bojno kako skršeno je! (2 Sam 1,21,27)

Priloženi stihovi govore o stradanju cvijeta hrvatske mladosti diljem Slovenije, posebno se osvrćući na Maribor gdje je poginulo oko 30 000 Hrvata, posebno na području Tezanske šume u Teznom. Tragedija je to koja je za sobom ostavila mnoge neispjevane radosti obitelji koje su čekale svoje muževe, očeve, sinove, a mnoge djevojke svoje zaručnike i momke. Narod je tako svoju tugu utopio u pjesmu pouzdavajući se jedino u Gospodina i u nadu slobodne domovine.

Stoga ih ovdje prilažem na trajnu uspomenu s nadom da će ih koje usne zapjevati.

Slovenijo, jezero postala,
ti si naše momke pozobala.

Slovenijo, ne znalo se za te,
dotle sam te dopratila, brate.

Slovenijo, cure će te kleti,
momci ginu, ko će ji uzeti.

Slovenijo, grobnico Hrvata,
tu izgubi i dragog i brata.

Maribore, ne znalo se za te,
dotle sam te dopratila, brate.

Maribore, da si malo bliže,
ja bi braći okitila križe.

Kažite nam, gore Maribora,
di su naša braća iz logora.

Kada Rvat pogine na Dravi,
odma nikne crven, bijel i plavi.

Slovenijo, tvoji ti borića,
di su kosti rvatski mladića?

Morat ćemo Sloveniju gazit,
naše braće grobove oblazit.

Maribore, do Zidana Mosta
na tisuću samo jedan osta.

Slovenijo, tvoje ti radosti,
što uradi od naše mladosti?

Mariboru kada dođem blizu,
suze same niz obraze klizu.

Kažite mi, gore Maribora,
kad će doći braća iz logora.

Mariborska poljano zelena,
hrvatskom si krvlju natopljena.

Molio bi mariborske žene
da podignu braći uspomene.

Dravograde i poljano tvoja,
tu dva brata poginuše moja!

Dravograde, ti i tvoja polja,
tu dva brata poginuše moja!

Niti groba niti spomenika,
di je moja poginula dika!

fra Mate Šakić - Miljkov

„UNDERGROUND TOP LISTA“: FILM KOJI RAZBIJA TABU SMRTI UZ DOZU CRNOG HUMORA

U današnjem svijetu društvenih mreža i globalizacije malo se govori o smrti iako je ona stalno prisutna u svakodnevnim vijestima – tsunamijima, potresima, poplavama. Smrt se često promatra kao granica postojanja, što otvara pitanja o smislu života, identitetu i svijesti.

Za katolike smrt nije konačni kraj, nego prijelaz iz zemaljskog života u vječnost. Duša nastavlja postojati i ulazi u stanje koje ovisi o životu i vjeri osobe, a temelji se na vjeri u uskrsnuće. Odmah nakon smrti duša se suočava s Božjim sudom – rajem (vječnim zajedništvom s Bogom), čistilištem (privremenim stanjem očišćenja za one koji su umrli u milosti, ali nisu potpuno očišćeni) i paklom (vječnim odvajanjem od Boga za one koji su odbacili njegove zapovijedi i ljubav). Katolička vjera uči da će na kraju vremena, na sudnjem danu, svi uskrsnuti u proslavljenim tijelima. Smrt je neizbježna, a kod mnogih ljudi zbog nepoznatoga stvara strah i tjeskobu, odnosno tugu jer gubitak voljenih izaziva snažnu emocionalnu bol. Svjesnost o prolaznosti potiče ljude da žive ispunjenije, moralnije i poštenije. Smrt je univerzalna, ali su različiti načini njezina doživljavanja koji ovise o kulturi, vjeri, osobnim iskustvima i psihološkoj spremnosti.

Prihvatanje smrtnosti jedan je od temeljnih psiholoških izazova, dok neki filozofi naglašavaju slobodu i odgovornost proizišlu iz spoznaje da je život konačan te ga stoga treba učiniti vrjednijim.

Prije četiri godine crkveni pučki zbor Studenci dobio je ponudu da bude dio jedne filmske priče koja se trebala ekranizirati

2023. godine. Pandemija koronavirusa zaustavila je mnoge programe, pa tako i dovršetak i realizaciju ovoga filma. Lidija Špegar, redateljica filma, i njezin tim došli su u Studence u proljeće 2022. godine te snimili kadrove mjesta, groblja, sprovodnog obreda, napjeva i izjave protagonista filma – najstarijih pučkih pjevačica (Mile Babić, Mare Bilić Pavlinović i Ive Udovičić). Iščekivali smo film, ali smo zbog pandemije izgubili nadu da će se uopće završiti.

Uoči ZagrebDoxa, Međunarodnog festivala dokumentarnog filma, koji se održavao od 30. 3. do 6. 4. 2025., svi članovi našega zbora dobili su pozivnicu da nazoče

svjetskoj premijeri filma, održanoj 2. 4. u 17:30, u prepunoj dvorani Kaptol Boutique Cinema.

Film „Underground top lista“ prikazuje obrede rastanka s voljenim osobama uz glazbene sadržaje. Na temelju tih sadržaja stvara se svojevrsna pogrebna glazbena top-lista. Glazba na sprovodima, gdje dominira žalost koja doseže vrhunac u trenutku rastanka od pokojnika, igra važnu ulogu u suočavanju s tugom, te je gotovo nemoguće zamisliti oproštaj bez nje. Prateći glazbenike diljem Hrvatske, film prikazuje raznolikost pogrebnih praksi, ali i glazbenih žanrova koji ih prate. Žanrovi su se vremenom mijenjali, pa se danas mogu sastavljati i „top liste“ glazbe sa sprovoda. Film prikazuje pjevače, klape i instrumentaliste koji nastupaju na sprovodima, ali i operatere koji puštaju glazbu na velikim grobljima poput Mirogoja. Sprovodni obred je ozbiljan čin dubokog pijeteta, ali u ovome filmu često završava crnim humorom protagonista koji „žive sprovode“.

Na sprovodima se često susreću neobični glazbeni izbori povezani sa samim pokojnikom ili s događajima koji su obilježili njegov život – od glazbe iz prošlih vremena bivšeg sustava do moderne i strane glazbe koju su voljeli.

Na kraju filma redateljica se zahvalila svima i naglasila da je snimila desetke i desetke sati materijala te da se svi nisu mogli naći u filmu. Naše mjesto i crkveni pučki pivači dobili su zavidnih sedam minuta od ukupno 76 minuta trajanja filma, u kojima su Studenci prikazani kao lokalna osebujnost pogrebne prakse i danas vidljiva na manjem groblju uronjenom u mediteranski pejzaž. Redateljica Lidija Špegar ovaj je dokumentarni film prožela duhovitošću koja opušta napetost prisutnu u temi smrti i sprovodnog obreda, a istovremeno svakom gledatelju ostavlja prostor za razmišljanje o prolaznosti života.

Rođena u Bjelovaru 1978. Diplomirala je novinarstvo na Hrvatskim studijima te filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Radi kao redateljica, urednica i istraživačica za razne filmske i TV produkcije. Članica je DHFR-a.

Njezin prvi dokumentarni film *Neke stvari ne treba sakriti* dio je audiovizualne baštine Yad Vashema – Svjetskog centra sjećanja na holokaust u Izraelu, dok se film *Okus skrbi* koristi u edukativne svrhe. *Kamo idemo* premijerno je prikazan na ZagrebDoxu 2017. Film je, među ostalim, sudjelovao na Al Jazeera Balkans Documentary Film Festivalu te je 2019. predstavljao Hrvatsku na DOK Leipzig programu Country Focus Croatia. Dobio je i brojne nagrade, među kojima Dekaničinu nagradu ADU, Virgin Spring Cinefest Award, Cult Critic Movie Award, Calcutta International Cult Film Festival Award te nagradu publike na STIFF-u (Student International Film Festivalu).

Godine 2014., 2015. i 2016. pohađala je scenarističku radionicu Palunko u sklopu Hrvatskog filmskog saveza, a 2015. i scenarističku radionicu u sklopu Talent Campusa Sarajevo Film Festivala. Iste je godine dobila nagradu za najbolju prezentaciju scenarija na pitching forumu 24. Dana hrvatskog filma. Snimila je dokumentarne filmove: *Voštana figura* (2019.), *Kamo idemo* (2017.), *Okus skrbi* (2014.), *Neke stvari ne treba sakriti* (2014.), *Underground top lista* (2025.).

Priredio Ante Babić

STUDENCI SU MOJ TRAJNI ŽIVOTNI ODABIR

Zovem se Jurica Vuković i rođen sam 1980. godine u Freiburgu u Njemačkoj gdje sam završio osnovnu i srednju školu za soboslikara. Prije dvije godine vratio sam se na Studence, a prije toga sam i dobrovoljno odslužio vojni rok u Hrvatskoj vojsci. Imam starijeg brata i mlađu sestru koji su još u Njemačkoj. Otac Mirko i majka Ljuba su se vratili iz Njemačke prije 10-ak godina, a prije toga sagradili su novu kuću na Repinjovali.

Što je probudilo želju za povratkom u mjesto tvojih korijena?

Još kao dijete dolazio sam na Studence i toliko sam ih zavolio da sam odlučio ostaviti posao u Njemačkoj i vratiti se korijenima. Razgovarajući i družeći se s ljudima, uvidio sam da i ovdje mogu raditi i pristojno zaraditi, a sam način života i rada puno mi više odgovara i to je bio jedan od presudnih razloga zašto se vratiti. S druge strane, nostalgija me toliko poticala da se tom osjećaju nisam htio odupirati, nego sam dozvolio da me ponese srce i novi poslovni izazovi i Studenci su postali moj trajni životni odabir.

Što ti je u povratku bilo najizazovnije, a što najljepše?

Ovdje radim bez stresa i prevelika pritiska i napravi se posao koji je dogovoren i planiran. Sreća je i da trenutno radim u manjoj firmi, pa i pritisak nije tako prevelik, tako mi dan počne i završi opušteno i ugodno. To je blagodat koju u Njemačkoj nisam imao i ne bih to htio izgubiti ili mijenjati. Malo su drugačije poslovne navike ovdje nego u Njemačkoj i privikavanje na novu sredinu i poslovne standarde mi je bilo najizazovnije. Isto tako saznavanje kakvim se pravima mogu koristiti i mjesta gdje dobiti pravu

informaciju, bilo je prilično novo i izazovno. Sad sam pohvatao konce i ništa mi ne predstavlja problem, a planiram i pokrenuti samostalni posao. Kako sam rekao, raditi bez stresa i prevelika pritiska, ali kvalitetno i korektno odraditi dogovoreni posao i nakon toga biti u društvu prijatelja i poznanika u ugodnu druženju je neprocjenjivo. Ovdje, jednostavno, bolje i ljepše živim.

Što bi poručio mladima koji žive vani i razmišljaju o povratku?

Mislim da se ne trebaju previše premošljati jer Hrvatska je odličan izbor za život. Upoznao sam strance koji su imali dobre poslove u Njemačkoj i Austriji i sve su ostavili i došli živjeti u Hrvatsku. Dobar dio naših ljudi imaju uređene i obnovljene kuće, pa ne vidim razloga bojati se života u Hrvatskoj jer se ovdje ljepše i ugodnije živi nego na zapadu. Evo, mogu nabrojiti nekoliko razloga zašto se vratiti: ugodnije je životno okruženje, blizina većih mjesta gdje se može pronaći posao i ugodno provesti vrijeme, predivna priroda, dragi i srdačni ljudi... Uz to, ja sam se vratio svojim korijenima, pa me i to veseli i motivira za nove izazove.

VOLIM ŽIVOT KOJI ME VRAĆA SEBI I MOJIM KORIJENIMA

Zovem se Iva Dujmović. Kad sam imala tri godine moja se obitelj iz Zagreba, gdje sam rođena, odselila na Novi Zeland. Živjeli smo u Aucklandu gdje sam završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala sam psihologiju na sveučilištu u Brisbaneu, Australija. Uz to, kako su me uvijek zanimale kreativne aktivnosti, stekla sam znanja i vještine u UX dizajnu i već neko vrijeme radim kao UX dizajner. U slobodno vrijeme bavim se fotografijom i planinarenjem.

Što je u tebi probudilo želju za povratkom u mjesto obiteljskih korijena?

Od ranog me djetinjstva nešto vuklo da se jednoga dana vratim u Hrvatsku. Imala sam osam godina kad smo prvi put posjetili Hrvatsku, a nakon toga svake druge-treće godine, i uvijek mi je bilo lijepo. Velikodušnost naših ljudi, bliskost i iskrena dobrodošlica je nešto što uvijek osjetim kad dođem u Hrvatsku, a osobito kad sam na Studencima. Moj djed po ocu (Toma Dujmović) je iz Dujmovića, a moja baba po majci (Icka Bilić Antičević) je iz Podkule. Moji roditelji Davor i Marina svake su godine veći dio svojih školskih praznika provodili na Studencima, a ljubav prema ovom kraju prenijeli su i na brata Luku i mene.

Dok smo živjeli u inozemstvu, bili smo uključeni u aktivnosti Hrvatske katoličke misije u Aucklandu i tako čuvali svoju kulturu i identitet. Roditelji su brata i mene poticali da učimo hrvatski jezik što je nama, dok smo bili djeca, smetalo jer je bilo teško, ali smo danas oboje sretni što prilično tečno govorimo hrvatski. Otkako sam se osamostalila i radim, Hrvatsku posjećujem skoro svake godine i svaki put mi je bilo sve teže vratiti se u Australiju.

Što ti je u povratku bilo najizazovnije, a što najljepše?

Najizazovnije mi je bilo odraditi dokumentaciju potrebnu za stalno preseljenje. Moram reći da su svi službenici kojima sam se obratila u različitim ustanovama u Imotskom radi sređivanja dokumenata bili izrazito ljubazni i susretljivi. Najljepše mi je kad čujem da me ljudi ohrabre i podrže u mojoj odluci da ostanem i živim ovdje. Volim ovdašnji stil života koji mi omogućuje da se povežem sa sobom, svojim korijenima i tradicijom koju cijenim.

Što bi poručila mladima koji žive vani i razmišljaju o povratku?

Ako vas nešto vuče da se vratite u Hrvatsku i u mogućnosti ste probati, mislim da vrijedi pokušati. Ako pak promijenite mišljenje i vratite se nazad u zemlju iz koje ste došli, nemojte na svoj pokušaj gledati kao na poraz i izgubljeno vrijeme. Svaka promjena je izazov iz kojeg možete naučiti nešto o sebi.

Razgovarao Zvonko Babić

LIJEPA ŠALA I BOGU JE DRAGA

Strašilo

U Dvorinama blizu mljekare i bunara dva dječaka hvale svoje čaće.

Prvi, po visini malo manji, kaže da je njegov čaća napravio tako opasno strašilo na Podvornici da su se sve vrane preplašile i pobjegle s njive.

„Nije to ništa“, kaže drugi. „Moj čaća je napravio specijalno strašilo i ne da su se vrane samo preplašile već su vratile svako zrno kukuruza koje su prošle godine ukrale.“

Rodbina

Vozi se svećenik cestom i slučajno naiđe na mrtvog magarca te odmah pozove policiju i veli:

„Ovdje svećenik, a zovem vas da hitno dođete ukloniti mrtvo magare s ceste da se tko ne slupa.“

Dežurni policajac htio je biti duhovit i pomalo se narugati svećeniku pa ga upita:

„Jeste li se skrušeno pomolili za njega?“

„Nisam još stigao – sad ću, samo sam htio prvo javiti rodbini“, domišljato mu odgovori brižni svećenik.

Priredio Joško Maras

Prorok

U prepunoj crkvi župnik propovijeda o proroku Joni:

„I Jona proguta veliku ribu i riba mu ostade u utrobi tri dana...“, kapelan mu pride i tiho prišapne: „Župniče, zamijenili ste uloge. Riba je progutala Jonu, a ne Jona ribu!“

„Neka, neka, ovako će čudo biti još veće“, zadovoljno odgovori stariji župnik.

In memoriam

† STIPAN UDILJAK

(STUDENCI, 28. KOLOVOZA 1956. – STUDENCI, 25. PROSINCA 2024.)

Vijest da je na Božić 2024. preminuo naš mještalin Stipan Udiljak, poznat i kao Pipa Šotića, ili među prijateljima od milja nazvan Pipsi, koliko je iznenadila, toliko je i pogodila ne samo njegove najbliže nego i mnoge Studenčane, ali i sve koji su ga poznavali. Odmah na početku želio bih naglasiti da ovaj osvrt na Pipin život vjerojatno sadrži neke nedostatke, pa i pogreške. Zasigurno ima onih koji bi to, ovo govorim bez imalo lažne skromnosti, preciznije i ljepše sročili. Narod kaže: Nije tko može, već tko hoće. Činim to s osjećajem dubokog poštovanja, uvjeren da to poštivanje dijele odreda svi koji su Pipu poznavali. Neka to bude ne samo jedno sjećanje nego iskreno i toplo, ljudsko i prijateljsko, hvala ovom dičnom čovjeku.

Ugodna mi je dužnost zahvaliti trojici njegovih prijatelja koji su mi raznim informacijama znatno pomogli u oblikovanju teksta. S iskrenom zahvalnošću spominjem njihova imena. Pravnik Ivica Jurišić autor je čitavog poglavlja: Borba za Hrvatsku se nastavlja – rad u SIS-u. Ante Šakić Miljkov, pripadnik 115. brigade, osjetno je pomogao u osvjetljavanju Pipina ratnog puta, a odvjetnik Josip Bilić Prčić, ujedno inicijator da se o Pipi nešto napiše, pomogao je u doradi i nadopuni crtica iz Pipina života, posebno zagrebačkog razdoblja

Crtice iz života

Rođen je na Studencima, „selo s krova Imote. Čisti i bisti imotski sjever.“, 28 kolovoza 1956. kao treće djeteta Petra i Ive (Ivanke) rođene Bilić (Bukaričić). Prije njega Petar i Ivanka imali su dvije kćerke: Mladenku i Jelu. Zasigurno je kao jedino

muško dijete, k tome zadnje i željno očekivano, bio mezimac u obitelji. To će ostati i kasnije i kad poodraste. Potvrda tome je i šaljiva priča *Ljudikanje kosaca*, jedna od 121 takvih o Studenčanima i njihovim dogodovštinama, koje je Mate Bilić Prčić sabrao u svojim *Koprivama*. Ukratko, priča kaže kako je Ivanka, Stipanova mater, natjerala muža Petra i brata mu Niku (Banskog) da zorom rano oko 4 sata odu pokositi ječam na Podvornici na Aljevcu. Sina Stipu pustila je da se naspava do 7 sati, doručkuje te odmoran i okrijepljen krene pomoći ćaci i stricu. Druga je stvar što njih dvojica do Pipina dolaska nisu skoro ništa napravili, jedva pola otkosa. Stajalo su naslonjeni na kosišće raspravljajući puna tri sata o tome na koja je vrata Stjepan Radić ušao u Narodnu skupštinu u Beogradu kad je Puniša Račić pucao na poslanike HSS-a. Svaki je imao svoja vrata i nije popuštao.

Iz obiteljskog gnijezda Pipa je zacijelo ponio pozitivnu tvrdoglavost i dar lijepog pričanja. Napokon i fra Silvestar Kutleša o Studenčanima, između ostalog, zapisa: „Inače lipo i skladno govore, još lipše pivaju i pripovjedaju.“

U rodnim Studencima završio je osnovnu, osmogodišnju, školu. Svih osam razreda s odličnim uspjehom. Nakon toga odlazi u Split gdje pohađa gimnaziju Marko Marulić, i ovdje sva četiri razreda završava s odličnim uspjehom, pa biva oslobođen polaganja mature. Na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu studirao je teorijsku fiziku, a na Pravnom fakultetu pravne znanosti. Kad je grupa Studenačana u Zagrebu u proljeće 1990. krenula s osnivanjem Studenačke zajednice – Zagreb, jedan od inicijatora, ujedno i prvi predsjednik, bio je Pipa. Njegovi sumještani prepoznali su u njemu čovjeka koji zna i može okupljati, u kojem nema taštine, zavisti i naglašenog ega. Cilj Studenačke zajednice bio je okupljati Studenčane i njihove prijatelje u Zagrebu radi zaštite i promicanja povijesnih, kulturnih i ekoloških vrijednosti rodnog, studenačkog kraja. Ratna zbivanja i gubitak radnog prostora utjecali su na neprimjetno gašenje Studenačke zajednice.

Za dolaska na Studence, ako se ne varam, 1991. godine, uvijek je to bilo o llini, na vratima crkve sv. Ilije bio je istaknut „Studenački žrtvoslov – žrtve Drugog svjetskog rata i poraća“. Možda bih prošao pored Žrtvoslova da mi Pipa, poslije večernje mise, nije skrenuo pozornost na Žrtvoslov i mnoga imena na njemu. Govorilo se da ga je napravila „studenačka mladarija“. No, iako ni jednom riječju nije spomenuo svoj doprinos u tom velikom poslu, znalo se da iza njega, najvećim dijelom, stoji njegov rad, znanje i zauzimanje. Bio je član Uredničkog vijeća velebne monografije *Moji Studenci*. Sudjelovao je u radu Vijeća, iznosio svoje mišljenje i davao prijedloge o uređenju i

izgledu Monografije. Jednom prigodom mi reče: „Neki govore da je to znanstvena monografija, ali za mene je puno više, to je vilinska monografija“. Ako su vile mitološka bića koja posjeduju čarobnu moć i neobičnu ljepotu, onda to ima i monografija *Moji Studenci*, tako sam shvatio njegovu definiciju Monografije.

Ratni put

Od samih početaka uključio se u borbu za obranu Hrvatske. Još dok su mnogi naivno vjerovali kako neće biti rata, Pipa, na nagovor susjeda i prijatelja Srečka Udiljka, tadašnjeg sekretara SZNO Imotski, zajedno s njime, aktivno radi na planovima obrane Imotske krajine i Republike Hrvatske (RH). A kad je krenula agresija na Hrvatsku u kolovoza 1990., obilaze sela Krajine, razgovaraju s ljudima, hrabre ih...

Priključuje se 115. brigadi Hrvatske vojske (HV) 29. srpnja 1991. godine, u sastavu koje ostaje do 1. siječnja 1994. U 115. brigadi je obnašao razne dužnosti, od dozapovjednika i zapovjednika satnije u II. bojni, zapovjednika II: bojne, načelnika operativne skupine u brigadi do načelnika stožera 115. brigade. To je bila i njegova posljednja dužnost u HV-u. Od događaja koji su posebno obilježili njegov ratni put, bio je napad na generala Janka Bobetka u selu Rupni Do, pokraj Ravnog, 10. srpnja 1992. godine. Zajedno sa zapovjednikom I. satnije II. bojne Antom Katićem Jerryem (zadnji zapovjednik 115. bojne) uspio je izvući generala Bobetka koji se našao pod minobacačkom paljbom srpskog agresora i odvesti ga na sigurno, u selo Čepikuće.

U vremenu provedenom u 115. brigadi Pipa se pokazao kao veoma odgovoran i sposoban zapovjednik. Uvijek je imao cilj sačuvati život svakog vojnika i uspješno obaviti povjereni zadatak. Pripadnici 115. brigade, posebno njegove II. bojne, pamtit će ga po srčanosti i brizi za svakog bojovnika koje je stalno obilazio na prvoj

crti bojišnice, gotovo redovito u noćnim satima, uz velike količine kave i malo sna. Tijekom pričuvene i aktivne vojne službe u MORH-u Stipan je napredovao od razvodnika preko natporučnika, satnika do bojnika. U čin bojnika promaknut je 21. svibnja 1996. Odlikovan je Spomenicom Domovinskog rata (23. prosinca 1993.) i Redom Nikole Šubića Zrinskog (15. svibnja 1996.). Od ministra Obrane RH pohvaljen je 26. svibnja 1996. godine.

Borba za Hrvatsku se nastavlja – rad u SIS-u

U travnju 1995. bojnič Stipan Udiljak raspoređen je u Ministarstvo obrane, Sigurnosno informativnu službu (SIS). U tom razdoblju sve do 2000. godine obavljao je više značajnih i odgovornih poslova iz nadležnosti nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (RH).

Uz ostalo, bio je dio tima na nacionalnoj razini koji je bio zadužen za suradnju s Međunarodnim sudom UN, zaduženim za procesuiranje ratnih zločina na području bivše Jugoslavije, čije je sjedište bilo u Hagu, Kraljevina Nizozemska. S tim u vezi posebno je značajnu ulogu imao u pravnom postupku pred sudom kada je 1997. godine Haško tužiteljstvo zatražilo od Haškog suda donošenje sudskog naloga kojim je zatraženo od RH, odnosno Ministarstva obrane, predaju dokumenata pod prijetnjom kazne, odnosno sankcija državi, koji se odnose na Domovinski rat, a predstavljali su ugrozu nacionalne sigurnosti (tzv. Subpoena).

Tim RH, u kojem je u ime MORH-a glavni koordinatorski bio Stipan Udiljak, u vrlo složenim geopolitičkim uvjetima, putem pravne argumentacije i neoborivih činjenica, uspio je ishoditi presudu Haškog suda kojom je odbijen zahtjev Haškog tužiteljstva. To je prva pravna pobjeda RH pred Haškim tribunalom, što u hrvatskoj javnosti još uvijek nije

dovoljno poznato. Nadalje, uspješnim radom tima MORH-a, kojim je koordinirao, prikupljeni su državnim vrhu podatci i relevantna saznanja značajna za donošenje odluka i političkih smjernica predsjednika Tuđmana i Vlade RH u svezi s predmetnom problematikom.

Osim toga, predmetni tim, te bojnič Stipan Udiljak sustavno su i pravno utemeljeno prikupljali činjenice i dokumente koji su na uvjerljiv i neoboriv način dokazivali neutemeljenost optužbi Haškog tužiteljstva za ratne zločine Hrvatske vojske i Hrvatskog vijeća obrane tijekom oslobodilačkih operacija u Domovinskom ratu. U tom smislu, mora se istaknuti njegova ključna uloga u sistematizaciji arhivskog gradiva i dokaza i u konkretnim slučajevima obrane i najviših hrvatskih časnika, primjerice generala Slobodana Praljka.

Sustavan rad, pristup i postupanje nadležnih institucija u obrani hrvatskih nacionalnih interesa na Haškom tribunalu prekinut je 2000. godine dolaskom na vlast i izborom Stjepana Mesića za predsjednika RH. Uz ostale, na posebnom udaru nove vlasti našao se bojnič Stipan Udiljak kojeg su novi šefovi u SIS-u i Ministarstvu obrane naprasno istjerali iz sustava iako je najbolje i najsustavnije poznavao predmetnu problematiku. Budući da je beskompromisno zastupao hrvatske nacionalne interese i vrijednosti Domovinskog rata, ali u pravnim okvirima i na temelju činjenica, kao izvorni hrvatski kadar, odstranjen je iz sustava nacionalne sigurnosti. Valja istaknuti kako je po nalogu novih rukovoditelja u SIS-u i MORH-u izvršen upad i premetačina u kuću u kojoj je živio Stipan. Tom prigodom su mu doslovno i bez potvrde, oduzete razne privatne stvari (obiteljske slike, knjige i sl.) kao i samokres kojim je nagrađen od ministra obrane Gojka Šuška. Nikad mu ništa nije vraćeno, što potvrđuje bezočnost u obračunu s njime.

Promjenom vlasti 2003. godine status bojnika Stipana Udiljka nije se promijenio iako ga je više uglednih i visokopozicioniranih dužnosnika pokušavalo vratiti u sustav nacionalne sigurnosti. Nažalost, nikad nije rehabilitiran niti vraćen u MORH, odnosno u strukture sustava sigurnosti RH.

Bojnič Stipan Udiljak nedvojbeno je bio samozatajan, radišan i skroman čovjek, iskren domoljub koji je sva svoja znanja i sposobnosti nesebično i bez ikakve rezerve dao u obrani, zaštiti, izgradnji nacionalnih interesa i institucija mlade hrvatske države i vrijednosti Domovinskog rata. Kao radoholičar često je radio i više od šesnaest sati dnevno, samo mu je bilo važno imati kave i cigareta. Zaista, bio je čovjek koji je doslovno „gorio“ za Hrvatsku.

Kad tako predanog čovjeka posvećenog poslu i ideji hrvatske države, koji je sve što je radio, pa i griješio kao što i svi mi griješimo, radio zbog ljubavi prema svojoj zemlji, stavite na potpunu marginu i obezvrijedite njegov nesebični trud i angažman, činite

nepravdu koja uništava prije svega njegov ponos, čast i dostojanstvo. To mu je donijelo mnogo boli i tuge, a nema sumnje utjecalo je na njegovu preranu smrt.

Moja sjećanja na Pipu

Na objavu o Pipinoj smrti na župnim stranicama, reagirali su mnogi izražavajući sućut sestrana Mladenki i Jeli, a neki su iznijeli kratka sjećanja na ovog, bez pretjerivanja ili posmrtnog patetike, uglednog i znamenitog Studenčanina. Riječi dr. sc. Žarka Udiljka: „Jedno je sigurno, vrijeme koje smo proveli s Pipom Šotića (Stjepan Udiljak) uvijek ćemo pamtiti“, vjerujem da dijele svi koji su imali prigodu upoznati se i družiti se s Pipom, pa na tragu tih misli iznosim sjećanja na, istina rijetka, druženja s Pipom.

Slabo ga pamtim iz vremena dok smo „još neopernatili“, rekao bi naš Mukica, gazili zajedničkim studenačkim prtinama. On je bio prvaš, a ja petaš, išli smo u različitim smjenama u školu, pa se nismo ni mogli susretati. A da smo bili i u istoj smjeni, tko

je zamjećivao one iz nižih razreda. Njih smo gledali visoka, a divili se onim iz viših razreda, jačim i pametnijim od nas. Kroz maglu mi izranja slika kako kroz Osoje, nakon kosidbe u lipnju, dogoni krave na ispašu na Aljevac. Oni iz Centra (od Crkve) imali su svoje područje, na istoku bliže Zvezdi, a mi Musinčani zapadno ispod posljednjih musinačkih kuća. Znala nas je povezati partija nogometa, na male branke. U ekipi Centra igrao je i Pipa. Sve do susreta u Zagrebu samo povremeno sam ga viđao na Studencima, za ljetnih praznika. Znao sam o kome se radi, pristojno bismo se pozdravili i ništa više.

U Zagrebu od 1974. do 1978. povremeno smo se viđali. Bili smo i susjedi, stanovali u istoj ulici Mlinovi. Prvo što iz tog razdoblja nosim, a ta slika će se kasnije potvrđivati. Uvijek je bio uredno, decentno odjeven, uredno očištan, pomnjivo počesljan, nikad s dugom kosom koja je tada bila u modi. Jednom riječju „čust“, rekli bi na Studencima. Uz riječ „čust“ u Ljiljinu Studenačkom riječniku piše: „zgodan, skladan, sređen, lijep uredan.“ I sve to bilo je uočljivo na Pipi. Posebna priča su njegove blage, gotovo pa

milujuće, plave oči, pomalo sjetan pogled, indiskretan, suzdržan, ali nenamješten osmijeh. Ide u red rijetkih Studenčana koji nisu povremeno „kupovali“ malo veselja čašicom alkohola.

Nikako ne mogu zaboraviti neke razgovore s Pipom na teme iz povijesti, filozofije, teologije, područja koja su mi profesionalno bliska. Ostao sam zatečen njegovom širinom poznavanja problematike i kontekstualiziranja činjenica. S duge strane, imao je priču – znao je upakirati problem u jednostavan i pitak, razumljiv govor. Jednom smo razgovarali o povijesti školstva u Studencima, tada je s posebnim pijetom govorio o Ivanu Udiljku (Iki Šuveliću), prvom učitelju na Studencima. Čitao je filozofsku i teološku literaturu i iznosio zanimljiva opažanja o odnosu filozofije i teologije u djelima pape Benedikta XVI. Ostao sam zatečen njegovom suverenom plovidbom tim vodama. O čemu god je pričao, ostavljao je na slušatelja dojam, s jedne strane, poznavanjem problematike, a s druge strane, zanimljivom, laganom i lijepom pričom. O širini njegovih interesa

progovorio je i župnik fra Tomislav Brekalo na pogrebu. Prigodom blagoslova obitelji oko Božića 2021., prve godine svoga boravka na Studencima, susreo se s Pipom, „neobičnim, kulturnim, školovanim, zanimljivim religioznim čovjekom. Iznenadio sam se kad sam u njegovoj dnevnoj prostoriji ugledao mnoštvo knjiga vjerskog, kulturnog, znanstvenog, povijesnog i drugih sadržaja. Sve ga je zanimalo, sve je proučavao, o svemu promišljao i donosio za svoj život važne odluke.“

U prilog navedenom fra Tomislavovom navodu govori i moj posljednji dugi razgovor s Pipom u studenačkom kafiću „Cvrčak“, negdje po llini 2020. Dok su s radija odzvanjale riječi i taktovi neke suvremene glazbe, jedno i drugo meni strano, Pipa je počeo svoju „epsku“ priču o filozofiji suvremene glazbe i razlozima njezine privlačnosti mladim generacijama. Ajde, u povijesnim i teološkim razmišljanjima mogao sam ga, koliko – toliko, pratiti, ali ovdje sam se pak osjetio potpuno izgubljen i pomalo frustriran, da ne kažem zavidan. Pitao sam se gdje pokupio sve to znanje o glazbi. Mora da je dosta slušao tu glazbu i još više čitao i razmišljao o njoj. I dok je on suvereno, s uživanjem govorio o toj glazbi ispijajući svoju prvu i posljednju kavu, ja sam naručio još jednu julušku.

Skrb i ljubav prema materi Ivanki pokazivao je brinući se za nju do kraja njezinog života. Kao što se ona brinula za nj u djetinjstvu i mladosti, on se za nju brinuo u njezinoj starosti i nemoći. Dobro se sjećam kako mi je jednom kad sam ga pozvao na piće „U Brzog“ rekao da mora kući provjeriti je li mater uzela lijekove.

Ostalo mi je nejasno, o tome sam razgovarao s nekim njegovim prijateljima koji su ga dobro poznavali, i nije bilo nekog zadovoljavajućeg odgovora na pitanje: Što je to bilo u Pipi što ga je spriječilo da njegov neosporni talent,

široka kultura, prirodna lucidnost, sve do genijalnosti, nikad nisu izronili na površinu, nisu se očitivali u znanstvenom i šire društvenom kontekstu? Može se učiniti jeftinim psihologiziranjem, ali meni se kao prihvatljivo objašnjenje čini ono da neki ljudi nose svoje bogatstvo u sebi i nemaju potrebu s tim bogatstvom izlaziti vani, pokazivati ga u izlogu. Njihov život odvija se u njihovoj nutrini, strukturirali su granitni sustav intelektualnih i moralnih vrijednosti koje nikakav udar izvana ne može pokolebati. Nemaju potrebe za potvrdom ili priznanjem tih vrijednosti od strane drugih. U vremenu kad svi žele izići na pozornicu i onda kad nemaju što pokazati, a najčešće nemaju, teško je to shvatiti da oni koji imaju što pokazati, to ne žele. I to je jedan od životnih paradoksa.

Zaključne misli

Na kraju, dragi Pipa, nadamo se da te je Onaj koji ti je darovao ovozemaljski život, nagradio vječnim životom u svom Kraljevstvu, gdje nema suze i boli i da uživaš u nebeskim prostranstvima zajedno s ocem Petrom, majkom Ivankom, svojim bojovnicima, rođacima i brojnim Studenčanima. Pa do susreta u vječnosti. Nosim te u srcu i sjećanju kao izuzetno dobra i pametna čovjeka. Neka ti je laka studenačka gruda na kojoj si ugledao svjetlo dana i sklopio svoje tople, plave oči. Počivaj u miru Božjem!

Zaključujem riječima, pozivom, spomenutog gospodina Ivica Jurišića, u nadi da neće ostati glas vapijućeg u pustinji:

„Poštovani, naša je obaveza i dužnost uraditi sve da se ponosni i skromni sin Imotske krajine, rodom iz Župe Studenci, ne zaboravi. U tom smislu je najmanje što se može učiniti da se ulica, trg ili slično u općini Lovreć ili gradu Imotskom nosi ime dragog nam hrvatskog viteza i dobrog čovjeka bojnika Stipana Udiljka.“

Stipan Trogrlić - Curić

POŠLI SU PRED NAMA U VJEČNU DOMOVINU

STIPAN UDILJAK
(1956. – † 2024.)

**ANTE – TONKO
BEKAVAC**
(1937. – † 2025.)

MILICA PRKA
(1928. – † 2025.)

IVA BABIĆ
(1933. – † 2025.)

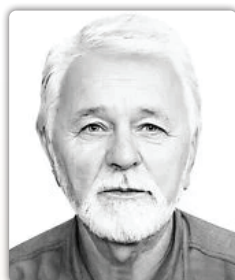
**MIRKO
UDOVIČIĆ KEVIĆ**
(1938. – † 2025.)

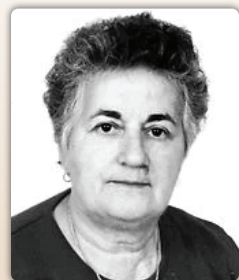
**MATIJA MACA
BABIĆ**
(1940. – † 2025.)

**ANTE BILIĆ
ANTIČEVIĆ ŠILJIĆ**
(1942. – † 2025.)

PETAR BILIĆ
(1948. – † 2025.)

MILA BILIĆ
(1940. – † 2025.)

**ANKA
ŠAKIĆ DŽUDŽA**
(1960. – † 2025.)

MARIJA JURČEVIĆ
(1938. – 2025.)

**MARKO
TROGRLIĆ GRGIĆ**
(1937. – † 2025.)

**STIPAN
TROGRLIĆ GRGIĆ**
(1942. – † 2025.)

MARA BUBALO
(1948. – † 2025.)

MARIJA BILIĆ
(1943. – † 2025.)

**ŽELJKO BILIĆ
PAVLINOVIĆ**
(1954. – † 2025.)

**STJEPAN ŠAKIĆ
ČEŽIN**
(1952. – † 2025.)

MARA BILIĆ PRČIĆ
(1942. – † 2025.)

IGOR BILIĆ
(1971. – † 2025.)

STIPAN UDOVIČIĆ
(1937. – † 2025.)

ANĐA KAŠA
(1940. – † 2025.)

MATIJA BABIĆ COCA
(1933. – † 2025.)

**ANĐELKA BILIĆ
PRČIĆ**
(1971. – † 2025.)

ZVONKO MARAS
(1948. – † 2025.)

**MATE
UDOVIČIĆ MAKIĆ**
(1954. – † 2025.)

Perkan usluge d.o.o.
Dr. Franje Tuđmana 30
21265 Studenci

Mob.: 099 2725 777
099 6846 000
luka.udovicic123@yahoo.com

BOŽIĆNI RASPORED MISNIH SLAVLJA

24. 12. 2025. (Badnji dan)
Misa rođenja Gospodnjega u 19:00

25. 12. 2025. (Božić)
Župna sv. misa u 9:30

26. 12. 2025. (Sv. Stjepan prvomučenik)
Sv. misa u 9:30

27. 12. 2025. (Sv. Ivan)
Sv. misa u 10:30 u kapeli sv. Roka

28. 12. 2025. (nedjelja)
Sv. obitelj – Nevina dječica
Sv. misa u 9:30

31. 12. 2025. (srijeda) Silvestrovo
Sv. misa o 10:30 – zahvalnica,
klanjanje i blagoslov s Presvetim

1. 1. 2026. (četvrtak) Sv. Marija
Bogorodica – Nova godina
Sv. misa u 9:30

4. 1. 2026. (2. nedjelja po Božiću)
Sv. misa u 9:30

6. 1. 2026. (utorak)
Bogojavljenje – Sveta tri kralja
Sv. misa u 9:30 – Blagoslov vode

11. 1. 2026. (nedjelja) Krštenje
Gospodinovo
Sv. misa u 9:30
– završava božićno vrijeme

BLAGOSLOV OBITELJI

6. 12. 2025. (subota) od 9:30
Marasi, Repinjovača, Podgradina,
Gradina, Jurčevići, Zvalušići,
Podgreda i Dvorine

13. 12. 2025. (subota) od 9:30
Dujmovići, Bekavci, Podkula,
Kovačevići, Vrdolac, Gluvići,
Miljkovača, Gutići-Depići,
Meštrovići, Batalići, Udiljkove Staje
i Pržići

20. 12. 2025. (subota) od 9:30
Kašin Okrajak, Juribašići, Udovičići,
Šakići-Miljkovi, Šakići, Glavica i
Musinac prema Centru

22. 12. 2025. (ponedjeljak) od 9:30
Centar – Josipa Jovića – prema školi

23. 12. 2025. (utorak) od 9:30
Centar – od crkve – ostale ulice

Blagoslov će počinjati u 9:30!
Ako netko ne bude kod kuće, može
popuniti prijavnicu i dostaviti je
svećeniku. On će ga naknadno obići
prema dogovoru!

DAROVATELJI LISTA „STUDENCI“

5 € – N. N.

10 € – Ivan Udovičić Rožić, obitelj Udiljak – Šandajić, Ante Marijanović, Mate Marijanović, Ivan Udovičić Rožić, Anđelka i Mijo Marijanović, N. N., Miranda Duvnjak

20 € – Mila Bartulović Dugić, Tiho Barać, Damir Malenica, Mate Prka, Stipe Cikojević Čipo, Vesna Cikojević ud. Srečka, Ivan Barać, Stjepan Bilić Erić p. Frane, Melani Kolovrat, Vera Lažeta, Mara Prka, Nikola Udovičić, Stanislava Bilić, Ivan Udovičić Rožić, Nikola Babić, Ivan Udovičić Svečev, Dragica Jurčević Zvalušić ud. Ivana, Mirko Babić Mito, Franka Bilić Jeličić, Ivanka i Jure Babić, Ante Igor

DEKANATSKI URED IMOTSKI

SKRISTOM ZAJEDNO

tečaj pripreme za sakramentalnu ženidbu

PREDVODI SKUPINA LIJEČNIKA, PSIHOLOGA I SVEĆENIKA

TEME:

- Ženidba u Bibliji - Božji plan o ženidbi i obitelji
- Osnovne spoznaje o ženidbi - abeceda ženidbe
- Odgovorno roditeljstvo - prirodne metode planiranja obitelji
- Vjera - temelj ženidbe i obitelji
- Sakramentalnost kršćanske ženidbe
- Život i poslanje kršćanske obitelji u suvremenom svijetu
- Psihološka različitost muža i žene u službi ljubavi i života
- Obiteljski život i problematičnosti

MJESECI ODRŽAVANJA	DANI U MJESECU ODRŽAVANJA
OŽUJAK	07. i 08.; 14. i 15.; 21. i 22.
LIPANJ	20. i 21.; 27. i 28.
SRPANJ	04. i 05.
LISTOPAD	10. i 11.; 17. i 18.; 24. i 25.

2026.

MJESTO ODRŽAVANJA: Franjevački samostan - Imotski, početak u 19 sati
Dekanatski ured, Fra S. Vrljića 21, 21260 Imotski, tel.: 021/841-178
ZA TROŠKOVE TEČAJA ZARUČNICI DOPRINOSI 15€

Bilić, Branimir Udiljak, Mladenko Bilić Centić, Zdeslav Bilić Centić, Željko Bilić Centić, Josip Babić Jozika, Ivan i Mirko Maras, Jure Udiljak, Petar Cikojević, Ante Udiljak p. Mladena, Jozo Bilić Kovačević, Nikola Bilić Kovačević, Petar Prka, Ivan Bilić Antičević, Biserka Bilić Kovačević, Mate Bekavac, Zvonko Maras, Marijo Babić, Neda Bilić Nosić, Marina Bilić Gutić, Brane Trogrić, Josip Udovičić Kević, Ivan Bilić Runtić, Srećko Trogrić, Ivan Dragun, Ivo Prka p. Mira, Pere Bubalo, Slavko Bekavac Vilićev, Ivanka Omazić, Edo Udovičić Šimakić, Anđelka Bilić Pavlinović, Nada Bilić Nosić, Vice Bilić Centić Kamilov, Stipan Trogrić Curić, Hrvoje Bilić Centić, Ante Šakić Bilanović, Marina Čića Subašić, Ljubo Babić, Ivan Maras, Mate Jurčević, Mate Udovičić Ivanov, Dinko Maras, Vlade Šakić Danić, Ante Bekavac p. Srečka, Ante Babić Prkušić, Vice Bilić Pavlinović, Ivana i Mate Prka

25 € – Brigita Cikojević

30 € – Stipan Babić Antunović, Marica Udiljak, Ivana i Zvonko Babić, Ruža i Davor Bilić, Dinko Bilić Nosić, Ante Bilić Vranić, Franka Udiljak Pintića, Obitelj Marijana Bartulovića, Ivica Bodrožić, Jozo Udovičić Kević, Kosa Trogrić Prčić, Vjeko Bilić Pavlinović

40 € – Stipe Bartulović

50 € – Tadija Babić, Ante Bilić p. Pinte, Petar Šakić Miljkov, Toma Udiljak p. Nike, Srećko i Marina Bilić, Mario Cikojević, Zora Renz, Željko Marijanović Lukić, Ana Bilić, Mario Bilić, Neda Bilić, Mario Bilić Nosić, Marijan Bilić Prcić Lijićev, Miljenko Bilić Prcić Lijićev, Mario Cikojević

100 € – Ante Šakić Miljkov, N. N.

200 € – Vlade Meštrović

OBNOVIMO CRKVU

Dragi Studenčani, draga braćo i sestre u Kristu!

Kad je Bog izveo obećani narod iz Egipta i doveo ga u obećanu zemlju, nakon određenog vremena zapovjedio je Izraelcima da mu naprave hram jer želi boraviti među njima. Od tada pa do sadašnjih dana vjernici svome Bogu grade crkve i prostore za molitvu. To je lijep običaj koji se, kako već spomenusmo, održao do dandanas. Lijepo je doći u neku župu i vidjeti urednu crkvu jer njezina ljepota i urednost odraz su vjere vjernika te župe. Svi smo mi svjesni da kao ljudi polako starimo, ali i tada se brinemo za svoj izgled, kako duhovni, tako i izvanjski. I to je lijepo jer je to odraz naše vjere i naše pripadnosti Bogu koji nas je stvorio na svoju sliku i priliku.

Da, slika i prilika smo mi osobno, ali isto tako slika i prilika Boga su i naše crkve, naši prostori za molitvu. Kad sam

u kolovozu preuzeo župu sv. Ilije ovdje na Studencima, moram biti iskren i priznati da sam se pomalo iznenadio u kakvom je stanju crkva. Naizvan kao i sve druge crkve, sa zvonikom koji krasi i crkvu i cijelu okolicu, ali isto tako sa zvonikom s kojega otpadaju kamene ploče i opasnost su za sve koji dolaze u crkvu ili budu oko nje.

Preslica – koja se nalazi na pročelju crkve (to je onaj kameni dio na kojem su prije stajala zvona) – u jako je lošem stanju. Kad sam se ljetos popeo na crkveni krov, imao sam što vidjeti: kamenje otpada s nje. Zato smo privremeno, nadam se da je to samo privremeno, postavili zaštitu na ulaz u crkvu. I ne samo to! U tako je lošem stanju da se kroz njeno podnožje voda ulijeva u crkvu i zato su rozeta i prednji dio zida na koru i oko njega prepuni vlage, što predstavlja opasnost i za naše orgulje. Kamenje koje je palo sa zvonika, razbilo

je nekoliko cigli na krovu, a neke su zbog dotrajalosti i same skliznule, pa se voda ulijevala u crkvu sve dok to nisam osobno popravio.

Krov je u tako lošem stanju – što možete vidjeti i na slikama – da cijela zadnja strana zida vlaži s lijeve strane kad se uđe u crkvu, kako na koru, jednako tako i u samoj crkvi. Žalosno za vidjeti u 21. stoljeću. Stoga smo konačno odlučili ići u sanaciju svega toga. Promjena krova je itekako nužna i neodgodiva te postavljanje novih električnih instalacija i rasvjete, jer s postojećom rasvjetom crkva više sliči na grobnicu nego na crkvu, klimatizacija crkve, tj. grijanje i hlađenje, a onda i postavljanje nove preslice.

Sve ovo nije moguće, iako nešto sredstava imamo, ako se nećemo svi uključiti i pomoći! Nije važno koliko, važno je sudjelovati jer na taj način pokazujemo da nismo zaboravili svoju crkvu, grobove svojih otaca, a ni svoga Boga. Ako su vaši očevi, djedovi i pradjedovi u ona vremena mogli podići ovako velebnu i lijepu crkvu, onda i mi danas možemo učiniti da ne bude vlažna, mračna i hladna.

U svemu tome neka nas dragi Bog podrži i nagradi za sve dobro koje činimo prema njegovom domu, crkvi za koju su vaši stari bili spremni i život dati. Zazivajući na sve vas, koji ste voljni pomoći na bilo koji način, i na sve vaše drage i mile Božji BLAGOSLOV, unaprijed vam zahvaljujem u ime svih nas koji živimo, radimo i molimo se Bogu u ovoj našoj crkvi sv. Ilije na Studencima.

Svoj prilog možete uplatiti na dolje prikazani račun naše župe ili predati župniku kad se susretnete s njim. Isus, čije ćemo rođenje, nadam se, posljednji put proslaviti u ovakvoj crkvi, bio sa svima vama i onima koji su vam dragi i mili, ma gdje god bili.

**SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ
TE MIROM I ZDRAVLJEM ISPUNJENU
NOVU 2026. GODINU ŽELI VAM**

*vaš župnik
fra Ante Buljan*

**ŽUPA SV. ILIJE PROROKA
HR3924070001100569111**

*Skeniraj
i doniraj!*

STUDENCI

LIST ŽUPE SV. ILIJE PROROKA
STUDENCI

Podgreda 5
21 265 Studenci

Telefon: +385 21 725 506
zupniuredstudenci@gmail.com
liststudenci@gmail.com

Facebook: Župa sv. Ilije proroka,
Studenci

Izdavač
Župa sv. Ilije – Studenci

Glavni i odgovorni urednik
fra Ante Buljan, župnik
092/2855388

Uredničko vijeće
fra Ante Buljan, Ante Babić,
Zvonko Babić, Marija Babić,
Ivana Babić, Ivana Udiljak,
Mario Cikojević, Ljudevit Cikojević,
don Marko Trogrlić, Marko Udovičić,
fra Mate Šakić, Frano Bilić Prčić

Grafička priprema i tisak
Anja Kovačić, Tiskara Kovačić

Lektor
Petar Ujević

Fotografije
Ljudevit Cikojević, fra Mate Šakić,
Zvonko Babić, Arhiv Osnovne škole
Studenci

OIB Župe: 38975272582
Matični broj: 1306715
Račun župe (IBAN) OTP banka
HR3924070001100569111

List izlazi jedanput godišnje uz
dopuštenje crkvenih i redovničkih
poglavara. Uzdržavamo se isključivo
dobrovoljnim priložima čitatelja.

ISSN 1332-2036

WEB
studenci.hr

FACEBOOK
zupasv.ilijeporokastudenci

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	3
OBLJETNICE VJERE I NARODA	5
1700 GODINA OD PRVOG EKUMENSKOG SABORA	6
KAKO SMO DOČEKALI 1100 GODINA HRVATSKOG KRALJEVSTVA?	8
„U POČETKU BIJAŠE KRALJEVSTVO“	11
PJESMA STVORENJA (PJESMA BRATA SUNCA)	12
OD BOŽIĆA DO BOŽIĆA	16
ŠKRINJICA MALIH I VELIKIH UMOTVORINA	70
DOGAĐANJA U ŠKOLI	72
VIJESTI IZ OPĆINE LOVREČ	86
IZ STUDENAČKE BAŠTINE	93
ŠTOVANJE PROROKA ILIJE U STUDENCIMA	94
BRATOVŠTINA PRESVETOG OLTARSKOG SAKRAMENTA U STUDENCIMA	100
ZA TOBOM MI VENE DUŠA	103
BOŽIĆ – NEKAD I SADA	110
BANKA „SLAVIJA“ U STUDENCIMA	112
IZ DIDOVA KUVERA	116
„UNDERGROUND TOP LISTA“	118
STUDENCI SU MOJ TRAJNI ŽIVOTNI ODABIR	120
VOLIM ŽIVOT KOJI ME VRAĆA SEBI I MOJIM KORIJENIMA	121
LIJEPA ŠALA I BOGU JE DRAGA	122
IN MEMORIAM	123
† STIPAN UDILJAK	124
POŠLI SU PRED NAMA U VJEČNU DOMOVINU	130
BOŽIĆNI RASPORED MISNIH SLAVLJA	132
BLAGOSLOV OBITELJI	133
DAROVATELJI	134
DAROVATELJI LISTA „STUDENCI“	134
OBNOVIMO CRKVVU	136

